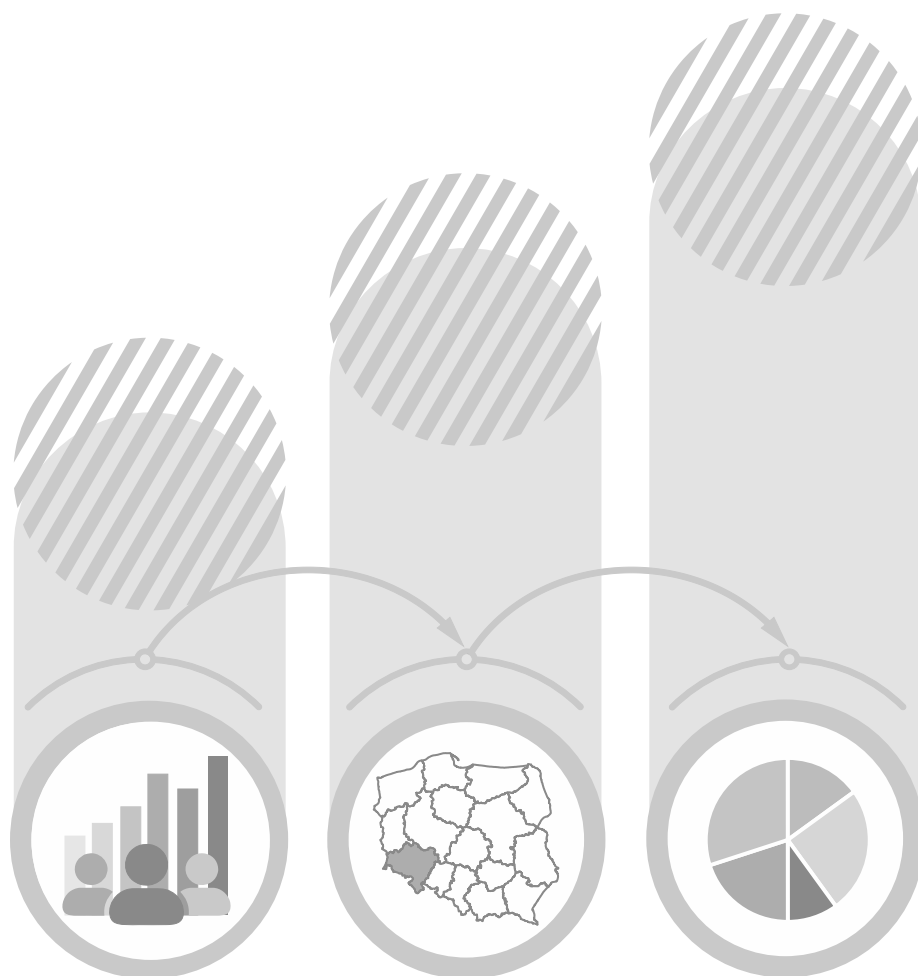

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego w 2017 r.

Report on the socio-economic situation of dolnośląskie voivodship in 2017

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego w 2017 r.

Report on the socio-economic situation of dolnośląskie voivodship in 2017

Urząd Statystyczny we Wrocławiu Statistical Office in Wrocław

Wrocław 2018

Zespół redakcyjny Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Editorial board of Statistical Office in Wrocław

Przewodniczący

President

Małgorzata Wojtkowiak-Jakacka

Zastępca Przewodniczącego

Vice President

Halina Woźniak

Redaktor Główny

Editor-in-Chief

Stanisław Kamiński

Członkowie

Members

Beata Bał-Domańska, Sławomir Banaszak, Monika Bojanowska, Leszek Cybulski, Joanna Gierak-Kieruzalska, Agata Girul, Agnieszka Ilczuk, Eliza Kawecka-Jung, Paweł Sobik, Elżbieta Stańczyk

Sekretarz

Secretary

Marta Woźniakiewicz

Tłumaczenie

Translation

Alicja Sobków, Grzegorz Pawlaczek

Autor

Author

Alicja Sobków

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphic

Leszek Łukaszewicz

ISSN 2084-7556

Publikacja dostępna na stronie

Publications available on website

www.wroclaw.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji – tel.: (22) 608 32 10, 608 38 10
Zam. /2018/nakł. 55

Przedmowa

Przekazuję Państwu kolejne wydanie rocznego „Raportu o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego”.

Publikacja zawiera informacje charakteryzujące przemiany zachodzące na terenie województwa dolnośląskiego m.in. z zakresu: demografii, wyników finansowych przedsiębiorstw niefinansowych, nakładów inwestycyjnych, rynku pracy, świadczeń społecznych, cen, przemysłu, budownictwa, rolnictwa i rynku wewnętrznego, z uwzględnieniem zjawisk istotnych z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego regionu.

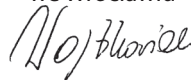
Prezentowane kategorie przedstawiono w ujęciu dynamicznym, a także w relacji do przeciętnych wielkości dla kraju, w okresach kwartalnych i narastających.

Opracowanie składa się z uwag ogólnych, z części analitycznej podzielonej na działy tematyczne, wzbogaconej prezentacją graficzną, w postaci zestawu map i wykresów oraz części tabelarycznej, w której zamieszczono podstawowe dane statystyczne.

Wybrane informacje zaprezentowano w przekrojach według sekcji i wybranych działów w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 oraz podregionów i powiatów.

Mam nadzieję, że niniejsze opracowanie będzie dla Państwa źródłem wiedzy o sytuacji społeczno-gospodarczej i warunkach życia w naszym regionie.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
we Wrocławiu

dr Małgorzata Wojtkowiak-Jakacka

Wrocław, maj 2018 r.

Preface

I am pleased to present the next edition of annual „Report on socio-economic situation of dolnośląskie voivodship“.

The publication consists of information characterizing the processes taking place in dolnośląskie voivodship, i.a. demographic processes, financial results of nonfinancial enterprises, investment outlays, labour market, development of wages and salaries and social benefits, prices as well as changes in basic areas of national economy (industry, construction, agriculture, commerce) including some crucial phenomena concerning the socio-economic development of the region.

All presented categories have been shown in a dynamic perspective as well as in relation to average sizes for the country in quarterly and growing periods. This allows to present a portrait of dolnośląskie voivodship taking into consideration the economic and social developmental tendencies.

The publication consists of general notes, an analytical part divided into thematic sections and enriched with graphical presentation in the form of a set of maps and graphs as well as tabular part in which some basic statistical data were placed.

Selected information was presented in cross sections by sections and selected divisions in the system of Polish Classification of Activities - NACE Rev. 2 as well as subregions and powiats.

I hope that the following publication will be very useful and become a source of knowledge on the socio-economic situation as well as the living conditions of this region.

Director
of the Statistical Office
in Wrocław

Małgorzata Wojtkowiak-Jakacka Ph.D.

Wrocław, May 2018

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
<i>Preface</i>	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	13
<i>Symbols. Major abbreviations</i>	13
Synteza	14
<i>Executive summary</i>	17
Województwo na tle kraju	20
<i>Voivodship against the background of the country</i>	20
Województwo na tle pozostałych województw	22
<i>Voivodship against the background of other voivodships</i>	22
Podział i powierzchnia województwa	25
<i>Division and area of voivodship</i>	25
Ludność	26
<i>Population</i>	26
Rynek pracy	33
<i>Labour market</i>	33
Wynagrodzenia	50
<i>Wages and salaries</i>	50
Świadczenia społeczne	54
<i>Social benefits</i>	54
Ceny	59
<i>Prices</i>	59
Rolnictwo	66
<i>Agriculture</i>	66
Przemysł	79
<i>Industry</i>	79
Budownictwo	84
<i>Construction</i>	84
Budownictwo mieszkaniowe	88
<i>Residential construction</i>	88
Rynek wewnętrzny	95
<i>Internal market</i>	95
Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych	99
<i>Financial results of non-financial enterprises</i>	99
Nakłady inwestycyjne	104
<i>Investment outlays</i>	104
Bezpieczeństwo publiczne	107
<i>Public safety</i>	107
Uwagi ogólne	120
<i>General notes</i>	123

Spis tablic

List of tables

	Nr	Str.
	No	Page
Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie w 2017 r.	1	20
<i>Selected data for voivodship and Poland in 2017 . . . . .</i>	<i>1</i>	<i>20</i>
Ludność na podstawie bilansów	2	26
<i>Population based on balances . . . . .</i>	<i>2</i>	<i>26</i>
Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności	3	28
<i>Vital statistics and net migration per 1000 population . . . . .</i>	<i>3</i>	<i>28</i>
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw	4	33
<i>Average paid employment in the enterprise sector. . . . .</i>	<i>4</i>	<i>33</i>
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie dolnośląskim	5	35
<i>Average paid employment in the enterprise sector in dolnośląskie voivodship . . . . .</i>	<i>5</i>	<i>35</i>
Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia	6	36
<i>Registered unemployed persons and unemployment rate . . . . .</i>	<i>6</i>	<i>36</i>
Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia w województwie dolnośląskim	7	40
<i>Registered unemployed persons and unemployment rate in dolnośląskie voivodship . . . . .</i>	<i>7</i>	<i>40</i>
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale	8	43
<i>Economic activity of population aged 15 and more in IV quarter . . . . .</i>	<i>8</i>	<i>43</i>
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	9	50
<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector. . . . .</i>	<i>9</i>	<i>50</i>
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie dolnośląskim	10	52
<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in dolnośląskie voivodship . . . . .</i>	<i>10</i>	<i>52</i>
Świadczenia społeczne	11	54
<i>Social benefits . . . . .</i>	<i>11</i>	<i>54</i>
Świadczenia społeczne w województwie dolnośląskim	12	56
<i>Social benefits in dolnośląskie voivodship . . . . .</i>	<i>12</i>	<i>56</i>
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	13	59
<i>Price indices of consumer goods and services . . . . .</i>	<i>13</i>	<i>59</i>
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwie dolnośląskim	14	62
<i>Price indices of consumer goods and services in dolnośląskie voivodship. . . . .</i>	<i>14</i>	<i>62</i>
Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu	15	63
<i>Average retail prices of selected consumer goods and services in December. . . . .</i>	<i>15</i>	<i>63</i>
Wybrane dane dotyczące rolnictwa	16	67
<i>Selected data on agriculture . . . . .</i>	<i>16</i>	<i>67</i>
Przemysł	17	79
<i>Industry . . . . .</i>	<i>17</i>	<i>79</i>
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w województwie dolnośląskim	18	82
<i>Indices of sold production of industry in dolnośląskie voivodship. . . . .</i>	<i>18</i>	<i>82</i>
Budownictwo	19	84
<i>Construction . . . . .</i>	<i>19</i>	<i>84</i>

Spis tablic (dok.)*List of tables (cont.)*

	Nr	Str.
	No	Page
Dynamika produkcji budowlano-montażowej w województwie dolnośląskim	20	86
<i>Indices of construction and assembly production in dolnośląskie voivodship . . . . .</i>	<i>20</i>	<i>86</i>
Budownictwo mieszkaniowe	21	88
<i>Residential construction . . . . .</i>	<i>21</i>	<i>88</i>
Mieszkania oddane do użytkowania w województwie dolnośląskim	22	89
<i>Dwellings completed in dolnośląskie voivodship . . . . .</i>	<i>22</i>	<i>89</i>
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym w województwie dolnośląskim	23	93
<i>Dwellings for which permits have been issued in dolnośląskie voivodship . . . . .</i>	<i>23</i>	<i>93</i>
Dynamika sprzedaży detalicznej	24	95
<i>Indices of retail sale . . . . .</i>	<i>24</i>	<i>95</i>
Dynamika sprzedaży detalicznej w województwie dolnośląskim	25	97
<i>Indices of retail sale in dolnośląskie voivodship . . . . .</i>	<i>25</i>	<i>97</i>
Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych	26	101
<i>Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises . . . . .</i>	<i>26</i>	<i>101</i>
Nakłady inwestycyjne	27	104
<i>Investment outlays. . . . .</i>	<i>27</i>	<i>104</i>
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych	28	109
<i>Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings . . . . .</i>	<i>28</i>	<i>109</i>

Spis wykresów

List of graphs

	Nr	Str.
	No	Page
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2017 r.	1	22
<i>Natural increase per 1000 population in 2017. . . . .</i>	<i>1</i>	<i>22</i>
Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2017 r.	2	22
<i>Internal net migration for permanent residence per 1000 population in 2017 . . . . .</i>	<i>2</i>	<i>22</i>
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2017 r.	3	22
<i>Employment rate by LFS in 2017. . . . .</i>	<i>3</i>	<i>22</i>
Stopa bezrobocia według BAEL w 2017 r.	4	23
<i>Unemployment rate by LFS in 2017. . . . .</i>	<i>4</i>	<i>23</i>
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2017 r.	5	23
<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in 2017 . . . . .</i>	<i>5</i>	<i>23</i>
Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2017 r.	6	23
<i>Increase of prices of consumer goods and services in 2017 . . . . .</i>	<i>6</i>	<i>23</i>
Wartość skupu produktów na 1 ha użytków rolnych w 2017 r.	7	23
<i>Value of agricultural products procurement per 1 ha agricultural land in 2017 . . . . .</i>	<i>7</i>	<i>23</i>
Mieszkania oddane do użytkowania w 2017 r.	8	24
<i>Dwellings completed in 2017. . . . .</i>	<i>8</i>	<i>24</i>
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2017 r.	9	24
<i>Net turnover profitability rate in non-financial enterprise in 2017. . . . .</i>	<i>9</i>	<i>24</i>
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2017 r.	10	24
<i>Entities of the national economy in the REGON register in 2017 . . . . .</i>	<i>10</i>	<i>24</i>
Przyrost naturalny na 1000 ludności.	11	30
<i>Natural increase per 1000 population . . . . .</i>	<i>11</i>	<i>30</i>
Przyrost naturalny na 1000 ludności w województwie dolnośląskim według podregionów i powiatów w 2017 r.	12	30
<i>Vital statistics per 1000 population in dolnośląskie voivodship by subregions and powiats in 2017 . . . . .</i>	<i>12</i>	<i>30</i>
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności.	13	31
<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population . . . . .</i>	<i>13</i>	<i>31</i>
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w województwie dolnośląskim według podregionów i powiatów w 2017 r.	14	32
<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in dolnośląskie voivodship by podregions and powiats in 2017 . . . . .</i>	<i>14</i>	<i>32</i>
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw	15	34
<i>Indices of average paid employment in the enterprise sector . . . . .</i>	<i>15</i>	<i>34</i>
Struktura przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw według sekcji PKD 2007	16	34
<i>Structure of average paid employment in the enterprise sector by NACE Rev. 2. . . . .</i>	<i>16</i>	<i>34</i>
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku.	17	38
<i>Structure of registered unemployed persons by age . . . . .</i>	<i>17</i>	<i>38</i>
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według poziomu wykształcenia	18	38
<i>Structure of registered unemployed persons by educational level. . . . .</i>	<i>18</i>	<i>38</i>

Spis wykresów (cd.)*List of graphs (cont.)*

	Nr No	Str. Page
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy.	19	39
<i>Structure of registered unemployed persons by duration of unemployment. . . . .</i>	<i>19</i>	<i>39</i>
Stopa bezrobocia rejestrowanego.	20	41
<i>Registered unemployment rate . . . . .</i>	<i>20</i>	<i>41</i>
Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie dolnośląskim według podregionów i powiatów w 2017 r.	21	41
<i>Registered unemployment rate in dolnośląskie voivodship by subregions and powiats in 2017</i>	<i>21</i>	<i>41</i>
Współczynnik aktywności zawodowej	22	44
<i>Activity rate . . . . .</i>	<i>22</i>	<i>44</i>
Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według statusu na rynku pracy w IV kwartale . . .	23	45
<i>Structure of population aged 15 and more by employment status in IV quarter . . . . .</i>	<i>23</i>	<i>45</i>
Struktura pracujących według wieku w województwie dolnośląskim w IV kwartale	24	45
<i>Structure of employed persons by age in dolnośląskie voivodship in IV quarter. . . . .</i>	<i>24</i>	<i>45</i>
Wskaźnik zatrudnienia	25	46
<i>Employment rate . . . . .</i>	<i>25</i>	<i>46</i>
Struktura bezrobotnych według wieku w województwie dolnośląskim w IV kwartale . . .	26	47
<i>Structure of unemployed persons by age in dolnośląskie voivodship in IV quarter . . . . .</i>	<i>26</i>	<i>47</i>
Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w województwie dolnośląskim w IV kwartale.	27	48
<i>Structure of unemployed persons by duration of unemployment in dolnośląskie voivodship in IV quarter . . . . .</i>	<i>27</i>	<i>48</i>
Stopa bezrobocia.	28	48
<i>Unemployment rate . . . . .</i>	<i>28</i>	<i>48</i>
Liczba osób niepracujących na 1000 osób pracujących	29	49
<i>Number of unemployed persons per 1000 employed persons . . . . .</i>	<i>29</i>	<i>49</i>
Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	30	51
<i>Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector. . . . .</i>	<i>30</i>	<i>51</i>
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw według wybranych sekcji PKD w 2017 r.	31	51
<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector by NACE Rev. 2 selected sections in 2017 . . . . .</i>	<i>31</i>	<i>51</i>
Dynamika przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów.	32	57
<i>Indices of average monthly number of retirees and pensioners . . . . .</i>	<i>32</i>	<i>57</i>
Dynamika przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto	33	58
<i>Indices of average monthly gross retirement and pension. . . . .</i>	<i>33</i>	<i>58</i>
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	34	60
<i>Price indices of consumer goods and services . . . . .</i>	<i>34</i>	<i>60</i>
Zmiany cen detalicznych wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku w województwie dolnośląskim w 2017 r.	35	65
<i>Annual changes in retail prices of selected consumer goods and services in dolnośląskie voivodship in 2017 . . . . .</i>	<i>35</i>	<i>65</i>

Spis wykresów (cd.)*List of graphs (cont.)*

	Nr	Str.
	No	Page
Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi z 1 ha	36	69
<i>Basic cereals and mixed cereals yields per 1 ha . . . . .</i>	<i>36</i>	<i>69</i>
Plony ziemniaków z 1 ha	37	70
<i>Potatoes yields per 1 ha. . . . .</i>	<i>37</i>	<i>70</i>
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	38	71
<i>Cattle density per 100 ha agricultural land. . . . .</i>	<i>38</i>	<i>71</i>
Obsada świń na 100 ha użytków rolnych.	39	71
<i>Pigs density per 100 ha agricultural land . . . . .</i>	<i>39</i>	<i>71</i>
Dynamika skupu zbóż podstawowych	40	72
<i>Indices of procurement of basic cereals . . . . .</i>	<i>40</i>	<i>72</i>
Dynamika skupu pszenicy	41	73
<i>Indices of procurement of wheat. . . . .</i>	<i>41</i>	<i>73</i>
Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem.	42	73
<i>Indices of procurement of total animals for slaughter . . . . .</i>	<i>42</i>	<i>73</i>
Dynamika skupu mleka krowiego	43	74
<i>Indices of procurement of cows' milk. . . . .</i>	<i>43</i>	<i>74</i>
Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach	44	75
<i>Procurement and market place prices of agricultural products . . . . .</i>	<i>44</i>	<i>75</i>
Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen żyta w skupie	45	76
<i>Procurement price of pigs for slaughter to procurement price of rye . . . . .</i>	<i>45</i>	<i>76</i>
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu	46	80
<i>Indices of sold production of industry . . . . .</i>	<i>46</i>	<i>80</i>
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle	47	81
<i>Indices of average paid employment in industry . . . . .</i>	<i>47</i>	<i>81</i>
Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa.	48	85
<i>Indices of sold production of construction . . . . .</i>	<i>48</i>	<i>85</i>
Dynamika produkcji budowlano-montażowej	49	85
<i>Indices of construction and assembly production . . . . .</i>	<i>49</i>	<i>85</i>
Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD 2007	50	86
<i>Structure of construction and assembly production by NACE Rev. 2 divisions . . . . .</i>	<i>50</i>	<i>86</i>
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie	51	87
<i>Indices of average paid employment in construction . . . . .</i>	<i>51</i>	<i>87</i>
Struktura liczby mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa	52	90
<i>Structure of number of dwellings completed by forms of construction . . . . .</i>	<i>52</i>	<i>90</i>
Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania.	53	90
<i>Indices of dwellings completed. . . . .</i>	<i>53</i>	<i>90</i>
Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności w województwie dolnośląskim według podregionów i powiatów w 2017 r.	54	91
<i>Dwellings completed per 10 thous. population in dolnośląskie voivodship by subregions and powiats in 2017 . . . . .</i>	<i>54</i>	<i>91</i>

Spis wykresów (dok.)*List of graphs (cont.)*

	Nr	Str.
	No	Page
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania	55	91
<i>Average useful floor area per dwelling completed . . . . .</i>	<i>55</i>	<i>91</i>
Dynamika liczby mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym.	56	92
<i>Indices of number of permits issued for dwellings or was filed with the construction project . . . . .</i>	<i>56</i>	<i>92</i>
Dynamika liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto	57	94
<i>Indices of number of dwellings started. . . . .</i>	<i>57</i>	<i>94</i>
Dynamika sprzedaży detalicznej	58	97
<i>Indices of retail sale . . . . .</i>	<i>58</i>	<i>97</i>
Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych podmiotów	59	99
<i>Share of number of enterprises showing net profit in the total number of surveyed entities. . . . .</i>	<i>59</i>	<i>99</i>
Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności.	60	100
<i>Share of revenues of enterprises showing net profit in the revenues from total activity. . . . .</i>	<i>60</i>	<i>100</i>
Wskaźnik poziomu kosztów	61	100
<i>Cost level indicator. . . . .</i>	<i>61</i>	<i>100</i>
Wskaźnik rentowności obrotu netto.	62	103
<i>Net turnover profitability rate. . . . .</i>	<i>62</i>	<i>103</i>
Dynamika nakładów inwestycyjnych ogółem.	63	105
<i>Indices of total investment outlays . . . . .</i>	<i>63</i>	<i>105</i>
Dynamika przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych.	64	107
<i>Indices of ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings . . . . .</i>	<i>64</i>	<i>107</i>
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych	65	108
<i>Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings . . . . .</i>	<i>65</i>	<i>108</i>
Dynamika wypadków drogowych i kolizji w województwie dolnośląskim	66	110
<i>Indices of road traffic accidents and clashes in dolnośląskie voivodship . . . . .</i>	<i>66</i>	<i>110</i>
Dynamika pożarów i miejscowych zagrożeń w województwie dolnośląskim	67	110
<i>Indices of fires and local threats in dolnośląskie voivodship . . . . .</i>	<i>67</i>	<i>110</i>

Aneks

Appendix

	Nr	Str.
	No	Page
Wybrane dane o województwie dolnośląskim	I	112
<i>Selected data on dolnośląskie voivodship . . . . .</i>	<i>I</i>	<i>112</i>
Wybrane dane o województwie dolnośląskim według miesięcy	II	116
<i>Selected data on dolnośląskie voivodship in months . . . . .</i>	<i>II</i>	<i>116</i>

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło <i>magnitude zero</i>
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit</i>
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit</i>
Kropka (.)	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych <i>data not available or not reliable</i>
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe <i>not applicable</i>
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form</i>
Znak *	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do wcześniejszej publikacji <i>data revised</i>
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy <i>indicates that not all elements of the sum are given</i>
Przecinek (,) Comma (,)	oznacza liczby prezentujące liczby dziesiętne <i>used in figures represents the decimal points</i>

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning	Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
zł zl	złoty zloty	m ²	metr kwadratowy square metre
tys. thous.	tysiąc thousand	m ³	metr sześcienny cubic metre
mln mln	milion million	km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
g	gram gram	kpl.	komplet set
kg	kilogram kilogram	szt. pcs	sztuka piece
dt	decytona deciton	p.proc.	punkt procentowy percentage point
l	litr litre	ok.	około approximately
ha	hektar hectare	ww.	wyżej wymienione above mentioned
r.	rok year	PKD	Polska Klasyfikacja Działalności NACE classifications

Synteza

W 2017 r. odnotowano ubytek rzeczywisty **ludności**. W skali roku liczba ludności uległa zmniejszeniu o 0,04%, co oznacza, że na każde 10 tys. mieszkańców ubyły 4 osoby (w 2016 r. ubyły 2 osoby na 10 tys. ludności). Zmniejszenie liczby ludności było spowodowane, podobnie jak w latach wcześniejszych, głównie ujemnym przyrostem naturalnym. Ubytek rzeczywisty ludności odnotowano również w miastach, natomiast na wsi liczba ludności uległa zwiększeniu.

Na rynku pracy, kolejny rok z rzędu, umocniły się pozytywne tendencje zapoczątkowane w 2013 r. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2017 r., było wyższe o 3,6% w porównaniu z 2016 r., a w relacji do 2010 r. zwiększyło się o ponad 13%. **Bilans bezrobotnych** w 2017 r. kształtował się korzystnie – w ciągu roku w urzędach pracy zarejestrowano mniej bezrobotnych niż wyrejestrowano z ewidencji (o ponad 17 tys. osób). Wskaźnik płynności bezrobocia (relacja liczby wyrejestrowanych bezrobotnych do bezrobotnych zarejestrowanych) kształtował się na poziomie 112,6% (w latach 2015 i 2016 odpowiednio wyniósł 112,1% i 108,8%). W porównaniu do 2016 r. odnotowano zarówno mniejszy napływ bezrobotnych (o 14,2%) jak i odpływ z ewidencji bezrobotnych (o 11,2%), natomiast większą liczbę oferowanych przez pracodawców miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej (o 23,2%). Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu grudnia 2017 r. kształtowała się na poziomie 5,7% i była niższa o 0,9 p.proc. niż w kraju oraz o 1,6 p.proc. niż w grudniu poprzedniego roku. W porównaniu do grudnia 2010 r. stopa bezrobocia kształtowała się na poziomie niższym o 7,4 p.proc. Odnotowana w końcu 2017 r. stopa bezrobocia była najniższą wielkością na przestrzeni ostatniej dekady.

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności przeprowadzonego w IV kwartale 2017 r. wykazały m.in. zmniejszenie liczby aktywnych zawodowo, w tym szczególnie osób bezrobotnych (o 28,8%). Jednocześnie zwiększeniu uległa liczba biernych zawodowo. Odnotowano również spadek stopy bezrobocia oraz wzrost wartości wskaźnika zatrudnienia. Zmniejszyło się obciążenie osób pracujących osobami niepracującymi, które w 2017 r., drugi rok z rzędu, poczynając od 2010 r., kształtowało się w województwie na poziomie niższym niż w kraju (838 osób niepracujących na 1000 osób pracujących w woj. dolnośląskim wobec 864 osoby w Polsce).

W 2017 r. **przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto** w sektorze przedsiębiorstw w ujęciu rocznym rosło szybciej od notowanego w poprzednim roku (wzrost o 6,7% w skali roku wobec wzrostu o 4,3% w 2016 r.) i osiągnęło wielkość o 35,6% wyższą niż w 2010 r. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto w woj. dolnośląskim od 2014 r. kształtuje się na wyższym poziomie niż w kraju i w 2017 r. stanowiło 102,9% przeciętnej płacy krajowej.

W województwie dolnośląskim zaobserwowano wzrost w skali roku przeciętnej liczby emerytów i rencistów pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS, natomiast zmniejszenie świadczeniobiorców KRUS. Jednocześnie w 2017 r. utrzymał się wzrost, w skali roku, zarówno przeciętnych nominalnych **świadczeń emerytalno-rentowych** w systemie ZUS, jak i przeciętnych świadczeń emerytalno-rentowych wypłaconych przez KRUS.

W 2017 r. **średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych** był wyższy niż w roku poprzednim – o 1,9% (wobec spadku o 0,7% w 2016 r.). Wzrost cen odnotowano we wszystkich grupach towarów i usług konsumpcyjnych, z wyjątkiem grupy odzież i obuwanie. W kraju wzrost cen w skali roku odnotowano na poziomie 2,0% i podobnie jak w województwie dolnośląskim, nastąpił on we wszystkich grupach towarowo-usługowych, poza grupą odzież i obuwanie.

W 2016 r. województwo dolnośląskie wytworzyło 4,6% krajowej **globalnej produkcji rolniczej**, 4,6% – krajowej **produkcji towarowej** i 4,7% – krajowej **produkcji końcowej**. Globalna produkcja rolnicza, w odniesieniu do roku poprzedniego, zwiększyła się (w cenach stałych) o 9,8%, po spadku odnotowanym w 2015 r. O wzroście produkcji globalnej w 2016 r. zdecydowała większa w skali roku globalna produkcja roślinna (wzrost o 15,6%). Produkcja zwierzęca zmniejszyła się na przestrzeni roku o 7,0%. W 2016 r. podobnie jak w przypadku globalnej produkcji rolniczej, odnotowano wzrost w skali roku (w cenach stałych) zarówno towarowej produkcji rolniczej (o 6,3%), jak i końcowej produkcji rolniczej (o 7,4%).

Na podstawie badania **zwierząt gospodarskich** przeprowadzonego na początku czerwca 2017 r. odnotowano zwiększenie w skali roku liczebności bydła (o 4,8%), pogłowia drobiu (o 10,6%) oraz pogłowia owiec (o 26,5%). Pogłowie trzody chlewnej, w relacji do 2016 r. było mniejsze o 5,7%.

Na rynku rolnym w 2017 r. odnotowano mniejszy, w skali roku, skup zbóż podstawowych (bez ziarna siewnego), spowodowany mniejszym skupem pszenicy (o 9,9%), stanowiącym prawie 85% skupu zbóż podstawowych. Średnia cena zbóż podstawowych w skali roku wzrosła o 6,8%, przy czym ceny pszenżyta oraz żyta (łącznie z mieszankami zbożowymi) wzrosły odpowiednio o 2,4% i o 15,6%. Ponadto, producenci dostarczyli do skupu więcej żywca rzeźnego w wadze żywej (wzrost głównie w skupie żywca wołowego). Średnia cena żywca rzeźnego, w skali roku, zwiększyła się o 2,98%, przy czym przeciętna cena skupu bydła i trzody chlewnej w skali roku wzrosła odpowiednio o 4,7% i o 10,4%. W 2017 r. więcej niż w 2016 r. skupiono ziemniaków, w tym jadalnych oraz buraków cukrowych, natomiast mniej rzepaku i rzepiku. Na przestrzeni roku wzrosły średnie ceny w skupie produktów z grupy mleko i jaja. W 2017 r. w porównaniu do sytuacji sprzed roku, podobnie jak średnio w Polsce, ceny większości produktów rolnych w skupie uległy zwiększeniu.

W 2017 r. województwo dolnośląskie wytworzyło 8,6% krajowej **produkcji sprzedanej przemysłu**. Wartość produkcji sprzedanej przemysłu wzrosła o 2,4% (w cenach stałych) w porównaniu z rokiem poprzednim. Odnotowane w skali roku tempo wzrostu było szybsze niż notowane w 2016 r. Uzyskany w 2017 r. wzrost produkcji w skali roku był głównie wynikiem zwiększenia się produkcji sprzedanej w przetwórstwie przemysłowym, które stanowiło ponad 81% wartości sprzedaży ogółem (w cenach bieżących). Zwiększeniu produkcji sprzedanej przemysłu w skali roku, towarzyszył wzrost przeciętnego zatrudnienia w przemyśle i jednocześnie wzrost wydajności pracy (w cenach stałych).

Produkcja sprzedana budownictwa w 2017 r. stanowiła 6,1% produkcji krajowej. W 2017 r., po spadkach notowanych w latach 2014 -2015, odnotowano wzrost w skali roku produkcji sprzedanej budownictwa (o 6,3%). Zwiększeniu produkcji sprzedanej budownictwa towarzyszył spadek przeciętnego zatrudnienia oraz wzrost wydajności pracy. W **produkcji budowlano-montażowej** po raz pierwszy od 2011 r., zaobserwowano wzrost w porównaniu do poprzedniego roku (o 15,1%). W 2017 r. wpływ na wzrost produkcji budowlano-montażowej miał wzrost produkcji w podmiotach, których rodzaj działalności związany był z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 39,9%). W podmiotach, których rodzaj działalności związany był z budową budynków oraz robotami budowlanymi specjalistycznymi, w skali roku, odnotowano spadek produkcji (odpowiednio o 0,6% i o 2,3%).

W 2017 r. w województwie dolnośląskim liczba **mieszkań oddanych do użytkowania** stanowiła 9,6% ogólnej liczby mieszkań oddanych do użytkowania w kraju (przed rokiem 10,1%). W porównaniu z rokiem poprzednim oddano do użytkowania więcej mieszkań o 3,4% (wobec wzrostu o 17,6% w 2016 r.). W województwie dolnośląskim, najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w III kwartale. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytkowania w 2017 r. wyniosła 81,8 m² i była mniejsza niż średnia w skali całego kraju (o 10,9 m²). W porównaniu z 2016 r. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań uległa zwiększeniu o 0,7 m². W 2017 r., podobnie jak liczba mieszkań oddanych do użytkowania, wzrosła również liczba mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym (o 26,3%) oraz liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto (o 12,8%). W przypadku tych kategorii mieszkań, tempo wzrostu było szybsze niż przed rokiem.

W 2017 r. w **handlu** odnotowano większe tempo wzrostu w relacji do poprzedniego roku, zarówno w sprzedaży detalicznej jak i w sprzedaży hurtowej. Sprzedaż detaliczna w 2017 r. była o 3,2% wyższa niż w roku poprzednim (wobec wzrostu o 5,1% w 2016 r.), a sprzedaż hurtowa – wyższa o 13,4% (wobec wzrostu o 3,3% przed rokiem).

Sytuacja finansowa badanych przedsiębiorstw niefinansowych w 2017 r. była lepsza niż przed rokiem. W 2017 r. wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw niefinansowych były korzystniejsze od uzyskanych w poprzednim roku. Poprawiły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Przychody z całokształtu działalności były wyższe o 6,2% od osiągniętych rok wcześniej, a koszty ich uzyskania wzrosły o 5,9%. W rezultacie odnotowano nieznaczny spadek wartości wskaźnika poziomu kosztów, z 95,0% przed rokiem do 94,8% w 2017 r., tj. do poziomu, który w woj. dolnośląskim ukształtował się na poziomie notowanym przeciętnie w kraju. W skali roku zmniejszyła się wartość wskaźnika rentowności sprzeda-

ży produktów, towarów i materiałów, a wzrosła wartość wskaźników rentowności obrotu brutto i netto. Wskaźnik płynności finansowej I stopnia pozostał na niezmienionym poziomie. Poprawiła się wartość wskaźnika płynności finansowej II stopnia – uległa zwiększeniu do poziomu 98,9%, co może świadczyć o poprawie zdolności do spłaty zaciągniętych przez przedsiębiorstwa zobowiązań.

W 2017 r., po spadku notowanym w 2016 r., odnotowano wzrost w skali roku (o 5,5%) **nakładów inwestycyjnych** (w cenach bieżących), zrealizowanych przez przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie woj. dolnośląskiego. W relacji do roku wcześniejszego, więcej nakładów inwestycyjnych poniesiono na środki trwałe, w tym maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia, na środki transportu, ale mniej wydatkowano na budynki i budowlę.

Według wstępnych szacunków, w 2016 r. udział woj. dolnośląskiego w tworzeniu **produktu krajowego brutto** w Polsce (w cenach bieżących) stanowił 8,4% (tak jak w 2015 r.). Wartość PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2016 r. kształtowała się na poziomie 53613 zł (110,8% przeciętnej dla kraju) – 2. lokata po woj. mazowieckim (76992 zł, 159,2% przeciętnej dla kraju). W porównaniu z 2015 r. poziom PKB w województwie był wyższy o 2,6%. Wzrost w skali roku PKB odnotowano we wszystkich województwach, w tym największy w woj. pomorskim o 4,5%.

W 2017 r. w zakresie **bezpieczeństwa publicznego** odnotowano mniej przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych niż przed rokiem (o 2,5%) oraz wyższą wartość wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw (64,1%, tj. wyższą o 3,4 p.proc.). Na terenie województwa zmalała w skali roku liczba wypadków drogowych (o 6,1%), ale wzrosła liczba kolizji (5,9%). W wypadkach drogowych, w porównaniu do 2016 r., mniej osób zostało rannych oraz mniej osób poniosło śmierć. W 2017 r. Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu zarejestrowała więcej, niż w 2016 r., pożarów (o 2,7%). Więcej było również zagrożeń miejscowych oraz fałszywych alarmów ratowniczo-gaśniczych (odpowiednio o 16,7% i o 25,0%).

Executive summary

In 2017 there was a real loss of **population**. Over the year, the population decreased by 0,04%, which means that for every 10 thous. people 4 people have disappeared (in 2016, 2 people out of 10 thous. population). The decrease in the number of population was caused, similarly as in previous years, mainly by a negative birth rate. The real loss of population was also recorded in cities, while in the countryside the population increased.

In the **labor market**, another year in a row, positive trends, which initiated in 2013, strengthened. The average employment in the enterprise sector in 2017 was higher by 3,6% compared to 2016, and in relation to 2010 increased by over 13%. The **balance of unemployed persons** in 2017 was favorable, during the year in the employment offices there were fewer unemployed persons registered than those registered from the register (by over 17 thousand people). The unemployment liquidity ratio (the ratio of the number of unemployed registered unemployed to registered unemployed) was at the level of 112,6% (in 2015 and 2016 it amounted to 112,1% and 108,8% respectively). Compared to 2016, both the lower inflow of the unemployed (by 14,2%) and the outflow from the register of the unemployed (by 11,2%) was noted, while the number of job offers and places of vocational activation offered by employers (by 23,2%) was bigger. The registered unemployment rate at the end of December 2017 was at the level of 5,7% and was lower by 0,9 percentage points than in the country and by 1,6 percentage points than in December of the previous year. In comparison to December 2010, the unemployment rate was at the level lower by 7,4 percentage points. The unemployment rate recorded at the end of 2017 was the lowest in the last decade.

The Results of the Survey of Economic Activity of the Population conducted in the fourth quarter of 2017 showed, among others, reduction in the number of economically active people, in particular the unemployed (by 28,8%). At the same time, the number of economically inactive persons has increased. There was also a decrease in the unemployment rate and an increase in the employment rate. The workload of the unemployed decreased, which in 2017, for the second year in a row, starting from 2010, was lower in the voivodship than in the country (838 people not working for 1000 people working in the Dolnośląskie voivodship against 864 people in Poland).

In 2017, the **average gross monthly salary** in the enterprise sector in annual terms increased faster than the one recorded in previous year (an increase of 6,7% per annum against an increase of 4,3% in 2016) and reached the value higher by 35,6% than in 2010. Average monthly gross nominal wage in the dolnośląskie voivodship, since 2014, has been at a higher level than in the country and in 2017 accounted for 102,9% of the average national wage.

In the dolnośląskie voivodship, an average increase in the number of retirees and pensioners receiving benefits paid by the Social Insurance Institution was observed, while the number of KRUS beneficiaries decreased. At the same time, in 2017 the increasing tendency, on annual basis, remained both in average nominal pension benefits in the system of Social Insurance Institution as well as average pension benefits paid by KRUS.

In 2017, the **average annual consumer price index** was higher than in the previous year - by 1,9% (against a 0,7% decrease in 2016). The increase in prices was recorded in all groups of consumer goods and services, except for the clothing and footwear group. In the country, the annual price increase was recorded at the level of 2,0% and, similarly to the dolnośląskie voivodship, it occurred in all commodity and service groups, apart from the clothing and footwear group.

In 2016, the dolnośląskie voivodship generated 4,6% of the **country's gross agricultural output**, 4,6% - domestic **commodity production** and 4,7% - of domestic **final production**. Global agricultural production, in relation to the previous year, increased (in constant prices) by 9,8%, after a decrease recorded in 2015. The increase in global production in 2016 was determined by the global increase in global crop production (increase by 15,6%). Animal production decreased by 7,0% over the year.

In 2016, as in the case of global agricultural production, an annual increase (in constant prices) was recorded for both agricultural commodity production (by 6,3%) and final agricultural production (by 7,4%). On the basis of the **livestock** survey carried out at the beginning of June 2017, the number of cattle (by 4,8%), the number of poultry (by 10,6%) and the number of sheep (by 26,5%) increased annually. The pig population, in relation to 2016, was lower by 5,7%.

On the **agricultural market** in 2017, a smaller, per year, purchase of basic cereals (without sowing seed) was recorded, caused by a lower purchase of wheat (by 9,9%), accounting for almost 85% of basic cereals purchase. The average price of basic cereals per year increased by 6,8%, and the prices of triticale and rye (including cereal mix) increased by 2,4% and by 15,6%, respectively. In addition, producers provided to the purchase more slaughter livestock in live weight (increase mainly in the purchase of beef livestock). The average price of livestock per year increased by 2,98%, with the average purchase price of cattle and pigs increasing by 4,7% and 10,4%, respectively. In 2017, potatoes, including edible ones and sugar beet, were purchased more often than in 2016, however less rapeseed and turnip rape was bought. Average prices in the purchase of milk and egg products increased over the year. In 2017, compared to the situation from the previous year, as well as on average in Poland, the prices of the majority of agricultural products in purchasing increased.

In 2017, the dolnośląskie voivodship generated 8,6% of the domestic **solid industrial output**. The value of sold production of industry increased by 2,4% (in constant prices) compared to the previous year. The annual growth rate was faster than in 2016. The year-on-year increase in production in 2017 was mainly due to the increase in sold production in manufacturing, which accounted for over 81% of the total sales value (in current prices). The increase in the sold production of industry on an annual basis was accompanied by an increase in average employment in industry and, at the same time, an increase in labor productivity (in constant prices).

Production sold of construction in 2017 accounted for 6,1% of domestic production. In 2017, after declines recorded in 2014-2015, an increase in the sold production of construction was recorded (by 6,3%). The increase in the sold production of construction was accompanied by a decrease in average employment and an increase in labor productivity. In **construction and assembly production** for the first time since 2011, an increase was observed compared to the previous year (by 15,1%). In 2017, the increase in the construction and assembly production was affected by the increase in production in entities whose activity was related to the construction of civil engineering structures (by 39,9%). In entities whose activity was related to the construction of buildings and specialized construction works, a drop in production was recorded per year (by 0,6% and 2,3%, respectively).

In 2017, in the dolnośląskie voivodship, the number of **dwelling completed** accounted for 9,6% of the total number of dwellings completed in the country (10,1% last year). In comparison with the previous year, the number of apartments commissioned for use was higher by 3,4% (against an increase of 17,6% in 2016). In the Dolnośląskie voivodship, the largest number of dwellings was commissioned in the third quarter. The average usable floor area of flats commissioned for use in 2017 was 81,8 m² and was lower than the national average (by 10,9 m²). In comparison with 2016, the average usable floor area of dwellings increased by 0,7m². In 2017, similarly to the number of dwellings completed, the number of apartments for which the permits were issued or the construction project was notified (by 26,3%) and the number of dwellings in which construction has begun increased (by 12,8%). In the case of these categories of apartments, the growth rate was faster than last year.

In 2017, in **trade**, there was a higher growth rate in relation to the previous year, both in retail sales and in wholesale. Retail sales in 2017 were 3,2% higher than in the previous year (against an increase by 5,1% in 2016), and wholesale sales - higher by 13,4% (against a 3,3% increase last year).

The **financial condition** of the surveyed non-financial enterprises in 2017 was better than last year. In 2017, the financial results of the surveyed non-financial enterprises were more favorable than those obtained in the previous year. The basic economic and financial indicators have improved. Revenues from total activity were higher by 6,2% than in the previous year, and the costs of obtaining them increased by 5,9%. As a result, there was a slight decrease in the value of the cost level indicator, from 95,0% a year before to 94,8% in 2017, i.e. to the level that in the Dolnośląskie voivodship which shaped at the level

recorded on average in the country. The value of the return on sales of products, goods and materials decreased over the year, and the gross and net turnover profitability ratios increased. The first-degree financial liquidity ratio remained unchanged. The value of the second degree financial liquidity index improved - it increased to the level of 98,9%, which may indicate an improvement in the ability to pay liabilities incurred by enterprises.

In 2017, after the fall recorded in 2016, an increase was recorded per year (by 5.5%) of **investment outlays** (in current prices), realized by enterprises based in the Lower Silesian voivodship. In relation to the previous year, more investment expenditures were incurred for fixed assets, including machines, technical equipment and tools, for means of transport, but less were spent on buildings and structures.

According to preliminary estimates, in 2016 the share of the Dolnośląskie voivodship in generating the **gross domestic product** in Poland (in current prices) accounted for 8,4% (as in 2015). The value of GDP per capita in 2016 was at the level of PLN 53613 (110,8% of the average for the country) - 2. place after the Mazowieckie voivodship (PLN 76992, 159,2% of the average for the country). In comparison with 2015, the level of GDP in the voivodship was higher by 2,6%. The increase in annual GDP was recorded in all voivodships, including the largest in the Pomeranian voivodship by 4,5%.

In 2017, in the field of **public safety**, there were fewer crimes identified by the Police in completed preparatory proceedings than a year before (by 2,5%) and a higher rate of detection rate of offenders (64,1%, i.e. higher by 3,4 per cent.). In the voivodship, the number of road accidents decreased by 6,1%, but the number of collisions increased (5,9%). In road accidents, compared to 2016, fewer people were injured and fewer people died. In 2017, the Provincial Headquarters of the State Fire Service in Wrocław registered more fires than in 2016 (by 2,7%). There were also more local threats and false fire-fighting alarms (by 16,7% and 25,0%, respectively).

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Tabela 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie w 2017 r.
Table 1. Selected data for voivodship and Poland in 2017

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Polska <i>Poland</i>	Dolnośląskie
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII) <i>Population per 1 km² total area (as of 31 XII)</i>	123	146
Przyrost naturalny na 1000 ludności <i>Natural increase per 1000 population</i>	-0,02	-1,3
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności ^a <i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population^a</i>	0,04	1,0
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^a w % <i>Activity rate by BAEL^a in %</i>	56,2	56,2
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^a w % <i>Employment rate by BAEL^a in %</i>	53,7	54,4
Stopa bezrobocia według BAEL ^a w % <i>Unemployment rate by BAEL^a in %</i>	4,5	3,2
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w zł <i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in zł</i>	4530,47	4660,71
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł <i>Average monthly retirement and other pension paid from Social Insurance Institution in zł</i>	2072,44	2100,05
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł <i>Average monthly gross retirement and other pensions of farmers in zł</i>	1200,00	1280,45
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni = 100) <i>Price indices of consumer goods and services (previous year = 100)</i>	102,0	101,9
Przeciętna powierzchnia użytków rolnych ^b w gospodarstwie rolnym w ha <i>Average agricultural land^b in the farm in ha</i>	10,31	16,10
Obsada bydła ^c na 100 ha użytków rolnych w sztukach <i>Stocking cattle^c per 100 ha of agricultural land in heads</i>	42,0	11,8
Obsada trzody chlewnej ^c na 100 ha użytków rolnych w sztukach <i>Stocking pigs^c per 100 ha of agricultural land in heads</i>	77,7	20,3
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 zatrudnionego w przemyśle w zł <i>Sold production of industry (current prices) per 1 employed person in industry in zł</i>	510575	533702
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) na 1 zatrudnionego w budownictwie w zł <i>Sold production of construction (current prices) per 1 employed person in construction in zł</i>	494193	474780
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności <i>Dwellings completed per 1000 population</i>	4,6	5,9

a Przeciętne w roku. b Dane na podstawie reprezentacyjnego badania struktury gospodarstw rolnych, przeprowadzanego co 3 lata. Dane nieostateczne. c Stan w czerwcu.

a Annual averages. b Data on the basis of the results of the Farm Structure Survey, conducted every 3 years. Preliminary data. c As of June.

Tabela 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie w 2017 r. (dok.)
 Table 1. Selected data for voivodship and Poland in 2017 (cont.)

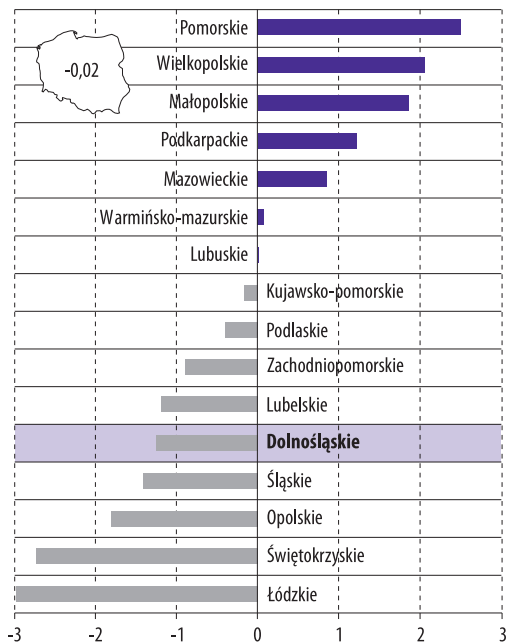
Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Polska <i>Poland</i>	Dolnośląskie
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (stan w dniu 31 XII) <i>Entities of the national economy in the REGON register per 10 thous. population</i>	1121	1271
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności (stan w dniu 31 XII) <i>Commercial companies with share of foreign capital per 10 thous. population</i>	24	29
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych w % <i>Share of profitability enterprises in total number of non-financial enterprises in %</i>	81,0	79,2
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych w % <i>Cost level indicator in non-financial enterprises in %</i>	94,8	94,8
Dynamika nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach (rok poprzedni = 100; ceny bieżące) w % <i>Indices investment outlays in enterprises (previous year = 100; current prices) in %</i>	104,4	105,5
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2015 r. w zł <i>Gross domestic product (current prices) per capita in 2015 in zł</i>	46792	52203

Województwo na tle pozostałych województw

Voivodship against the background of other voivodships

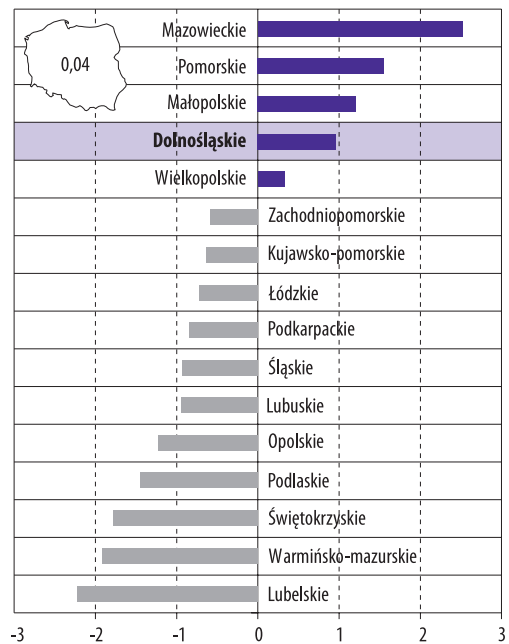
Wykres 1. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2017 r.

Chart 1. Natural increase per 1000 population in 2017

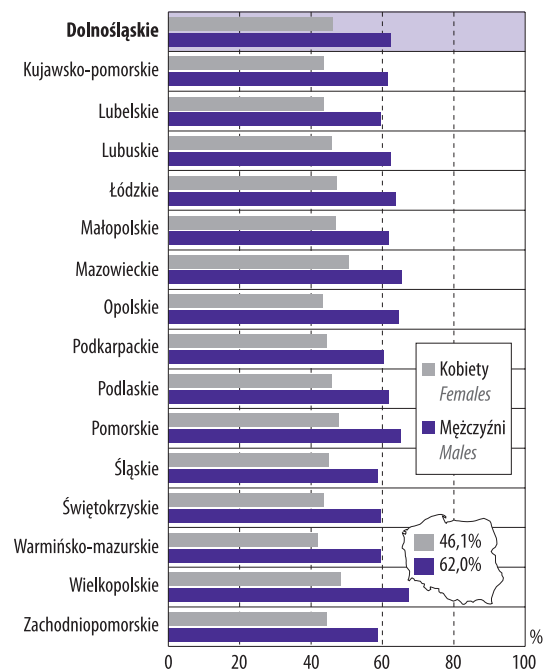
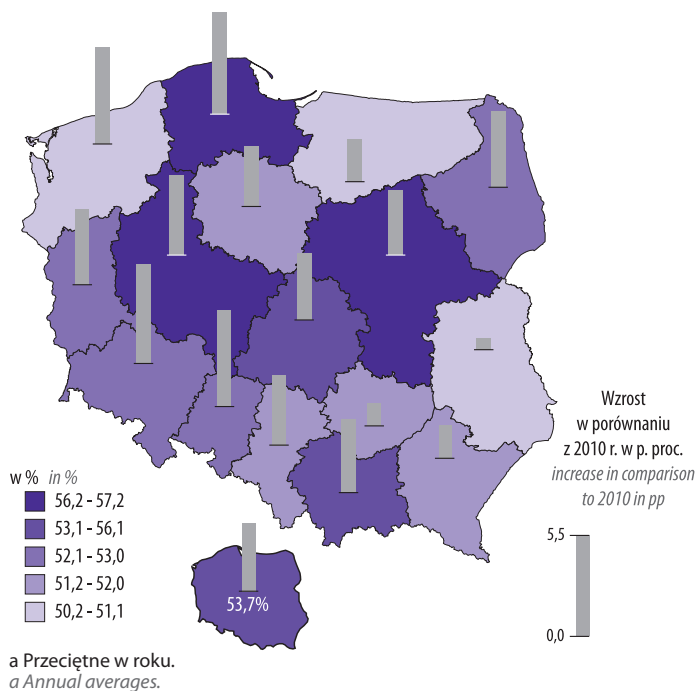
Wykres 2. Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2017 r.

Chart 2. Internal net migration for permanent residence per 1000 population in 2017

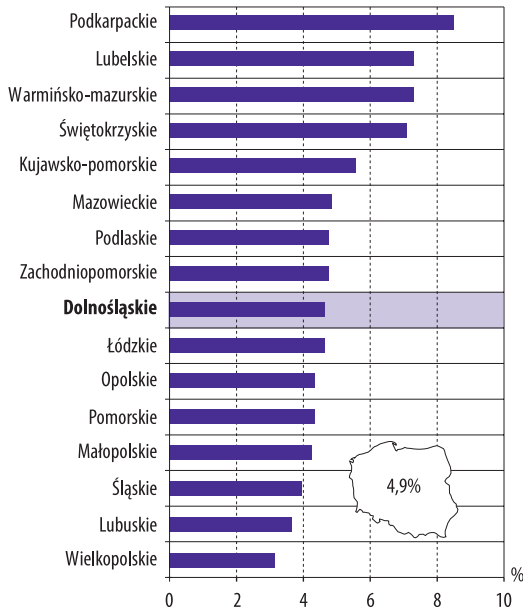
Wykres 3. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL^a w 2017 r.

Chart 3. Employment rate by LFS in 2017

Wykres 4. Stopa bezrobocia według BAEL^a w 2017 r.

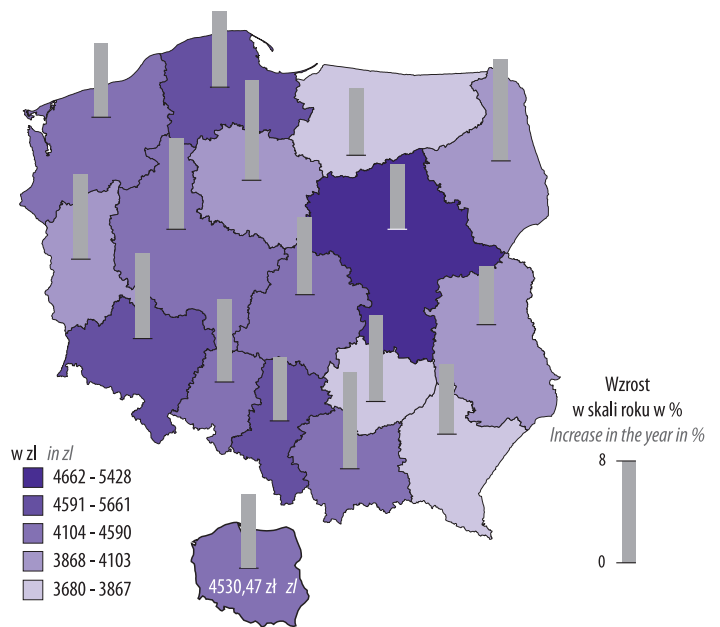
Chart 4. Unemployment rate by LFS^a in 2017

a Przeciętne w roku.
a Annual averages.

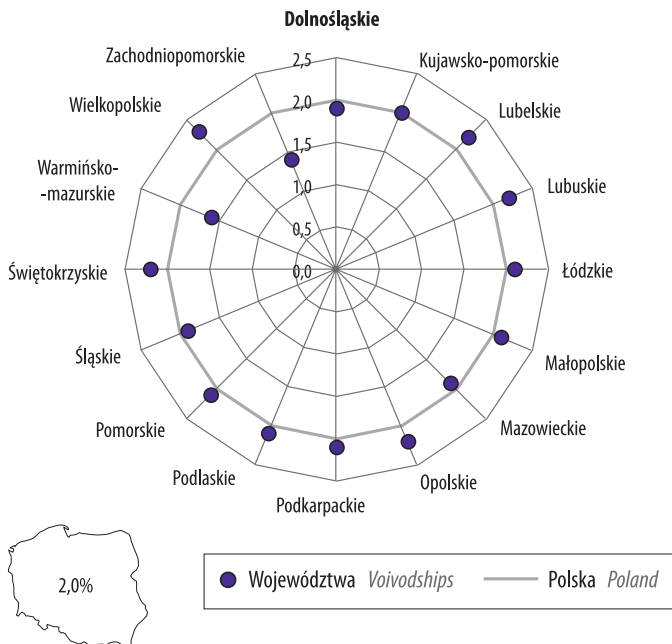
Wykres 5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2017 r.

Chart 5. Average monthly gross wages and salaries in the enterprises sector in 2017

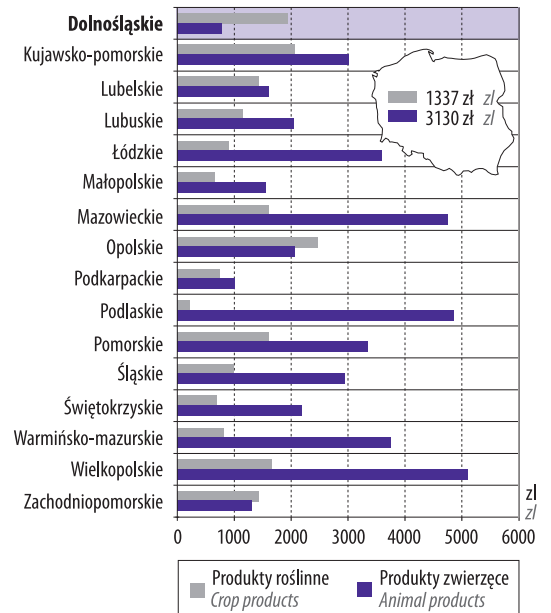
Wykres 6. Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2017 r. (w skali roku w %)

Chart 6. Increase of prices of consumer goods and services in 2017 (in the year in %)

Wykres 7. Wartość skupu produktów na 1 ha użytków rolnych w 2017 r. (dane wstępne)

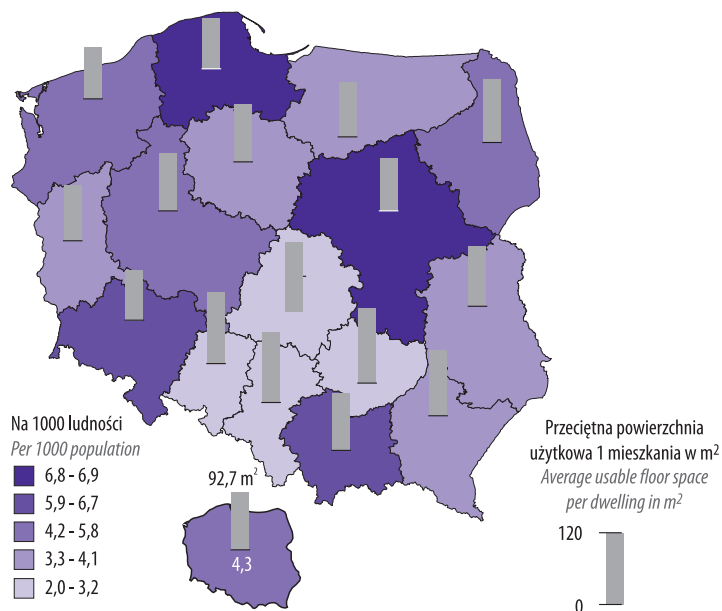
Chart 7. Value of agricultural products procurement per 1 ha agricultural land in 2017 (preliminary data)

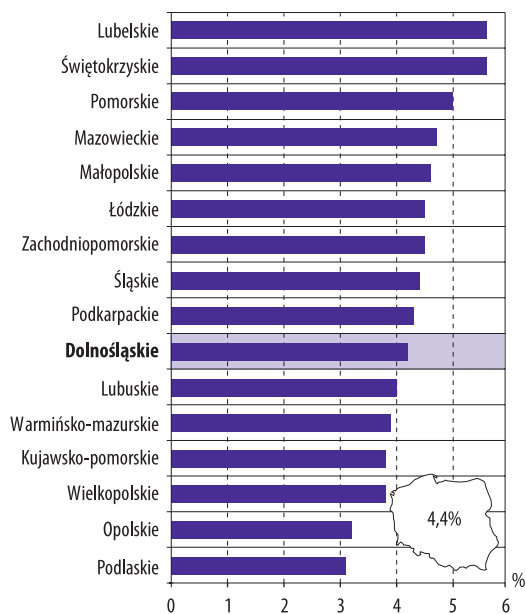
Wykres 8. Mieszkania oddane do użytkowania w 2017 r.

Chart 8. Dwellings completed in 2017

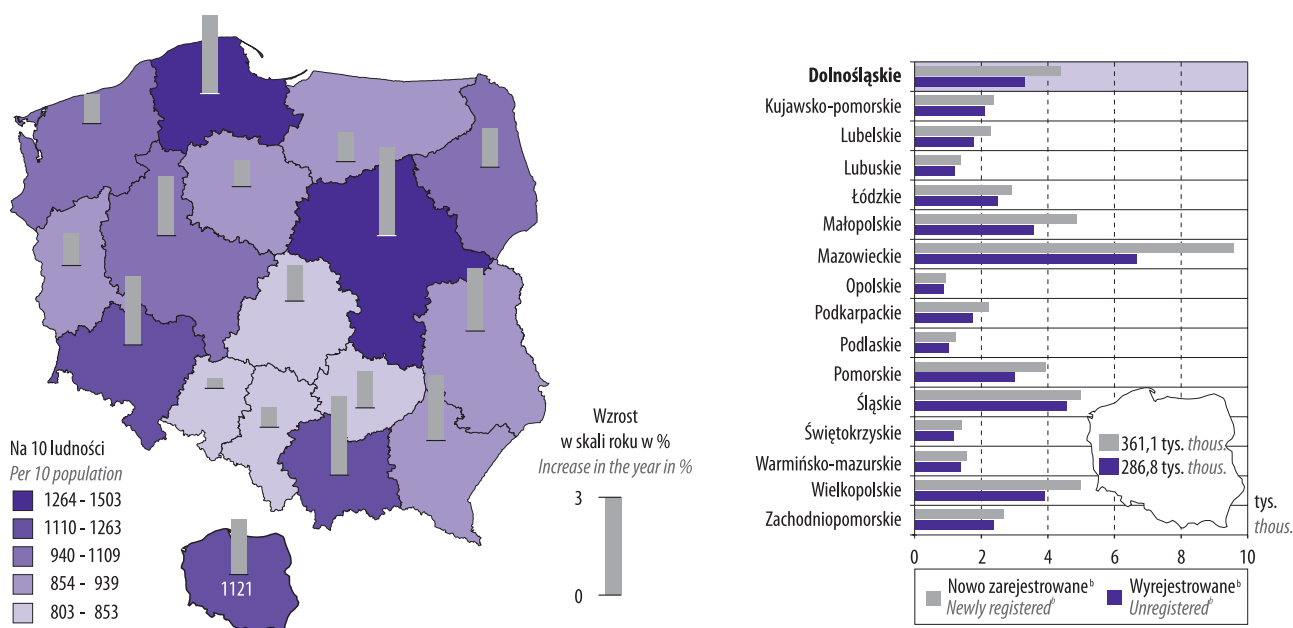
Wykres 9. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2017 r.

Chart 9. Net turnover profitability rate in non-financial enterprise in 2017

Wykres 10. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON^a w 2017 r. Stan w dniu 31 XII

Chart 10. Entities of the national economy in the REGON^a register in 2017. As of 31 XII

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; w podziale według województw - bez podmiotów dla których informacja o adresie siedziby / miejscu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON. b W ciągu roku.

a Excluding persons tending private farms in agriculture; in division by voivodships excluding entities for which the information about business address does not exist in the REGON register. b During the year.

Podział i powierzchnia województwa

Division and area of voivodship

Podział województwa dolnośląskiego według nomenklatury jednostek terytorialnych do celów statystycznych (NTS)¹ w 2017 r. Stan w dniu 31 XII

Division of dolnośląskie voivodship by nomenclature of territorial units for statistical purposes (NTS)¹ in 2017 As of 31 XII

1. Podregion (Subregion) jeleniogórski

Powiaty: Powiats:

- bolesławiecki (6)
- jaworski (6)
- jeleniogórski (9)
- kamiennogórski (4)
- lubański (7)
- lwówecki (5)
- zgorzelecki (7)
- złotoryjski (6)

Miasto na prawach powiatu:

City with powiat status:

Jelenia Góra (1)

2. Podregion (Subregion) legnicko-głogowski

Powiaty: Powiats:

- głogowski (6)
- górowski (4)
- legnicki (8)
- lubiński (4)
- polkowicki (6)

Miasto na prawach powiatu:

City with powiat status:

Legnica (1)

3. Podregion (Subregion) wałbrzyski

Powiaty: Powiats:

- dzierżoniowski (7)
- kłodzki (14)
- świdnicki (8)
- wałbrzyski (8)
- ząbkowicki (7)

Miasto na prawach powiatu:

City with powiat status:

Wałbrzych (1)

4. Podregion wrocławski

Powiaty: Powiats:

- milicki (3)
- oleśnicki (8)
- oławski (4)
- strzeliński (5)
- średzki (5)
- trzebnicki (6)
- wołowski (3)
- wrocławski (9)

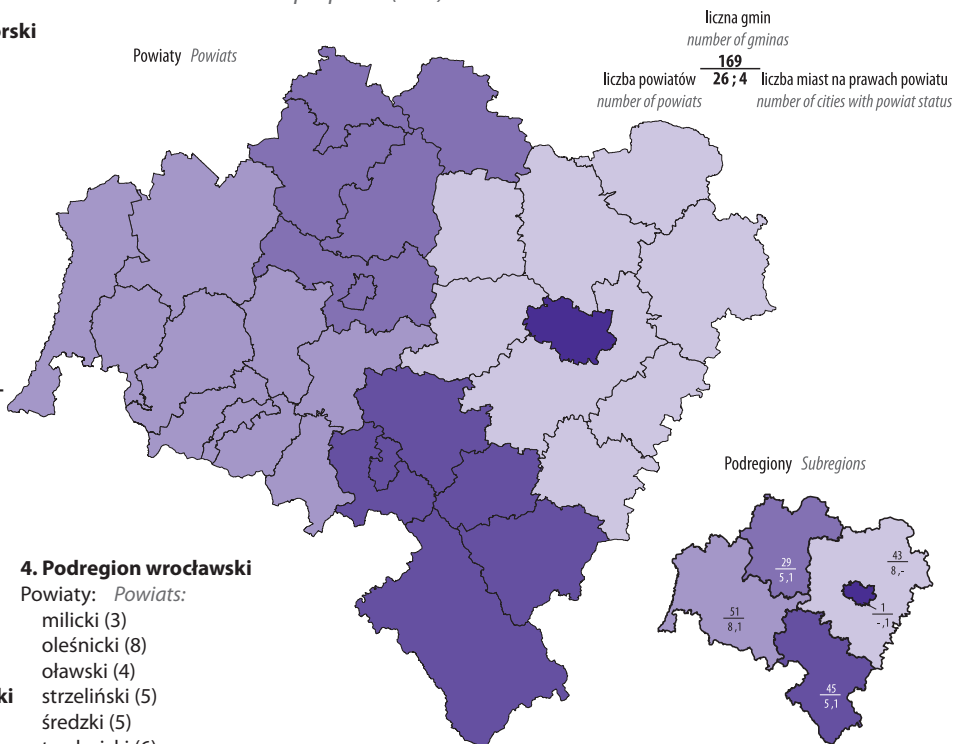
5. Podregion (Subregion) m. Wrocław

Miasto na prawach powiatu

City with powiat status

Wrocław (1)

W nawiasach podano liczbę gmin (NTS 5).
Number of gminas is given in brackets (NTS 5).

liczba gmin
number of gminas
169
liczba powiatów
number of powiats
26;4   liczba miast na prawach powiatu
number of cities with powiat status

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area	
	w ha in ha	w % in %
Dolnośląskie	1994674	100,0
podregiony: subregions:		
Jeleniogórski	556955	27,9
Legnicko-głogowski	347299	17,4
Wałbrzyski	417940	21,0
Wrocławski	643198	32,2

Według stanu w dniu 31 XII 2017 r. województwo dolnośląskie stanowiło 6,4% powierzchni kraju. Na jego obszarze mieszkało 2902,5 tys. ludności, tj. 7,6% ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 146 osób (w Polsce – 123 osoby). Pod względem gęstości zaludnienia dolnośląskie plasowało się na 4. miejscu wśród województw.

¹ NTS obejmuje 5 poziomów: 3 poziomy podziału terytorialnego kraju oraz dodatkowo 2 poziomy nieadministracyjne — regiony (NTS 1) grupujące jednostki szczebla wojewódzkiego oraz podregiony (NTS 3) grupujące w ramach województwa kilka do kilkunastu powiatów.

¹ NTS includes of 5 levels: 3 levels of territorial divisions and 2 divisions non-administrative – regions (NTS 1) grouping units of the voivodship level and subregions (NTS 3) grouping several voivodships from a few to several powiats.

Ludność Population

W skali roku liczba mieszkańców województwa dolnośląskiego pozostała na poziomie zbliżonym do notowanego w 2016 r. Wzrosła wartość przyrostu naturalnego, jednak tak jak we wcześniejszych latach, kształtował się on na ujemnym poziomie. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych ludności na pobyt stały utrzymywało się na dodatnim poziomie.

Szacunki liczby i struktury ludności dla lat międzyspisowych sporządza się **metodą bilansową**, przyjmując wyniki ostatniego spisu powszechnego jako bazę wyjściową do obliczenia danych dla danej gminy z uwzględnieniem liczby urodzeń, zgonów, salda migracji wewnętrznych i zagranicznych (wyjątek stanowi 2015 r., w przypadku którego dla migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r.) oraz zmian administracyjnych, jakie miały miejsce w bilansowanym okresie.

Prezentowane dane dotyczą ludności **zamieszkałej** w danej gminie, tj. liczby ludności zameldowanej na pobyt stały skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące. Bazę wyjściową bilansów stanowią wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 r., z tym że dla 2010 r. – według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

Tabela 2. Ludność na podstawie bilansów
Table 2. Population based on balances

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
Polska Poland				
Stan w dniu 30 VI As of 30 VI				
Ogółem: w tys. Total: in thous.	38517	38455	38427	38422
w tym kobiety of which females	19869	19847	19835	19834
Miasta Urban areas	23449	23203	23149	23126
Wieś Rural areas	15068	15252	15278	15297
Stan w dniu 31 XII As of 31 XII				
Ogółem: w tys. Total: in thous.	38530	38437	38433	38434
na 1 km² per 1km²	123	123	123	123
w tym kobiety: w tys. of which females: in thous.	19877	19839	19840	19840
na 100 mężczyzn per 100 males	107	107	107	107

Tabela 2. Ludność na podstawie bilansów (dok.)
 Table 2. Population based on balances (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
P o l s k a (dok.) P o l a n d (cont.)				
Stan w dniu 31 XII As of 31 XII				
Miasta: w tys. Urban areas: in thous.	23429	23166	23129	23109
w % in %	60,8	60,3	60,2	60,1
Wieś: w tys. Rural areas: in thous.	15101	15271	15304	15324
w % in %	39,2	39,7	39,8	39,9
D o l n o ś l ą s k i e				
Stan w dniu 30 VI As of 30 VI				
Ogółem: w tys. Total: in thous.	2917	2905	2904	2902
w tym kobiety of which females	1513	1508	1508	1507
Miasta Urban areas	2043	2011	2004	1999
Wieś Rural areas	874	895	899	903
Stan w dniu 31 XII As of 31 XII				
Ogółem: w tys. Total: in thous.	2917	2904	2904	2903
na 1 km ² per 1 km ²	146	146	146	146
w tym kobiety: w tys. of which females: in thous.	1514	1508	1508	1507
na 100 mężczyzn per 100 males	108	108	108	108
Miasta: w tys. Urban areas: in thous.	2040	2009	2002	1996
w % in %	69,9	69,2	69,0	68,8
Wieś: w tys. Rural areas: in thous.	877	895	902	906
w % in %	30,1	30,8	31,0	31,2

Dane o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) zostały obliczone zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka – rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

W końcu grudnia 2017 r. na terenie województwa dolnośląskiego mieszkało 2902,5 tys. osób, tj. 7,6% ludności Polski.

Ludność w miastach stanowiła 68,8% ogółu ludności (przed rokiem o 0,2 p.proc. więcej), a na wsi – 31,2%. W skali roku liczba mieszkańców wsi zwiększyła się o 0,5%, natomiast liczba mieszkających w miastach zmniejszyła się o 0,3%. Struktura ludności według płci nie uległa większym zmianom. W ogólnej liczbie ludności przeważały kobiety, których odsetek w końcu grudnia 2017 r. wyniósł 51,9%, podobnie jak przed rokiem.

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 VI).

W 2017 r. w województwie odnotowano w skali roku wzrost liczby urodzeń żywych o 3,5% (wobec wzrostu o 4,5% w 2016 r.), których zarejestrowano 28,4 tys. Współczynnik urodzeń żywych wyniósł 9,79 i był wyższy w stosunku do notowanego rok wcześniej (9,45). W kraju na 10000 ludności w 2017 r. urodziło się 105 dzieci, tj. o 7 dzieci więcej niż w województwie dolnośląskim.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności

Table 3. Vital statistics and net migration per 1000 population

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010	2015	2016	2017
<i>Polska Poland</i>				
Małżeństwa <i>Marriages</i>	5,93	4,91	5,03	5,01
Urodzenia żywe <i>Live births</i>	10,73	9,60	9,95	10,46
Zgony <i>Deaths</i>	9,83	10,27	10,10	10,48
w tym niemowląt ^a <i>of which infant^a</i>	4,98	4,00	3,98	3,99
Przyrost naturalny <i>Natural increase</i>	0,90	-0,67	-0,15	-0,02
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały <i>Internal and international net migration for permanent residence</i>	-0,05	-0,41 ^b	0,04	0,04
<i>Dolnośląskie</i>				
Małżeństwa <i>Marriages</i>	5,62	4,53	4,78	4,80
Urodzenia żywe <i>Live births</i>	10,13	9,04	9,45	9,79
Zgony <i>Deaths</i>	10,19	10,86	10,53	11,04
w tym niemowląt ^a <i>of which infant^a</i>	6,13	3,81	3,82	4,26
Przyrost naturalny <i>Natural increase</i>	-0,06	-1,82	-1,07	-1,25

a Dzieci w wieku poniżej 1 roku; wskaźnik podano w przeliczeniu na 1000 urodzeń żywych. b Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.
a Children under 1 year old; ratio were calculated per 1000 live births. b For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności (dok.)
 Table 3. Vital statistics and net migration per 1000 population (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
D o l n o ś l ą s k i e (d o k.) (c o n t.)				
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały Internal and international net migration for permanent residence	0,47	0,27 ^b	0,97	0,96
w tym zagranicznych of which international	-0,07	-0,64 ^b	0,05	0,06
W r o c ł a w				
Małżeństwa Marriages	5,61	4,20	4,83	5,22
Urodzenia żywe Live births	10,40	10,18	11,15	11,24
Zgony Deaths	10,15	10,87	10,14	10,80
w tym niemowląt ^a of which infant ^a	6,71	3,72	3,38	4,04
Przyrost naturalny Natural increase	0,25	-0,69	1,01	0,45
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały Internal and international net migration for permanent residence	1,10	2,83 ^b	3,18	2,17
w tym zagranicznych of which international	0,65	0,10 ^b	0,67	0,56

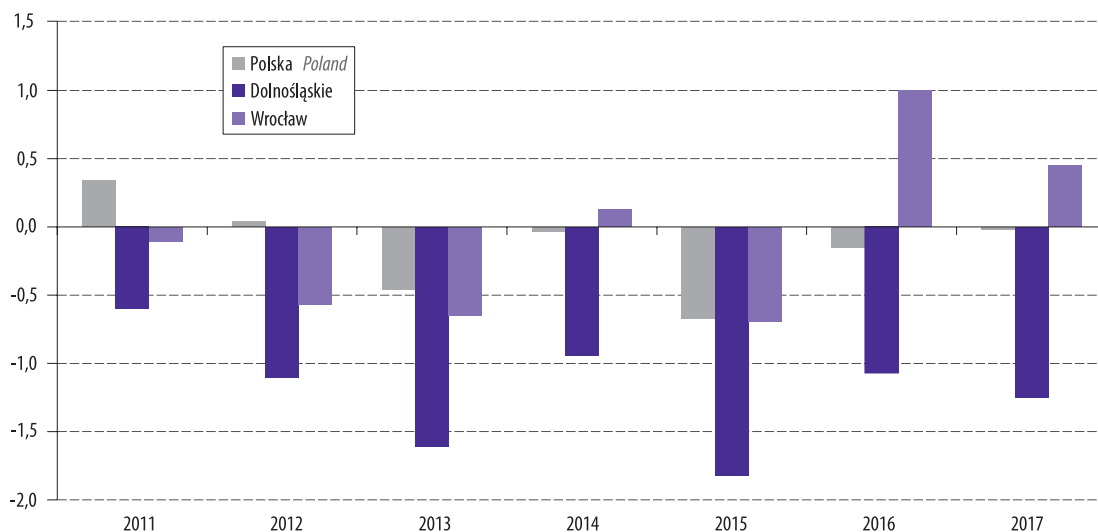
a Dzieci w wieku poniżej 1 roku; wskaźnik podano w przeliczeniu na 1000 urodzeń żywych. b Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.
 a Children under 1 year old; ratio were calculated per 1000 live births. b For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

W 2017 r. zmarło 32,0 tys. osób, tj. o 4,8% więcej niż przed rokiem. Współczynnik zgonów ukształtował się na poziomie 11,04 (w 2016 r. – 10,53). W kraju odnotowano 402,9 tys. zgonów, a współczynnik zgonów wyniósł – 10,48 (przed rokiem – 10,10).

W skali roku wzrosła liczba zgonów niemowląt. W 2017 r. odnotowano 121 zgonów dzieci w wieku poniżej 1 roku życia (przed rokiem – 105). Współczynnik zgonów niemowląt (liczony na 1000 urodzeń żywych) wyniósł 4,26 (w 2016 r. – 3,82).

Utrzymująca się od lat nadwyżka zgonów nad urodzeniami spowodowała ujemny przyrost naturalny, który w 2017 r. wyniósł minus 3,6 tys. osób (w 2016 r. – minus 3,1 tys. osób). Współczynnik przyrostu naturalnego osiągnął wartość minus 1,25 i wzrósł w skali roku o 0,18 pkt. W Polsce w 2017 r. współczynnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności wyniósł minus 0,02 i był niższy o 0,13 pkt. niż w 2016 r.

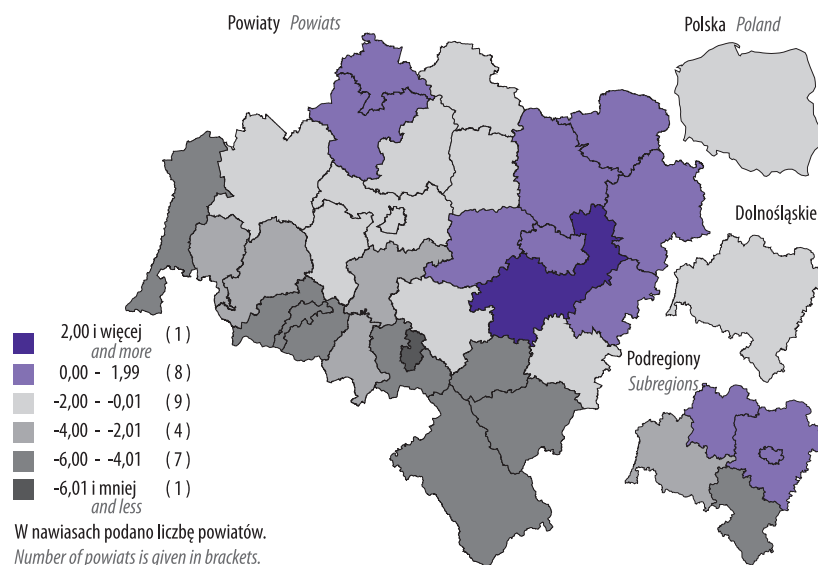
Wykres 11. Przyrost naturalny na 1000 ludności
 Chart 11. *Natural increase per 1000 population*

W miastach zarejestrowano więcej zgonów niż urodzeń żywych (o 3854 więcej). Na wsi, inaczej niż w poprzednim roku, zarejestrowano więcej urodzeń niż zgonów (o 217 więcej). Współczynnik przyrostu naturalnego w miastach kształtował się na poziomie minus 1,93 (wobec minus 1,45 w 2016 r.), a na wsi – 0,24 (wobec minus 0,23 przed rokiem).

Wykres 12. Przyrost naturalny na 1000 ludności w województwie dolnośląskim według podregionów i powiatów w 2017 r.

Chart 12. *Vital statistics per 1000 population in dolnośląskie voivodship by subregions and powiats in 2017*

W 2017 r. w przekroju terytorialnym ujemny przyrost naturalny na 1000 ludności wystąpił w 21 powiatach, w granicach od minus 0,15 w powiecie lubińskim do minus 6,34 w Wałbrzychu. Dodatni współczynnik przyrostu naturalnego zanotowano w 9 powiatach, a najwyższy dotyczył powiatu wrocławskiego (5,65).

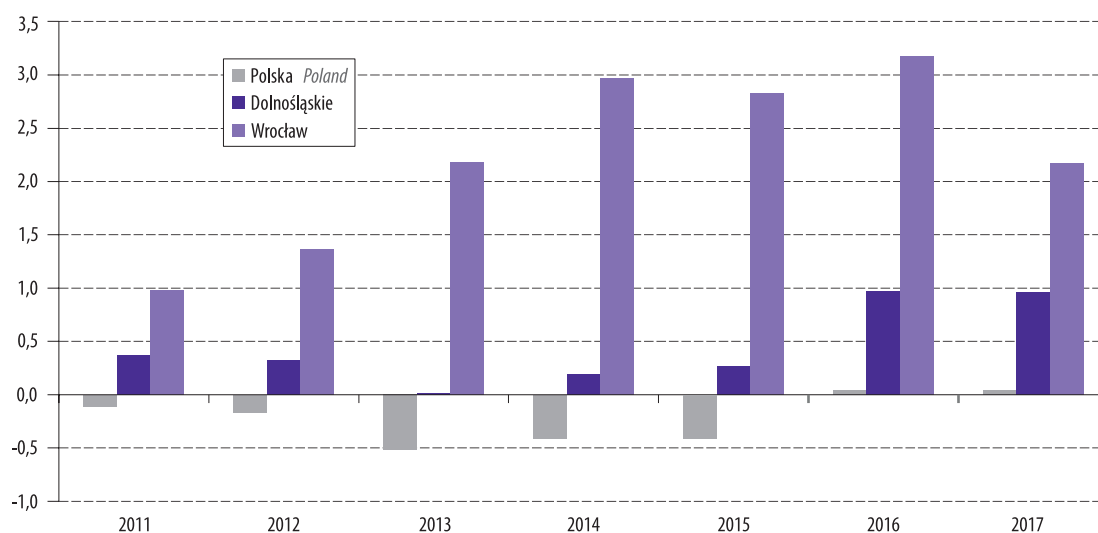
W 2017 r. zawarto 13,9 tys. związków małżeńskich (7,2% małżeństw zawartych w kraju), tj. o 0,3% związków więcej niż przed rokiem. Wartość współczynnika małżeństw na 1000 ludności zwiększyła się w skali roku z 4,78 do 4,80. W miastach współczynnik małżeństw był wyższy niż na wsi i wyniósł 4,83 wobec 4,73.

Analiza przestrzennego zróżnicowania pokazała, że najmniej małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w 2017 r. zawarto w powiecie strzelińskim (3,82), natomiast najwięcej w powiatach polkowickim (5,91) i wołowskim (5,47).

Migracje są drugim obok przyrostu naturalnego czynnikiem wpływającym bezpośrednio na zmniejszenie lub zwiększenie liczebności populacji.

W województwie dolnośląskim od 2009 r. saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały utrzymuje się na poziomie dodatnim, oznacza to, że liczba osób, które zameldowały się na pobyt stały w danym okresie przewyższa liczbę osób, które się wymeldowały. W 2017 r. różnica między napływem migracyjnym a odpływem wyniosła 2783 osoby (w miastach – minus 1546 osób, na wsi – 4329 osób).

Wykres 13. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności
Chart 13. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population

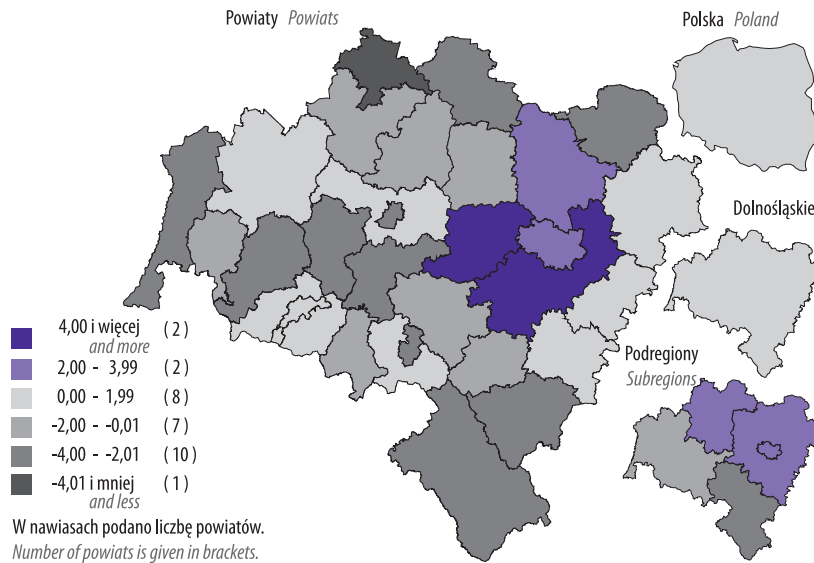

Ogólne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w województwie, podobnie jak w kraju, było dodatnie i wyniosło 0,96 (w kraju wyniosło 0,04). Dodatnią wartość wskaźnika odnotowano w 12 powiatach, w tym największą w powiecie wrocławskim 23,07 (19,75 w 2016 r.). Ubytek ludności z tytułu migracji dotyczył pozostałych 18 powiatów, w tym największy odnotowano w powiatach: górowskim (gdzie saldo migracji na 1000 ludności w 2017 r. wyniosło minus 5,76) oraz złotoryjskim i zgorzeleckim (odpowiednio: minus 4,22 i minus 3,12).

Wykres 14. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w województwie dolnośląskim według podregionów i powiatów w 2017 r.

Chart 14. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in dolnośląskie voivodship by podregions and powiats in 2017

Dane prezentujące ludność w województwie dolnośląskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego”,
- „Stan i ruch naturalny ludności w województwie dolnośląskim” – opracowanie sygnałne,
- „Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie dolnośląskim” – publikacja dostępna co roku również w wersji książkowej, jak również w Banku Danych Lokalnych.

Rynek pracy

Labour market

Zatrudnienie

The employment

W 2017 r. odnotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w relacji do poprzedniego roku. Jego tempo było szybsze niż przed rokiem, a wzrost dotyczył większości sekcji PKD, w tym przetwórstwa przemysłowego oraz transportu i komunikacji. Spadek odnotowano m.in. w handlu i budownictwie. Wzrost przeciętnego zatrudnienia wystąpił we wszystkich kwartalnych okresach narastających.

W 2017 r. pod względem przeciętnej liczby zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw województwo dolnośląskie zajmowało piąte miejsce w kraju, po województwach: mazowieckim, śląskim, wielkopolskim i małopolskim (przed rokiem 4.). Udział województwa w przeciętnej liczbie zatrudnionych w kraju wyniósł, podobnie jak przed rokiem, 8,0% (w 2010 r. – 7,8%).

Dane o **przeciętnym zatrudnieniu** obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz niepełnym, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2017 r. w województwie dolnośląskim wyniosło 478,8 tys. osób i było wyższe niż w 2016 roku o 16,6 tys. osób, tj. o 3,6%. W kraju przeciętne zatrudnienie wyniosło 6017,1 tys. i zwiększyło się o 256,9 tys., tj. o 4,5% (wobec wzrostu o 2,8% w 2016 r.). W porównaniu do 2010 r. przeciętne zatrudnienie w województwie wzrosło o 13,6%, a w kraju o 12,0%.

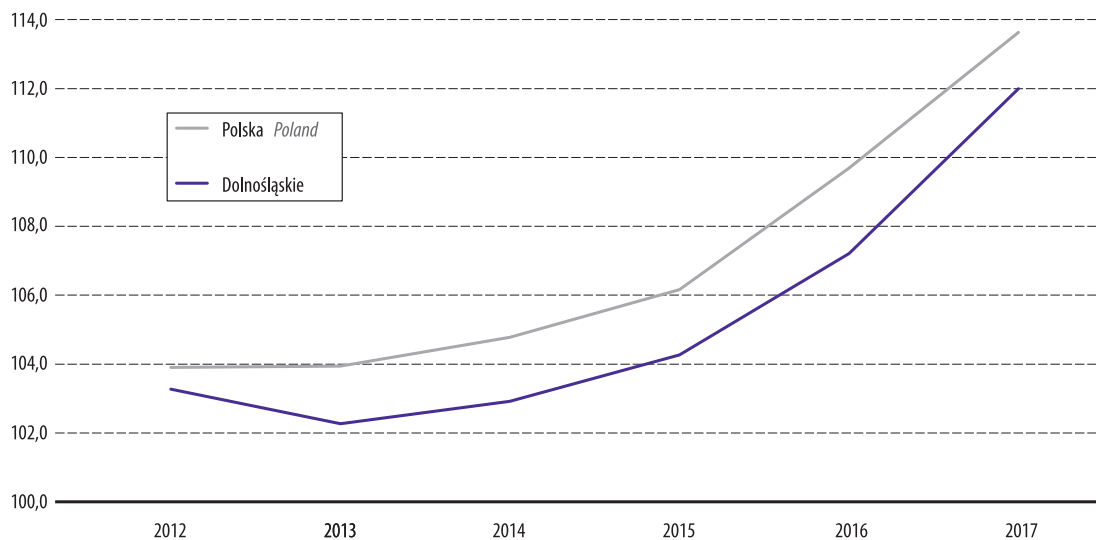
Tabela 4. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw
Table 4. Average paid employment in the enterprise sector

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017		
	w tys. in thous.				2010 = 100	2016 = 100
Polska Poland	5372,6	5601,6	5760,2	6017,1	112,0	104,5
Dolnośląskie	421,4	447,4	462,2	478,8	113,6	103,6
Wrocław	154,6	167,7	179,6	184,7	119,5	102,9

W skali roku najwyższy wzrost przeciętnego zatrudnienia odnotowano w sekcji administrowanie i działalność wspierająca (o 13,5%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 12,4%) oraz informacja i komunikacja (o 9,9%). Spadek przeciętnego zatrudnienia w relacji do 2016 r. wystąpił w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 1,4%), budownictwo (o 1,2%), dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 1,0%) oraz obsługa rynku nieruchomości (o 0,1%).

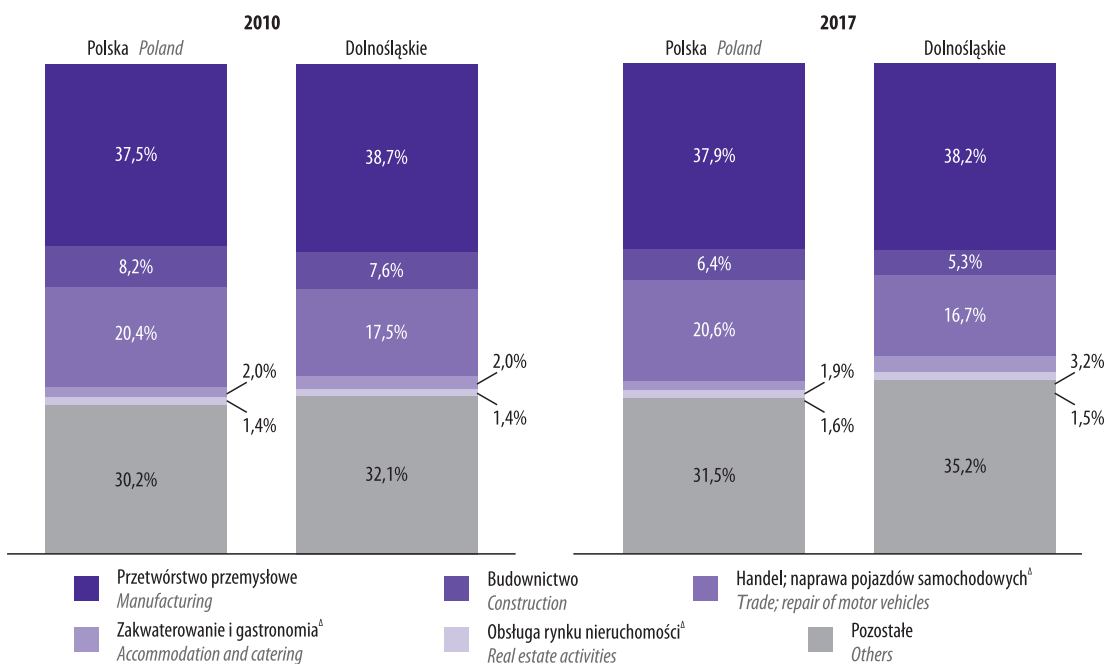
W przemyśle przeciętne zatrudnienie w 2017 r. wyniosło 218,6 tys. osób, co stanowiło 45,6% przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw ogółem (wobec 46,6% w 2016 r. i 45,8% w 2010 r.). W relacji do 2016 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle zwiększyło się o 1,4% (wobec wzrostu o 1,5% przed rokiem).

Wykres 15. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (przeciętna 2010 = 100)
 Chart 15. Indices of average paid employment in the enterprise sector (average 2010 = 100)

W 2017 r. udział osób zatrudnionych w przetwórstwie przemysłowym stanowił 83,6% przeciętnego zatrudnienia w przemyśle i w skali roku zwiększył się o 0,4 p.proc.

Wykres 16. Struktura przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw według sekcji PKD 2007
 Chart 16. Structure of average paid employment in the enterprise sector by NACE Rev. 2 sections

Tabela 5. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie dolnośląskim
 Table 5. Average paid employment in the enterprise sector in dolnośląskie voivodship

Wyszczególnienie Specification	2016				2017				w tys. in thous.
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100 corresponding period of previous year = 100								
Ogółem Total	103,1	103,2	103,5	103,3	103,8	103,9	103,8	103,6	478,83
w tym: of which:									
Przemysł Industry	101,5	101,8	101,9	101,5	101,4	101,3	101,6	101,4	218,56
w tym: of which:									
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	101,5	101,8	101,9	101,7	101,9	102,0	102,3	102,0	182,82
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	103,7	103,7	103,3	102,2	99,3	98,0	98,7	99,0	11,05
Budownictwo Construction	97,7	96,5	96,1	96,4	95,4	97,0	97,6	98,8	24,76
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	102,7	102,7	102,1	101,5	100,0	99,7	99,2	98,6	79,78
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	100,8	100,5	100,9	99,2	107,6	107,6	106,6	108,0	21,03
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	109,5	108,8	108,2	107,9	107,9	108,6	108,5	108,4	15,43
Informacja i komunikacja Information and communication	116,2	116,2	116,0	116,7	113,0	111,9	110,5	109,9	16,06
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	101,0	99,0	100,1	99,0	103,4	99,8	98,6	99,9	7,37
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a Professional, scientific and technical activities ^a	102,9	102,8	104,1	105,1	113,8	113,4	112,9	112,4	17,48
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities ^Δ	110,0	110,7	113,8	114,8	113,8	114,8	114,8	113,5	65,46

^a Nie obejmuje działań: badania naukowe i prace rozwojowe oraz działalność weterynaryjna.
 a It does not include the following divisions: scientific research and development and veterinary activities.

Bezrobocie rejestrowane

Registered unemployment

W 2017 r. nadal obserwowano poprawę sytuacji na rynku pracy. W ujęciu rocznym zmniejszyła się liczba bezrobotnych zarejestrowanych. Stopa bezrobocia była niższa niż rok wcześniej. Na 1 ofertę pracy przypadało znacznie mniej bezrobotnych niż w poprzednim roku i o 7 mniej niż w skali kraju.

Rok 2017 był kolejnym rokiem z rzędu, w którym w województwie dolnośląskim wystąpił spadek liczby zarejestrowanych, w końcu grudnia, bezrobotnych w skali roku.

Dane o **bezrobociu rejestrowanym** dotyczące osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (jednolity tekst Dz. U. 2017 poz. 1065 z późniejszymi zmianami).

W końcu grudnia 2017 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy ukształtowała się na poziomie 68,8 tys. i była niższa o 17,2 tys. (tj. o 20,0%) niż przed rokiem. W porównaniu z końcem grudnia 2010 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 81,5 tys. osób (tj. o 54,2%). W Polsce liczba bezrobotnych w skali roku zmniejszyła się o 19,0% (wobec spadku o 14,6% w 2016 r.), a w relacji do 2010 r. była niższa o 44,7%.

Tabela 6. Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia. Stan w dniu 31 XII
Table 6. Registered unemployed persons and unemployment rate. As of 31 XII

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
Polska Poland				
Bezrobotni zarejestrowani w tys. Registered unemployed persons in thous.	1954,7	1563,3	1335,2	1081,7
Bezrobotni nowo zarejestrowani (w ciągu roku) w tys. Newly registered unemployed persons (during the year) in thous.	3042,0	2368,8	2169,8	1914,8
Bezrobotni wyrejestrowani (w ciągu roku) w tys. Persons removed from unemployment rolls (during the year) in thous.	2979,8	2630,6	2398,0	2168,3
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy Registered unemployed persons per a job offer	83	31	21	16
Stopa bezrobocia rejestrowanego w % Registered unemployment rate in %	12,4	9,7	8,3	6,6
Dolnośląskie				
Bezrobotni zarejestrowani w tys. Registered unemployed persons in thous.	150,3	100,0	86,0	68,8
Bezrobotni nowo zarejestrowani (w ciągu roku) w tys. Newly registered unemployed persons (during the year) in thous.	255,9	177,9	159,0	136,4
Bezrobotni wyrejestrowani (w ciągu roku) w tys. Persons removed from unemployment rolls (during the year) in thous.	251,9	199,5	173,0	153,6
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy Registered unemployed persons per a job offer	49	16	13	9
Stopa bezrobocia rejestrowanego w % Registered unemployment rate in %	13,1	8,5	7,3	5,7

Tabela 6. Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia. Stan w dniu 31 XII (dok.)
 Table 6. Registered unemployed persons and unemployment rate. As of 31 XII (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
Wrocław				
Bezrobotni zarejestrowani w tys. Registered unemployed persons in thous.	17,5	11,9	10,2	8,2
Bezrobotni nowo zarejestrowani (w ciągu roku) w tys. Newly registered unemployed persons (during the year) in thous.	30,9	19,8	16,9	15,7
Bezrobotni wyrejestrowani (w ciągu roku) w tys. Persons removed from unemployment rolls (during the year) in thous.	29,5	22,1	18,6	17,7
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy Registered unemployed persons per a job offer	17	6	4	3
Stopa bezrobocia rejestrowanego w % Registered unemployment rate in %	5,5	3,3	2,8	2,2

W porównaniu z grudniem 2016 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się we wszystkich powiatach województwa dolnośląskiego. Spadek liczby bezrobotnych powyżej 20,0% odnotowano w 14 powiatach, w tym największy zanotowano w powiatach: zgorzeleckim (o 31,3%), wałbrzyskim (o 30,1%) oraz kamienno-górskim (o 29,8%).

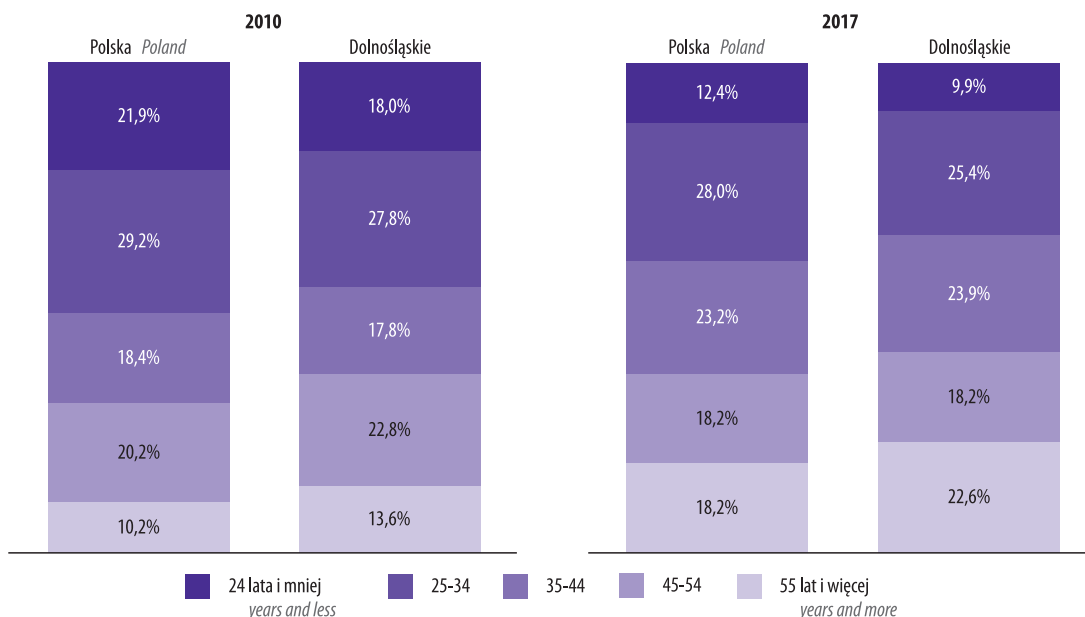
Bezrobotni nieposiadający prawa do zasiłku to zarejestrowane w urzędach pracy osoby poszukujące pracy, które utraciły bądź nie nabyły prawa do zasiłku.

Wśród bezrobotnych w końcu grudnia 2017 r., 84,1% stanowiły osoby, które nie posiadały prawa do zasiłku (w 2016 r. – 84,3%, w 2010 r. – 81,1%), 90,8% stanowiły osoby poprzednio pracujące (rok wcześniej – 90,4%, w 2010 r. – 84,5%), a 4,0% to osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładów pracy (w 2016 r. – 4,5%, w 2010 r. – 2,4%).

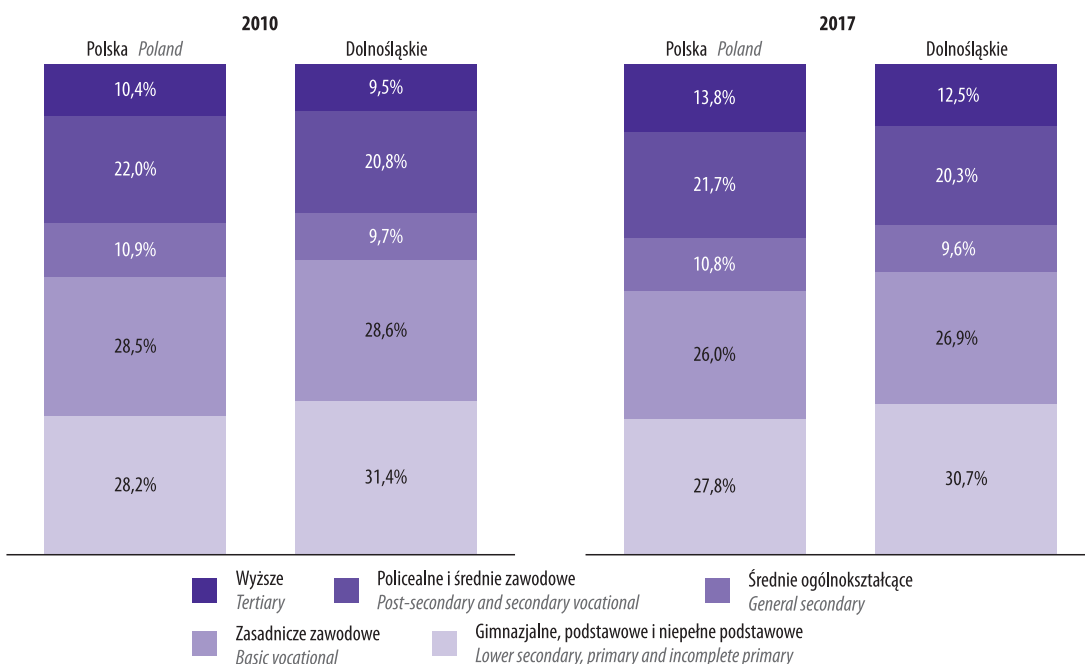
W województwie dolnośląskim, podobnie jak w kraju i w większości województw, wśród bezrobotnych większość stanowiły kobiety. Ich liczba była o 16,4% niższa niż rok wcześniej, jednak ich udział zwiększył się – stanowiły 54,2% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (przed rokiem 52,9%). Bezrobotnych mężczyzn było mniej niż rok wcześniej o 22,2%, a ich udział zmniejszył się o 1,3 p.proc.

Bezrobocie nadal dotyczyło przede wszystkim ludzi młodych. W końcu grudnia 2017 r. najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25-34 lata. Ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 25,4% i w ciągu roku zwiększył się o 0,2 p.proc. W skali roku największe zmiany w strukturze bezrobotnych zanotowano w grupie osób w wieku 35-44 lata (wzrost o 1,4 p.proc.) oraz 55 lat i więcej (spadek o 1,3 p.proc.).

Wykres 17. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku. Stan w dniu 31 XII
 Chart 17. Structure of registered unemployed persons by age. As of 31 XII

Wykres 18. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według poziomu wykształcenia. Stan w dniu 31 XII
 Chart 18. Structure of registered unemployed persons by educational level. As of 31 XII

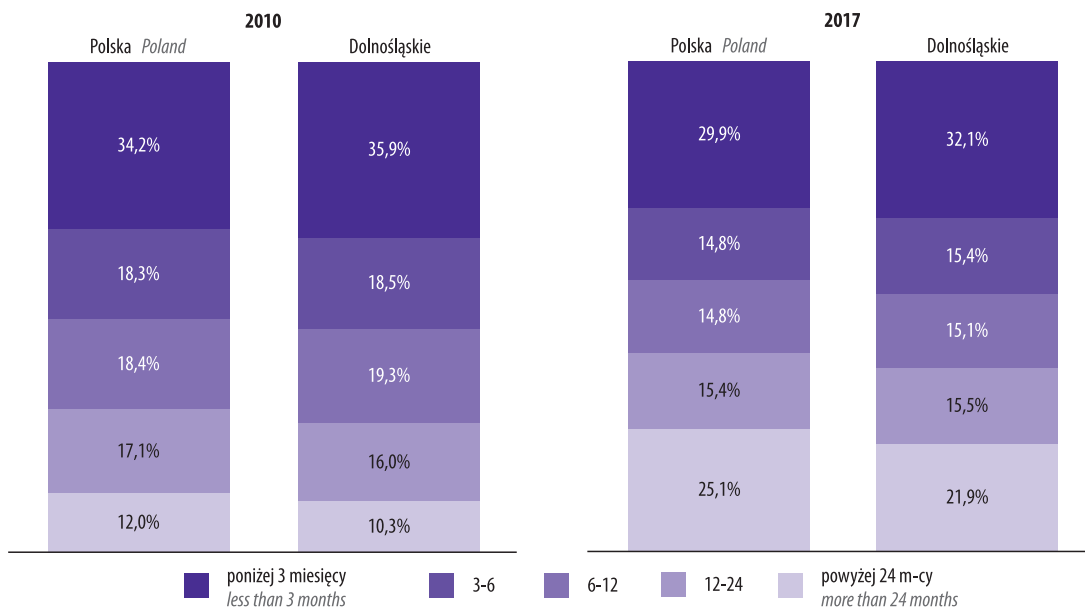

Większość bezrobotnych rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy to osoby o relatywnie niskim poziomie wykształcenia. Przeważały osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym, których udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosił odpowiednio 30,7% i 26,9% (w końcu grudnia 2016 r. – 30,9% i 27,4%). Problemy ze znalezieniem pracy miały również bezrobotne osoby z wykształceniem wyższym, których liczba w ciągu roku zmniejszyła się o 16,6%, natomiast ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych był większy o 0,5 p.proc. (wyniósł 12,5%).

Biorąc pod uwagę czas pozostawania bez pracy, najliczniejszą grupę wśród ogółu bezrobotnych tworzyły osoby pozostające bez pracy do 3 miesięcy (22,1 tys.), których liczba w skali roku zmniejszyła się o 19,5%. Natomiast najbardziej (o 27,1%) zmniejszyła się liczebność grupy osób pozostających bez pracy od 6 do 12 miesięcy, wskutek czego udział tej kategorii w ogólnej liczbie bezrobotnych zmniejszył się o 0,7 p.proc.

Wykres 19. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy^a. Stan w dniu 31 XII

Chart 19. Structure of registered unemployed persons by duration of unemployment^a. As of 31 XII

a Przedziały zostały domknięte prawostronnie.
a The intervals have been closed right-side.

Największe trudności ze znalezieniem pracy miały osoby ze stażem pracy wynoszącym od 1 do 5 lat, których odsetek wynosił 24,0% ogólnej liczby bezrobotnych (w 2016 r. – 23,1%), natomiast najmniejszą grupę stanowili bezrobotni z najdłuższym, co najmniej 30-letnim, stażem pracy – 4,3% (w 2016 r. – 4,8%). W porównaniu z 2016 r. zaobserwowano znaczne zmniejszenie liczby bezrobotnych we wszystkich grupach bezrobotnych ze względu na długość stażu pracy, w tym największy spadek odnotowano wśród bezrobotnych ze stażem 30 lat i więcej (o 28,9%), ze stażem 20-30 lat pracy (o 26,7%), oraz bez stażu pracy (o 23,6%).

Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w grudniu 2017 r. stanowili 84,0% ogółu bezrobotnych (tj. o 0,8 p.proc. mniej niż rok wcześniej). Najliczniejszą grupę wśród zarejestrowanych ogółem stanowiły osoby długotrwale bezrobotne (35,7 tys., tj. o 20,5% mniej niż w grudniu 2016 r.), których udział wyniósł 51,9% (wobec 52,2% przed rokiem). W końcu grudnia 2017 r. liczba osób bezrobotnych w wieku poniżej 30 roku życia wyniosła 14,8 tys., co stanowiło 21,5% ogółu bezrobotnych (przed rokiem – 22,4%). Osoby w wieku powyżej 50 roku życia stanowiły 32,2% bezrobotnych, a ich liczba zmniejszyła się w ciągu roku o 23,1%. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wyniosła 3,9 tys., tj. 5,7% ogółu bezrobotnych. Osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 roku życia było 13,8 tys. (tj. 20,1% ogółu bezrobotnych), a posiadających dziecko niepełnosprawne w wieku do 18 roku życia 0,2 tys. (0,2% ogółu bezrobotnych). Odsetek osób bezrobotnych niepełnosprawnych wyniósł 8,2% (5,6 tys. osób).

Tabela 7. Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia w województwie dolnośląskim
Table 7. Registered unemployed persons and unemployment rate in dolnośląskie voivodship

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2016				2017			
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu okresu): <i>Registered unemployed persons (end of period):</i>								
w tysiącach osób <i>in thousand persons</i>	104,0	90,7	85,7	86,0	86,2	75,2	73,1	68,8
analogiczny okres roku poprzedniego = 100 <i>the same period of previous year=100</i>	83,4	84,9	86,7	86,0	82,9	82,9	85,4	80,0
Bezrobotni nowo zarejestrowani (napływ): <i>Newly registered unemployed persons (inflow):</i>								
w tysiącach osób <i>in thousand persons</i>	44,0	36,3	38,0	40,7	37,6	30,2	34,8	33,8
analogiczny okres roku poprzedniego = 100 <i>the same period of previous year=100</i>	91,6	93,3	86,8	86,3	85,4	83,1	91,6	83,1
Bezrobotni wyrejestrowani (odpływ): <i>Persons removed from unemployment rolls (outflow):</i>								
w tysiącach osób <i>in thousand persons</i>	40,0	49,6	43,1	40,3	37,3	51,2	36,9	38,1
analogiczny okres roku poprzedniego = 100 <i>the same period of previous year=100</i>	89,1	87,3	83,1	87,7	93,3	83,1	85,6	94,6
Płynność bezrobocia (napływ-odpływ): <i>Unemployment liquidity (inflow-outflow):</i>								
w tysiącach osób <i>in thousand persons</i>	4,0	-13,3	-5,1	0,3	0,3	-11,1	-2,0	-4,3
Stopa bezrobocia (stan w końcu okresu) w % <i>Registered unemployment rate (end of period) in %</i>	8,8	7,7	7,3	7,3	7,1	6,3	6,1	5,7

Stopa bezrobocia rejestrowanego w poszczególnych miesiącach 2017 r. kształtowała się na niższym poziomie niż w analogicznych miesiącach 2016 r. W województwie dolnośląskim w końcu 2017 r. wyniosła 5,7% i była niższa o 1,6 p.proc. niż w końcu 2016 r. W porównaniu z 2010 r. stopa bezrobocia była niższa o 7,4 p.proc. (w kraju niższa o 5,8 p.proc.). Województwo dolnośląskie należało do grupy województw o niskiej stopie bezrobocia, co plasowało je na 6. miejscu w kraju (najwyższą pozycję zajmowało województwo wielkopolskie ze stopą bezrobocia równą 3,7%). Stopa bezrobocia odnotowana w końcu grudnia w województwie dolnośląskim była o 0,9 p.proc. niższa niż w kraju (przed rokiem – o 1,0 p.proc.).

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

W ujęciu rocznym stopa bezrobocia rejestrowanego zmniejszyła się we wszystkich powiatach województwa dolnośląskiego, w tym największy spadek odnotowano w powiatach: wałbrzyskim (o 5,3 p.proc.), lwóweckim (o 4,0 p.proc.), kłodzkim (o 3,5 p.proc.), kamiennogórskim i złotoryjskim (po 2,9 p.proc.) oraz dzierżoniowskim (o 2,6 p.proc.).

W końcu grudnia 2017 r. stopa bezrobocia we Wrocławiu wynosiła 2,2%, tj. o 0,5 p.proc. mniej niż w końcu grudnia 2016 r. Nadal obserwuje się duże zróżnicowanie terytorialne pod względem stopy bezrobocia. Rozpiętość pomiędzy najwyższą i najniższą wartością wskaźnika wyniosła 14,4 p.proc. (przed rokiem – 16,6 p.proc.).

W końcu grudnia 2017 r. w grupie powiatów o niskiej stopie bezrobocia znalazły się powiaty: wrocławski (2,1%), bolesławiecki (4,2%), polkowicki (4,5%) i lubiński (4,9%) oraz miasta na prawach powiatu: Wrocław (2,2%), Jelenia Góra (3,6%) oraz Legnica (5,5%). Do powiatów o najwyższej stopie bezrobocia należały powiaty: górowski (16,5%), złotoryjski (16,0%), wałbrzyski (14,0%), jaworski (13,5%), lwówecki (12,9%), kłodzki (12,5%) i wołowski (12,3%).

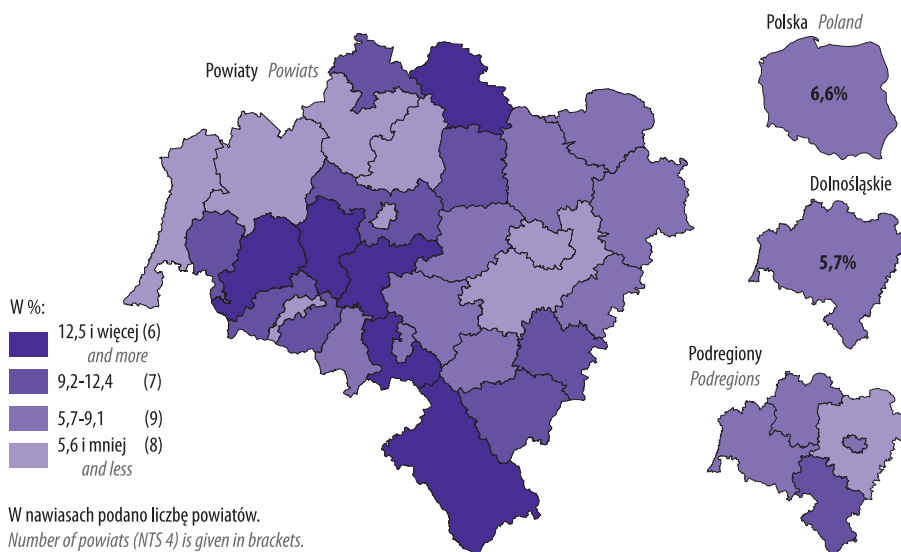
Wykres 20. Stopa bezrobocia rejestrowanego. Stan w dniu 31 XII

Chart 20. Registered unemployment rate. As of 31 XII

Wykres 21. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie dolnośląskim według podregionów i powiatów w 2017 r. Stan w dniu 31 XII

Chart 21. Registered unemployment rate in dolnośląskie voivodship by subregions and powiats in 2017. As of 31 XII

W 2017 r. napływ nowo zarejestrowanych bezrobotnych wyniósł 136,4 tys. osób i w ujęciu rocznym zmniejszył się o 22,6 tys., tj. o 14,2% (przed rokiem o 10,6%). Najliczniejszą grupę stanowiły nadal osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich udział w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych zmniejszył się z 84,0% w 2016 r. do 83,3% w 2017 r.

Z ewidencji bezrobotnych skreślono w ciągu roku 153,6 tys. osób, tj. mniej o 19,4 tys. (o 11,2%) niż w 2016 r. Z tytułu podjęcia pracy (główniej przyczyny wyrejestrowania) z rejestru bezrobotnych skreślono 74,7 tys. osób (tj. 48,7%) wobec 86,0 tys. (tj. 49,7%) przed rokiem.

Wśród osób wykreślonych z ewidencji zwiększył się także odsetek osób, które utraciły status bezrobotnego z powodu nabycia praw emerytalnych, rentowych lub do świadczeń przedemerytalnych (o 1,6 p.proc. do 4,5%), z innych przyczyn (o 0,7 p.proc. do 5,5%), dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego (o 0,4 p.proc. do 7,7%), a także odmowy, bez uzasadnionej przyczyny, przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy (o 0,2 p.proc. do 3,0%). Zmniejszył się natomiast udział osób wyrejestrowanych w wyniku skierowania do agencji zatrudnienia w ramach zlecenia działań aktywizacyjnych (o 0,8 p.proc. do 0,3%), niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy (o 0,6 p.proc. do 20,7%) oraz zamieszkania na wsi lub rozpoczęcia stażu u pracodawców (po 0,4 p.proc., odpowiednio do 17,1% i 6,4%). W 2017 r. bilans bezrobotnych, podobnie jak w roku poprzednim, był ujemny. W ciągu roku wyrejestrowano o 17,2 tys. osób więcej niż włączono do ewidencji (rok wcześniej – bilans wynosił minus 14,0 tys.). Relacja liczby wyrejestrowanych bezrobotnych do bezrobotnych nowo zarejestrowanych ukształtowała się na poziomie 112,6% (w 2016 r. – 108,8%), w kraju wskaźnik ten wyniósł 113,2% (przed rokiem – 110,5%).

Powiatowe urzędy pracy w ciągu całego 2017 r. dysponowały 165,8 tys. ofertami pracy, tj. więcej o 23,2% niż przed rokiem. Oferty pracy skierowane dla osób niepełnosprawnych stanowiły 4,9% ogółu ofert, a dla stażystów – 7,4% (w 2016 r. odpowiednio 4,9% i 10,4%).

W końcu grudnia 2017 r. na 1 ofertę pracy przypadało średnio 9 bezrobotnych (przed rokiem 13, w 2010 r. – 49). Wskaźnik ten był niższy niż w kraju, gdzie średnio na 1 ofertę pracy przypadało 16 bezrobotnych (przed rokiem – 21).

Analiza przestrzennego zróżnicowania wykazała, że w 8 powiatach liczba osób bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy była niższa niż w województwie, w tym najniższą zanotowano w powiatach: bolesławieckim, oławskim, wrocławskim i we Wrocławiu (3 bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy). Najbardziej niekorzystna sytuacja wystąpiła w powiatach: górowskim, legnickim i lubińskim (odpowiednio 182, 48 i 45 osób na 1 ofertę pracy).

Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności

The Labour Force Survey

Na podstawie wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), przeprowadzonego w IV kw. 2017 r., w porównaniu z analogicznym kwartałem poprzedniego roku, zarówno w kraju jak i w województwie dolnośląskim, zaobserwowano zmniejszenie się liczby bezrobotnych oraz stopy bezrobocia. Do pozytywnych zmian na rynku pracy zaliczyć można wzrost liczby pracujących. Nieznacznie wzrosła liczba biernych zawodowo. Obciążenie osób pracujących osobami niepracującymi znacznie się zmniejszyło i ukształtowało się na poziomie niższym niż przeciętnie w kraju.

W IV kw. 2017 r. w województwie dolnośląskim liczba ludności w wieku 15 lat i więcej wyniosła 2305 tys. i zmniejszyła się o 0,6% w porównaniu z analogicznym okresem 2016 r. (w kraju zmniejszyła się o 0,4%), a w relacji do IV kwartału 2010 r. zmniejszyła się o 2,5% (w kraju zmniejszyła się o 1,3%).

Dane o **aktywności ekonomicznej ludności** w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonego w cyklu kwartalnym. Badaniem objęte są osoby będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach.

W IV kw. 2017 r. zbiorowość aktywnych zawodowo osób liczyła w województwie 1295 tys., a biernych zawodowo – 1009 tys. osób. Oznacza to, że na każde 100 osób w wieku 15 lat i więcej przypadało średnio 56 osób aktywnych zawodowo oraz 44 osoby bierne zawodowo (w kraju odpowiednio – 56 i 44).

Prezentowane wyniki BAEL zostały uogólnione w oparciu o bilanse ludności opracowane na podstawie NSP 2011. Dane nie obejmują osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania i bezdomnych oraz osób nieobecnych w gospodarstwach domowych 12 miesięcy i więcej.

Liczba aktywnych zawodowo w porównaniu do analogicznego okresu poprzedniego roku zmniejszyła się o 1,5% (wobec wzrostu o 6,1% w IV kw. 2016 r.). Aktywnych zawodowo kobiet było mniej o 1,8%, a aktywnych zawodowo mężczyzn – o 1,4%. W porównaniu z IV kwartałem 2010 r. liczba aktywnych zawodowo zwiększyła się o 1,2% (w kraju wzrosła o 0,2%)

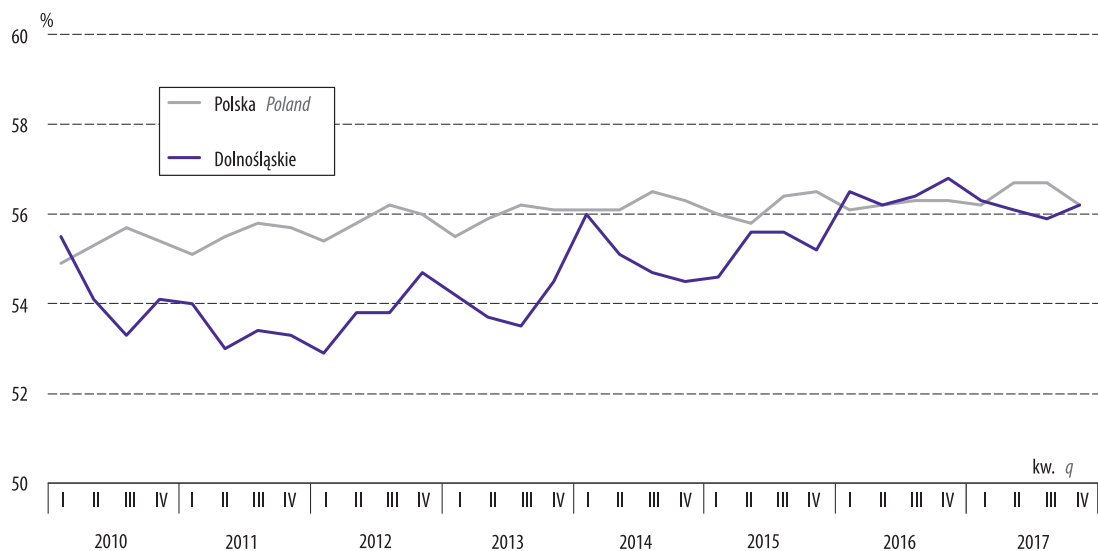
Tabela 8. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale
Table 8. Economic activity of population aged 15 and more in IV quarter

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
<i>Polska Poland</i>				
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thous.	17153	17489	17282	17173
pracujący w tys. employed persons in thous.	15557	16280	16325	16404
bezrobotni w tys. unemployed persons in thous.	1597	1210	957	769
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thous.	13826	13473	13414	13402
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	55,4	56,5	56,3	56,2
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	50,2	52,6	53,2	53,7
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	9,3	6,9	5,5	4,5
<i>Dolnośląskie</i>				
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thous.	1280	1239	1317	1295
pracujący w tys. employed persons in thous.	1150	1162	1258	1254
bezrobotni w tys. unemployed persons in thous.	130	77	59	42

Tabela 8. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale (dok.)
 Table 8. Economic activity of population aged 15 and more in IV quarter (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
Dolnośląskie (dok.)				
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thous.	1084	1006	1002	1009
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	54,1	55,2	56,8	56,2
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	48,6	51,8	54,2	54,4
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	10,2	6,2	4,5	3,2

Wykres 22. Współczynnik aktywności zawodowej
 Chart 22. Activity rate

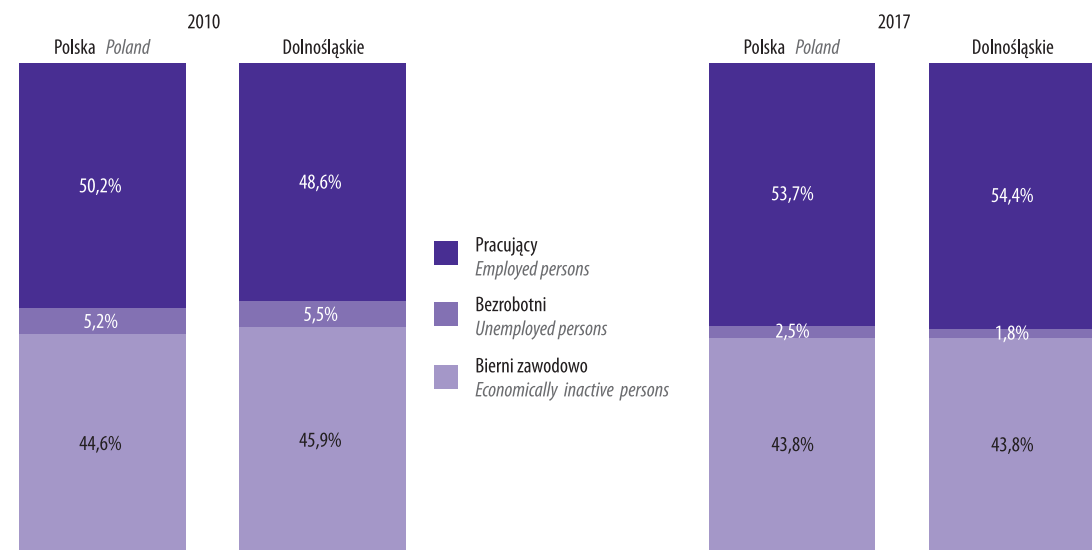
Analizując wartość współczynnika aktywności zawodowej w kolejnych kwartałach poczynając od 2010 r., stwierdza się, że najwyższą wartość współczynnika zanotowano dla województwa dolnośląskiego w IV kw. 2016 r. (56,7%), natomiast dla kraju w III kw. 2014 r. i IV kw. 2015 r. (56,5%).

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

W IV kw. 2017 r., podobnie jak we wcześniejszych okresach, wyraźnie wyższy współczynnik aktywności zawodowej wystąpił w populacji mężczyzn (65,0% wobec 65,5% w IV kw. 2016 r.) niż kobiet (48,3% wobec 48,9% w IV kw. 2016 r.). Współczynnik aktywności zawodowej na wsi był na niższym poziomie niż w mieście (54,4% wobec 57,1%). W IV kw. 2016 r. wskaźnik ten był odwrotny, na wsi był na wyższym poziomie niż w mieście – odpowiednio 57,1% na wsi i 56,5% w mieście.

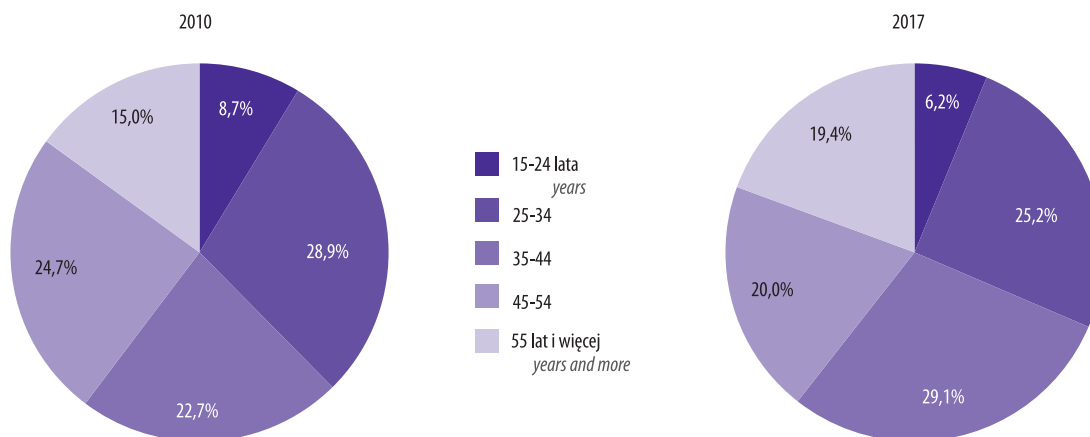
Województwo dolnośląskie, zajmowało 8. miejsce wśród województw pod względem wartości współczynnika aktywności zawodowej (przed rokiem 6.).

Wykres 23. Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według statusu na rynku pracy w IV kwartale
 Chart 23. Structure of population aged 15 and more by employment status in IV quarter

W strukturze ludności według statusu na rynku pracy w relacji do IV kw. 2016 r. odnotowano wzrost udziału pracujących (o 2,0 p.proc.), dla porównania w kraju zanotowano wzrost o 0,5 p.proc.

Wykres 24. Struktura pracujących według wieku w województwie dolnośląskim w IV kwartale
 Chart 24. Structure of employed persons by age in dolnośląskie voivodship in IV quarter

Zbiorowość pracujących w IV kw. 2017 r. liczyła 1254 tys. i stanowiła 7,6% ogółu pracujących w kraju. W skali roku liczba pracujących w województwie zmniejszyła się o 0,2% (wobec wzrostu o 8,3% przed rokiem).

Analizując pracujących według wieku, w IV kwartale 2017 r. najmniejszy udział w omawianej zbiorowości, podobnie jak przed rokiem, miały osoby ze skrajnych grup wiekowych, tzn. 15-24 lata (6,2% wobec 6,1% w IV kw. 2016 r.) i 55 lat i więcej (19,4% wobec 19,6%). Natomiast największym udziałem charakteryzowały się osoby w wieku 35-44 lata (29,1% wobec 28,2% przed rokiem).

Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem;
- formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych) jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; jeśli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w BAEL w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

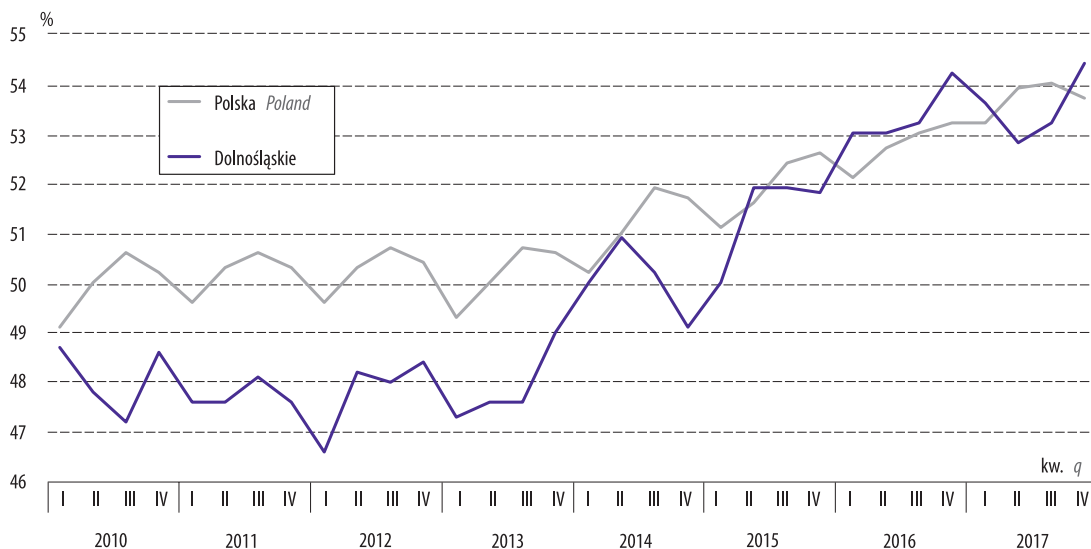
W porównaniu do IV kw. 2016 r. wzrost odnotowano wśród pracujących osób w wieku: 35-44 lata (o 2,8%), 45-54 lata (o 2,0%) oraz 15-24 lata (o 1,3%), a zmniejszenie liczby pracujących w grupie 25-34 lata (o 6,0%). Wśród pracujących w wieku 55 lat i więcej nie odnotowano zmian w relacji do ub. roku.

Wśród ogółu pracujących w skali roku zwiększył się tylko udział osób będących pracodawcami lub pracujących na własny rachunek (z 13,8% w IV kw. 2016 r. do 13,9% w IV kw. 2017 r.), natomiast zmniejszył się odsetek pracowników najemnych (z 85,4% do 85,3%). Wśród pracowników najemnych w IV kw. 2017 r. odnotowano 781 tys. osób wykonujących pracę stałą na czas nieokreślony i 289 tys. osób wykonujących pracę na czas określony.

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wykres 25. Wskaźnik zatrudnienia

Chart 25. *Employment rate*

Wskaźnik zatrudnienia w województwie kształtował się w IV kw. 2017 r. na poziomie 54,4% (wobec 54,2% w IV kw. 2016 r.) i był wyższy niż w kraju o 0,7 p.proc. Niezmiennie, wartość wskaźnika zatrudnienia dla mężczyzn jest znacznie wyższa niż dla kobiet.

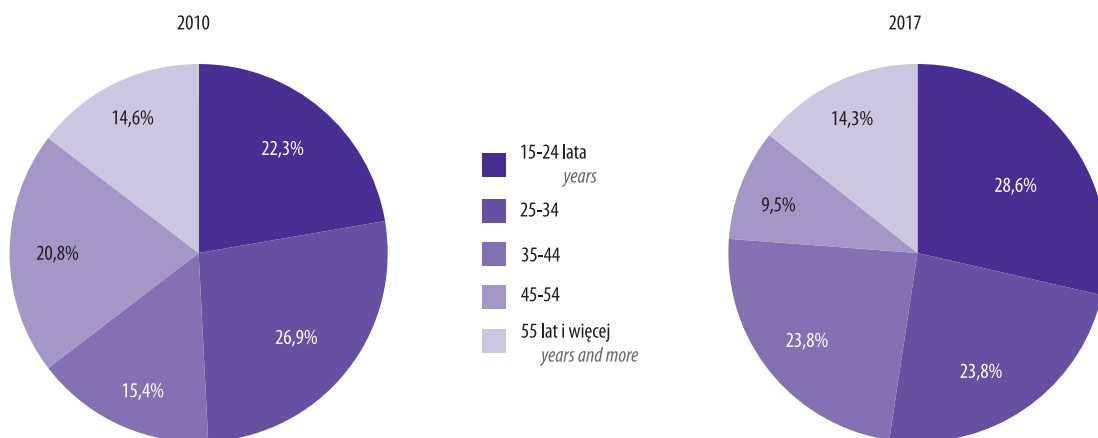
W IV kw. 2017 r. dla mężczyzn wskaźnik ten kształtował się na poziomie 63,3% i w skali roku zwiększył się o 0,1 p.proc., podczas gdy dla kobiet kształtował się na poziomie 46,4% i wzrósł o 0,4 p.proc. w relacji do IV kw. 2016 r.

W IV kw. 2017 r. było 42 tys. bezrobotnych i w odniesieniu do IV kw. 2016 r. zbiorowość ta zmniejszyła się o 17 tys. osób (tj. o 28,8%). Spadek liczby bezrobotnych osób był wyższy w populacji kobiet (o 29,4%) niż mężczyzn (o 25,0%). Wśród osób bezrobotnych zamieszkałych zarówno w miastach jak i na wsi odnotowano w skali roku spadek (odpowiednio o 36,6% i o 11,1%). W IV kw. 2017 r. wśród ogółu bezrobotnych większość (57,1%) stanowiły kobiety (57,6% w IV kw. 2016 r.).

Bezrobotni to osoby w wieku 15-74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki: w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy oraz były gotowe podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym. Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Analiza bezrobotnych pod względem wieku wykazała, że w IV kw. 2017 r. najliczniejsze były trzy grupy – osoby w wieku 15-24 lata 28,6% ogółu bezrobotnych (wobec 23,7% w IV kw. 2016 r.) oraz 25-34 lata i 35-44 lata (po 23,8% wobec odpowiednio po 20,3%). Wśród ogółu bezrobotnych najmniej było osób w wieku 55 lat i więcej (14,3% wobec 18,6% przed rokiem).

Wykres 26. Struktura bezrobotnych według wieku w województwie dolnośląskim w IV kwartale
Chart 26. Structure of unemployed persons by age in dolnośląskie voivodship in IV quarter

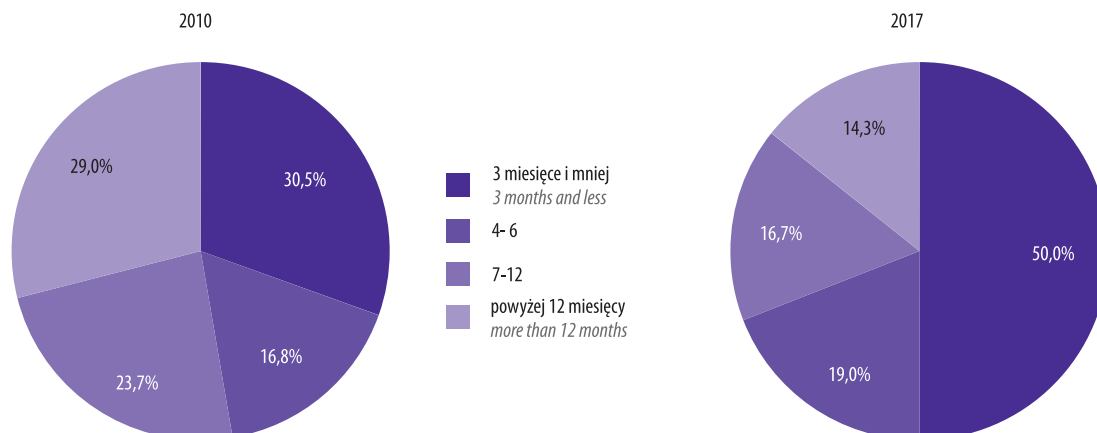

Przeciętny czas poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne wyniósł 9,2 miesiąca (w kraju – 10,7 miesiąca). W analizowanym okresie liczba osób poszukujących pracy dłużej niż rok wyniosła 6 tys. i stanowiła 14,3% ogółu bezrobotnych (wobec 22,0% przed rokiem). W kraju w IV kw. 2017 r. odsetek osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 25,2% i w porównaniu z zanotowanym przed rokiem zmniejszył się o 1,4 p.proc.

Wykres 27. Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w województwie dolnośląskim w IV kwartale

Chart 27. Structure of unemployed persons by duration of unemployment in dolnośląskie voivodship in IV quarter

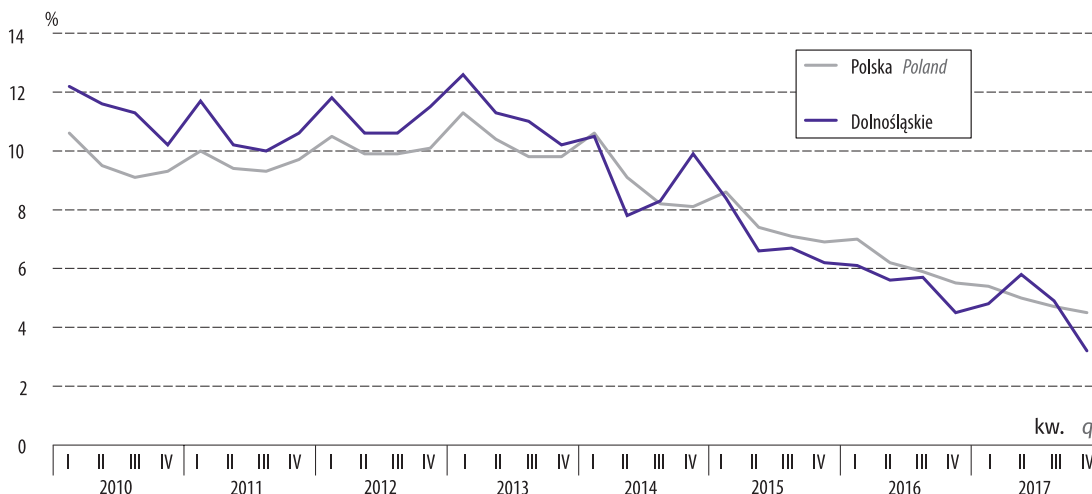
W IV kw. 2017 r. stopa bezrobocia ukształtowała się na poziomie 3,2% i była o 1,3 p.proc. niższa niż w IV kw. 2016 r. W porównaniu do wskaźnika ogólnokrajowego stopa bezrobocia w województwie była niższa o 1,3 p.proc. Analizowany wskaźnik dla mężczyzn wyniósł 2,5%, a dla kobiet – 4,1% (przed rokiem odpowiednio 3,3% i 5,7%). W kraju stopa bezrobocia dla mężczyzn wynosiła 4,4% i była niższa o 0,2 p.proc. od stopy dla bezrobotnych kobiet.

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Zbiorowość biernych zawodowo w IV kw. 2017 r. liczyła 1009 tys. osób i stanowiła 43,8% ogółu mieszkańców województwa w wieku 15 lat i więcej (tak jak w kraju). Na przestrzeni roku zbiorowość osób nieaktywnych zawodowo zwiększyła się o 0,6% (wobec spadku o 0,4% w IV kw. 2016 r.). W kraju w relacji do analogicznego okresu roku poprzedniego liczebność grupy biernych zawodowo zmniejszyła się o 0,1%. Wśród osób biernych zawodowo przeważały kobiety, a ich udział wyniósł 62,0% (tak jak w IV kw. 2016 r.).

Wykres 28. Stopa bezrobocia

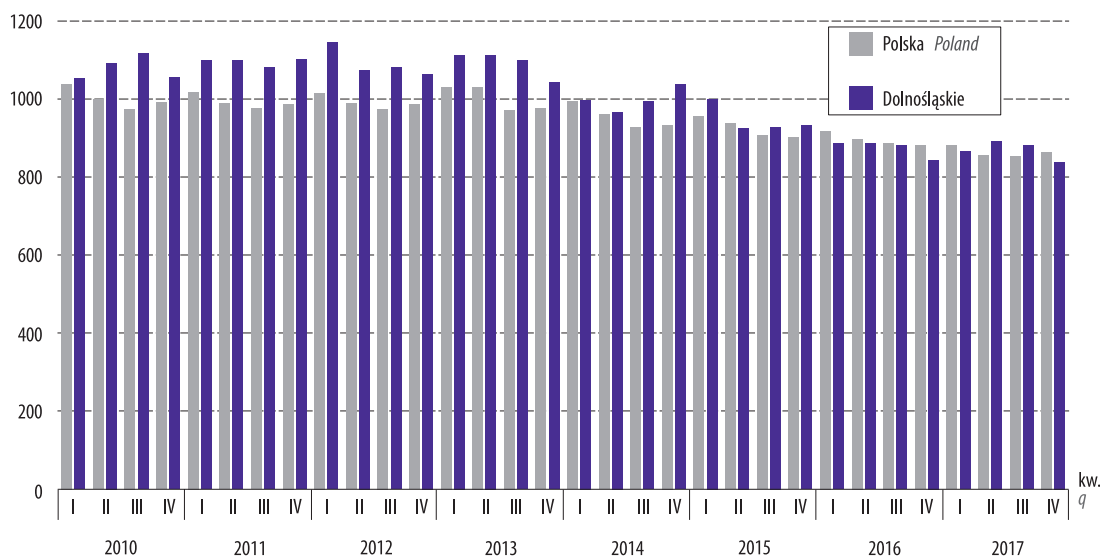
Chart 28. Unemployment rate

W ogólnej liczbie biernych zawodowo 99,5% osób nie poszukiwało pracy. Ponad połowa osób biernych zawodowo jako główną przyczynę bierności wymieniała emeryturę. Ponadto jako przyczynę bierności zawodowej 15,0% osób wskazywało naukę, uzupełnienie kwalifikacji (16,4% w IV kw. 2016 r.) oraz 13,3% – chorobę, niepełnosprawność (14,2% przed rokiem).

Wykres 29. Liczba osób niepracujących na 1000 osób pracujących

Chart 29. Number of unemployed persons per 1000 employed persons

W IV kwartale 2017 r. na 1000 pracujących przypadały 838 osoby bezrobotne i bierne zawodowo (rok wcześniej – 845 osób). Obciążenie pracujących osobami niepracującymi w województwie dolnośląskim było mniejsze niż w kraju, gdzie na 1000 pracujących przypadało 864 osoby niepracujące (w IV kw. 2016 r. – 880 osób).

Dane prezentujące rynek pracy w województwie dolnośląskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego” – opracowanie sygnałne,
- „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego”,
- „Aktywność ekonomiczna ludności w województwie dolnośląskim” – opracowanie sygnałne,
- „Rynek pracy w województwie dolnośląskim” – publikacja dostępna co roku, jak również w Banku Danych Lokalnych.

Wynagrodzenia

Wages and salaries

W 2017 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw w ujęciu rocznym rosło w szybszym tempie w porównaniu do notowanego w 2016 r. Przeciętne wynagrodzenie brutto w województwie kształtowało się na wyższym poziomie niż w kraju. W skali roku średni czas faktycznie przepracowany w ciągu miesiąca przez 1 zatrudnionego w sektorze przedsiębiorstw nie zmienił się w porównaniu z 2016 r., przy wzroście przeciętnego wynagrodzenia brutto za godzinę pracy.

W 2017 r. w województwie dolnośląskim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw osiągnęło poziom 4660,71 zł i było wyższe niż w roku poprzednim o 6,7% (wobec wzrostu o 4,3% w 2016 r.).

Przeciętne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku do podziału lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie, po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

W porównaniu do 2010 r. przeciętne wynagrodzenie brutto wzrosło o 35,6%. W kraju w skali roku zaobserwowano również wzrost przeciętnego wynagrodzenia brutto (o 5,9%), a w relacji do 2010 r. – o 31,9%. Pod względem wysokości przeciętnego wynagrodzenia, województwo dolnośląskie w 2017 r. zajęło 2. lokatę wśród pozostałych województw (po województwie mazowieckim - 5427,50 zł).

Tabela 9. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw

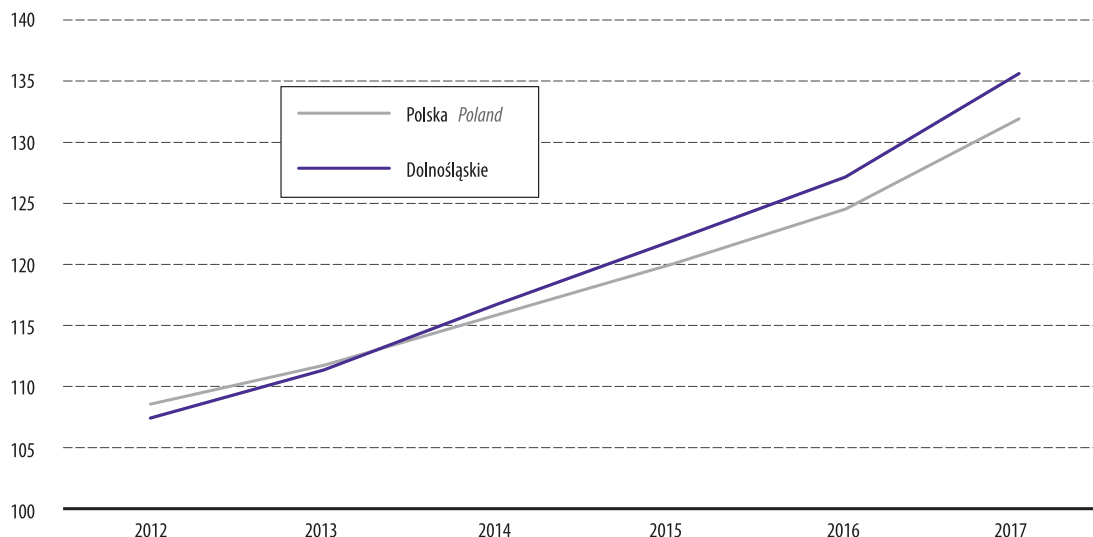
Table 9. Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017		
	w zł in zł				2010=100	2016=100
Polska <i>Poland</i>	3434,62	4121,41	4277,03	4530,47	131,9	105,9
Dolnośląskie	3436,77	4189,23	4370,08	4660,71	135,6	106,7
Wrocław	3440,73	4352,15	4550,79	4888,95	142,1	107,4

W 2017 r., w relacji do poprzedniego roku, wzrost wynagrodzenia odnotowano we wszystkich sekcjach sektora przedsiębiorstw, w tym największy w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 11,5%), w obsłudze rynku nieruchomości (o 9,4%) oraz w przetwórstwie przemysłowym (o 6,9%).

Wykres 30. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (przeciętna 2010 = 100)

Chart 30. Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector (average 2010 = 100)

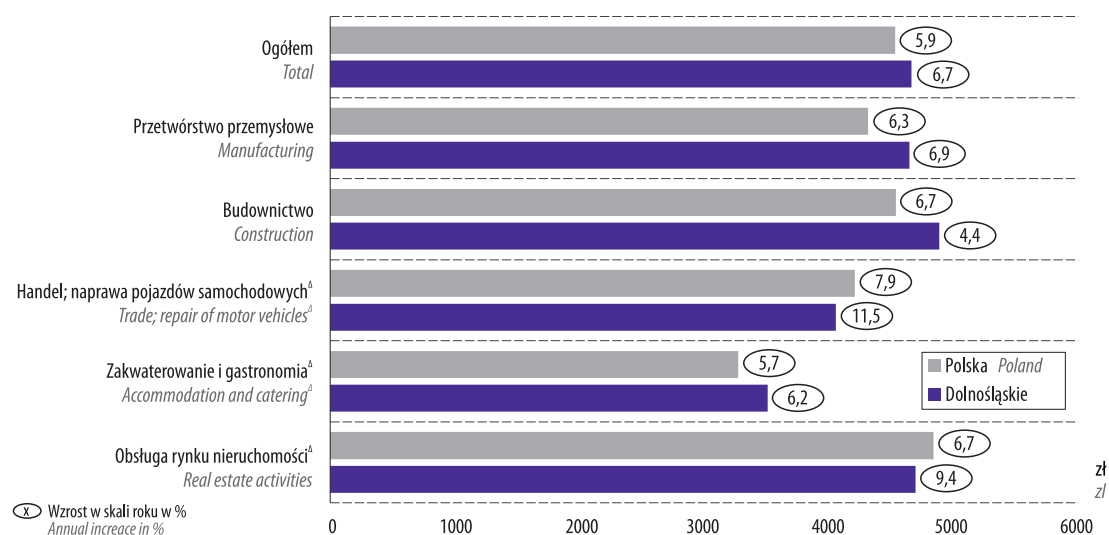

W 2017 r., podobnie jak w latach wcześniejszych, najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto zanotowano w sekcji informacja i komunikacja; było ono wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w województwie o 61,1% (przed rokiem wyższe o 61,3%).

Najniższe wynagrodzenia odnotowano natomiast w administrowaniu i działalności wspierającej oraz pozostałej działalności usługowej, tj. odpowiednio mniejsze o 28,4% i o 25,2% od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (przed rokiem mniejsze odpowiednio o 29,8% i o 27,1%).

Wykres 31. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw według wybranych sekcji PKD w 2017 r.

Chart 31. Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector by NACE Rev. 2 selected sections in 2017

W 2016 r. zatrudnieni w jednostkach sektora przedsiębiorstw w województwie przepracowali łącznie 843,0 mln godzin, tj. o 3,2% więcej niż przed rokiem (wobec wzrostu o 3,8% w 2016 r.).

Najwięcej godzin przepracowano w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe – 321,6 mln (38,2% ogólnej liczby), handel; naprawa pojazdów samochodowych – 141,4 mln (16,8%) oraz administrowanie i działalność wspierająca – 114,9 mln (13,6%).

Tabela 10. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie dolnośląskim

Table 10. Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in dolnośląskie voivodship

Wyszczególnienie Specification	2016				2017				w zł in zł
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100 corresponding period of previous year = 100								
Ogółem <i>Total</i>	104,7	102,2	104,0	104,3	104,9	107,6	106,1	106,7	4660,71
w tym: of which:									
Przemysł <i>Industry</i>	103,8	100,1	103,9	104,3	105,0	109,6	105,9	106,0	5114,75
w tym: of which:									
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	104,6	104,2	104,7	105,2	105,5	106,6	106,7	106,9	4644,86
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^a <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities^a</i>	101,4	101,5	102,2	102,5	101,1	102,2	102,0	102,4	4264,54
Budownictwo <i>Construction</i>	102,6	102,3	103,0	104,5	103,8	104,6	105,6	104,4	4885,41
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a <i>Trade; repair of motor vehicles^a</i>	106,4	106,4	107,1	107,6	108,0	109,0	110,0	111,5	4053,62
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	106,7	102,8	100,7	103,0	97,7	100,7	103,0	102,4	3729,65
Zakwaterowanie i gastronomia ^a <i>Accommodation and catering^a</i>	105,6	104,6	105,4	106,8	104,2	104,8	105,0	106,2	3509,32
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	112,8	104,7	105,7	105,1	104,1	105,8	106,5	106,5	7507,84
Obsługa rynku nieruchomości ^a <i>Real estate activities</i>	106,7	101,6	101,0	100,5	101,6	109,2	108,4	109,4	4694,16
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a <i>Professional, scientific and technical activities^a</i>	103,0	105,8	104,1	103,7	106,2	105,4	107,1	108,1	5996,50
Administrowanie i działalność wspierająca ^a <i>Administrative and support service activities^a</i>	105,7	105,5	103,4	102,4	104,8	105,5	106,1	108,8	3336,44

a Nie obejmuje działów: badania naukowe i prace rozwojowe oraz działalność weterynaryjna.
a It does not include the following divisions: scientific research and development and veterinary activities.

Na przestrzeni roku najbardziej wzrosła liczba przepracowanych godzin w sekcji pozostała działalność usługowa (o 39,7%), natomiast najbardziej zmniejszyła się w sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, tj. o 1,8%. Średni czas przepracowany w ciągu miesiąca przez 1 zatrudnionego w sektorze przedsiębiorstw w 2017 r. wyniósł 147 godzin (tak samo jak rok wcześniej). Przeciętne wynagrodzenie godzinowe w analizowanym roku ukształtowało się na poziomie 31,77 zł. W skali roku wynagrodzenia za godzinę pracy wzrosły o 7,0%. W 2017 r. najwyższe wynagrodzenie za 1 przepracowaną godzinę otrzymywali m.in. zatrudnieni w sekcji informacja i komunikacja – 51,53 zł (przed rokiem – 47,10 zł). Podobnie jak w roku poprzednim, najniższe wynagrodzenie godzinowe, choć wyższe niż przed rokiem, otrzymywali zatrudnieni w zakwaterowaniu i gastronomii – 22,51 zł (przed rokiem – 20,82 zł) oraz administrowaniu i działalności wspierającej – 22,81 zł (w 2015 r. – 21,04 zł). Zatrudnieni w przetwórstwie przemysłowym otrzymywali za przepracowaną godzinę średnio 31,68 zł (przed rokiem – 29,42 zł).

Dane prezentujące przeciętne wynagrodzenia brutto w województwie dolnośląskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego” – opracowanie sygnalne,
- „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego”,
jak również w Banku Danych Lokalnych.

Świadczenia społeczne

Social benefits

Przeciętna liczba emerytów i rencistów w 2017 r. ukształtowała się na poziomie wyższym niż rok wcześniej. W skali roku zwiększyła się liczba świadczeniobiorców ZUS, natomiast zmniejszyła się zbiorowość rolników indywidualnych pobierających świadczenia z KRUS. Przeciętne świadczenie emerytalno-rentowe wypłacane przez KRUS było wyższe w porównaniu do wysokości świadczenia wypłacanego w 2016 r. Utrzymał się w skali roku wzrost przeciętnych nominalnych świadczeń emerytalno-rentowych w systemie ZUS.

W 2017 r. w województwie przeciętna liczba emerytów i rencistów wyniosła 649,6 tys. osób i była większa od notowanej przed rokiem o 3,4 tys. osób, tj. o 0,5%.

Tabela 11. Świadczenia społeczne
Table 11. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				2010 = 100	2016 = 100
Polska Poland						
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thous.	8866,0	8476,9	8507,2	8533,5	96,2	100,3
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS ^a persons receiving benefits from ZUS ^a	7491,4	7273,8	7312,8	7358,2	98,2	100,6
rolników indywidualnych farmers	1374,7	1203,2	1194,4	1175,3	85,5	98,4
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS ^a w zł Average monthly retirement and other pension paid from Social Insurance Institution ^a	1588,95	1980,96	2018,48	2072,44	130,4	102,7
w tym emerytura of which retirement pensions	1698,35	2096,55	2131,70	2182,45	128,5	102,4
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pensions of farmers in zł	954,68	1179,63	1182,83	1200,00	125,7	101,5
w tym emerytura of which retirement pensions	996,18	1209,81	1210,30	1221,69	122,6	100,9

a Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSWiA oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSWiA oraz MS, a także wypłatami świadczeń rolnych z MON, MSWiA oraz MS (nieuwzględnionymi w województwie)

a Including accident pensions financed from the Social Insurance Fund, and paid by the Ministry of National Defense, Ministry of the Interior and Administration and Ministry of Justice conjunction with pensions financed from the budget of the Ministry of National Defense, Ministry of Interior and Administration, as well as payments of agricultural benefits from Ministry of National Defense, Ministry of Interior and Administration and Ministry of Justice (not included in the voivodship).

Tabela 11. Świadczenia społeczne (dok.)
 Table 11. Social benefits (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				2010 = 100	2016 = 100
Dolnośląskie						
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. <i>Average monthly number of retirees and pensioners in thous.</i>	680,0	644,0	646,2	649,6	95,5	100,5
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS ^a <i>persons receiving benefits from ZUS^a</i>	623,7	597,3	600,0	604,6	96,9	100,8
rolników indywidualnych <i>farmers</i>	56,3	46,6	46,1	45,0	79,9	97,6
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS ^a w zł <i>Average monthly retirement and other pension paid from Social Insurance Institution^a</i>	1611,66	2002,89	2041,56	2100,05	130,3	102,9
w tym emerytura <i>of which retirement pensions</i>	1687,76	2087,32	2124,93	2183,63	129,4	102,8
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł <i>Average monthly gross retirement and other pensions of farmers in zł</i>	1060,31	1278,54	1271,82	1280,45	120,8	100,7
w tym emerytura <i>of which retirement pensions</i>	1121,62	1334,64	1325,12	1329,15	118,5	100,3

a Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSWiA oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSWiA oraz MS, a także wypłatami świadczeń rolnych z MON, MSWiA oraz MS (nieuwzględnionymi w województwie).

a Including accident pensions financed from the Social Insurance Fund, and paid by the Ministry of National Defense, Ministry of the Interior and Administration and Ministry of Justice conjunction with pensions financed from the budget of the Ministry of National Defense, Ministry of Interior and Administration, as well as payments of agricultural benefits from Ministry of National Defense, Ministry of Interior and Administration and Ministry of Justice (not included in the voivodship).

W 2017 r. odsetek osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w województwie dolnośląskim w ogólnej ich zbiorowości w Polsce wyniósł 7,6%, tak jak przed rokiem. Dolnośląscy świadczeniobiorcy ZUS stanowili 8,2% tej populacji w kraju, a KRUS – 3,8%. Biorąc pod uwagę liczbę wypłat z ZUS, województwo zajęło, podobnie jak w roku poprzednim, 5. miejsce w kraju, a z KRUS – 10.

Emerytury i renty z ZUS w analizowanym roku otrzymywało 604,6 tys. osób, tj. więcej niż przed rokiem o 0,8% (wobec wzrostu o 0,5% w 2016 r.). W skali roku liczba emerytów wzrosła o 2,3%, natomiast liczba osób pobierających świadczenia z tytułu niezdolności do pracy oraz renty rodzinne zmniejszyła się odpowiednio o 6,6% i o 0,6%.

Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r., także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 1 I 2009 r. do 30 VI 2014 r. ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (OFE).

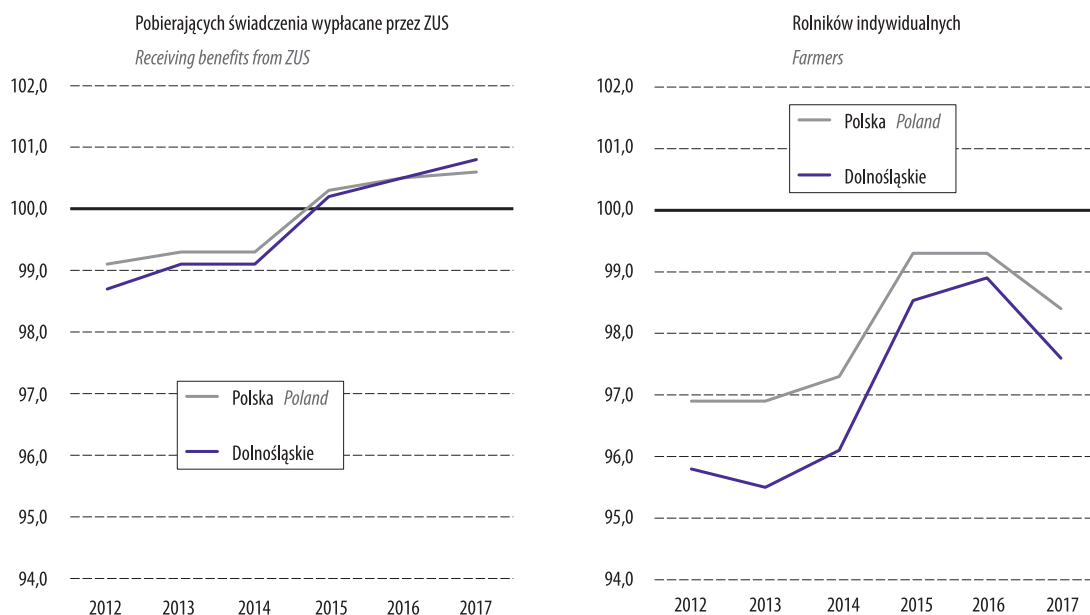

Najlichnieszą grupę świadczeniobiorców ZUS niezmiennie stanowią osoby pobierające emeryturę (w 2017 r. – 71,1% całej zbiorowości), a najmniejszą – osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy (11,9%).

Tabela 12. Świadczenia społeczne w województwie dolnośląskim
Table 12. Social benefits in dolnośląskie voivodship

Wyszczególnienie Specification	2016				2017			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. <i>Average monthly number of retirees and pensioners in thous.</i>	645,5	646,0	646,0	646,2	646,6	646,9	646,9	649,6
analogiczny okres poprzedniego roku =100 <i>corresponding period of previous year = 100</i>	100,3	100,3	100,3	100,3	100,2	100,2	100,1	100,5
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS <i>receiving benefits from ZUS</i>	598,9	599,6	599,7	600,0	601,2	601,7	601,8	604,6
analogiczny okres poprzedniego roku =100 <i>corresponding period of previous year = 100</i>	100,3	100,4	100,4	100,5	100,4	100,3	100,3	100,8
rolników indywidualnych <i>farmers</i>	46,5	46,4	46,3	46,1	45,5	45,3	45,1	45,0
analogiczny okres poprzedniego roku =100 <i>corresponding period of previous year = 100</i>	100,3	99,9	99,3	98,9	97,7	97,6	97,5	97,6
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł: <i>Average monthly gross retirement and other pensions in zł:</i>								
wypłacana przez ZUS <i>benefits paid by ZUS</i>	2029,42	2034,51	2038,23	2041,56	2066,73	2077,23	2083,51	2100,05
analogiczny okres poprzedniego roku =100 <i>corresponding period of previous year = 100</i>	102,9	102,3	102,1	101,9	101,8	102,1	102,2	102,9
rolników indywidualnych <i>farmers</i>	1272,01	1273,33	1272,75	1271,82	1273,29	1278,98	1280,17	1280,45
analogiczny okres poprzedniego roku =100 <i>corresponding period of previous year = 100</i>	100,6	99,4	99,4	99,5	100,1	100,4	100,6	100,7

Wykres 32. Dynamika przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów (rok poprzedni = 100)
 Chart 32. Indices of average monthly number of retirees and pensioners (previous year = 100)

W 2017 r. emerytury i renty w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych pobierało 45,0 tys. osób, tj. mniej o 2,4% niż przed rokiem (wobec spadku o 1,1% w 2016 r.). W skali roku zmniejszyła się liczba osób otrzymujących emerytury (o 2,7%) oraz pobierających świadczenia z tytułu niezdolności do pracy (o 2,0%), natomiast wzrosła zbiorowość osób korzystających z rent rodzinnych (o 0,3%).

W strukturze świadczeniobiorców KRUS dominowali emeryci, podobnie jak w przypadku świadczeń wypłacanych przez ZUS, przy czym ich odsetek był wyższy – 76,7%. Najniższym udziałem charakteryzowała się zbiorowość pobierająca renty rodzinne (3,9%). Struktura pobierających świadczenia KRUS kształtowała się podobnie jak rok wcześniej.

Informacje o świadczeniach **emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

W 2017 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS była wyższa o 2,9% niż przed rokiem (wobec wzrostu o 1,9% w 2016 r.) i wyniosła 2100,05 zł, w kraju była wyższa o 2,7% (przed rokiem o 1,9%). Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych wyniosła 1280,45 zł i ukształtowała się na wyższym poziomie w porównaniu do świadczenia wypłacanego rok wcześniej (o 0,7%, wobec spadku o 0,5% w 2016 r.). W kraju odnotowano wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto rolników indywidualnych o 1,5%.

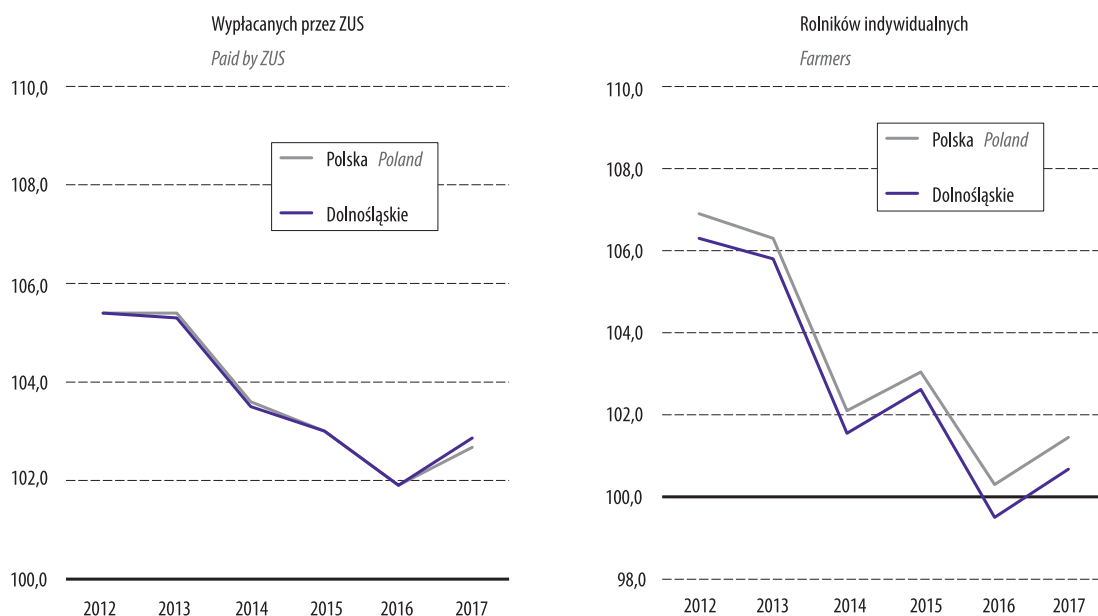
Świadczenia emerytalno-rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących oraz wyrównawczych) uwzględniającą zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

W 2017 r. obserwowano w skali roku wzrost wszystkich kategorii świadczeń wypłacanych przez ZUS, tj. renty rodzinnej – o 2,6%, emerytury – o 2,4% i renty z tytułu niezdolności do pracy – 0,5%. Odnotowano również wzrost przeciętnych świadczeń emerytalno-rentowych dla rolników indywidualnych, w skali roku, we wszystkich kategoriach świadczeń, w tym z tytułu: rent rodzinnych – o 7,6%, z tytułu niezdolności do pracy – o 1,0% i emerytur – o 0,3%.

Świadczenia emerytalno-rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

Wykres 33. Dynamika przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto (rok poprzedni = 100)

Chart 33. Indices of average monthly gross retirement and pension (previous year = 100)

W 2017 r. wysokości świadczeń wypłacanych przez ZUS, jak i KRUS, kształtowały się powyżej średniej krajowej (odpowiednio o 1,3% i o 6,7%). Pod względem wysokości przeciętnej miesięcznej emerytury i renty z ZUS i z KRUS województwo zajmowało 3. lokatę w kraju. Biorąc pod uwagę wszystkie świadczenia (KRUS i ZUS) to wysokość renty rodzinnej wypłacanej przez KRUS kształtowała się na poziomie niższym niż w kraju (o 3,4%). Wysokości pozostałych świadczeń były wyższe niż średnie krajowe i wahały się w granicach od 0,1% (dla emerytury wypłacanej przez ZUS) do 8,8% (dla emerytury – z KRUS).

Dane prezentujące świadczenia społeczne w województwie dolnośląskim znajdują się w publikacji udostępnionej na stronie internetowej Urzędu pt. „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego”, jak również w Banku Danych Lokalnych.

Ceny Prices

W 2017 r. w województwie dolnośląskim wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych był wyższy niż w poprzednim roku. Wyższe niż w 2016 r. były ceny we wszystkich grupach, z wyjątkiem grupy odzież i obuwie. Największy wzrost cen odnotowano w grupach: transport oraz żywność i napoje bezalkoholowe.

W 2017 r. ceny towarów i usług konsumpcyjnych w województwie dolnośląskim oraz w kraju były wyższe niż w 2016 r. Więcej niż w poprzednim roku płacono m.in. za: usługi transportowe (o 4,1% wobec wzrostu o 4,5% w 2016 r.), żywność i napoje bezalkoholowe (o 3,8% wobec wzrostu o 0,9%), mieszkania (o 1,8% wobec spadku o 0,6%), rekreację i kulturę oraz edukację (po 1,1% wobec odpowiednio spadku 2,1% i wzrostu o 0,5% w 2016 r.). Spadek wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2017 r. odnotowano tylko w grupie odzież i obuwie o 6,8% (w 2016 r. spadek o 6,4%).

Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczono przy przyjęciu systemu wag z roku poprzedzającego rok badany.

Systemy wag w zakresie poszczególnych województw oraz w skali kraju opracowano na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych. Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP, do 2013 r. – COICOP/HICP).

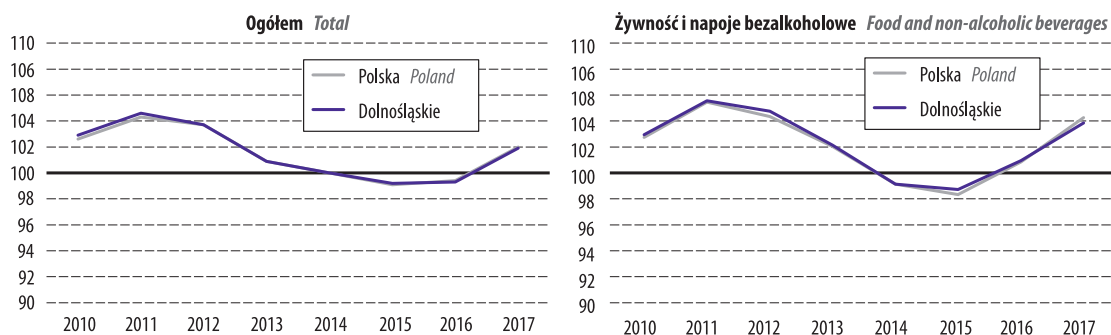
Tabela 13. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych
Table 13. Price indices of consumer goods and services

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
	rok poprzedni = 100 previous year = 100			
Polska Poland				
Ogółem <i>Total</i>	102,6	99,1	99,4	102,0
Żywność i napoje bezalkoholowe <i>Food and non-alcoholic beverages</i>	102,7	98,3	100,8	104,2
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe <i>Alcoholic beverages and tobacco</i>	105,3	101,2	100,7	101,0
Odzież i obuwie <i>Clothing and footwear</i>	96,2	95,2	95,6	94,8
Mieszkanie <i>Flats</i>	103,3	100,5	99,3	101,6
Zdrowie <i>Health</i>	102,9	101,9	99,2	101,2
Transport <i>Transport</i>	106,2	91,1	95,8	103,8

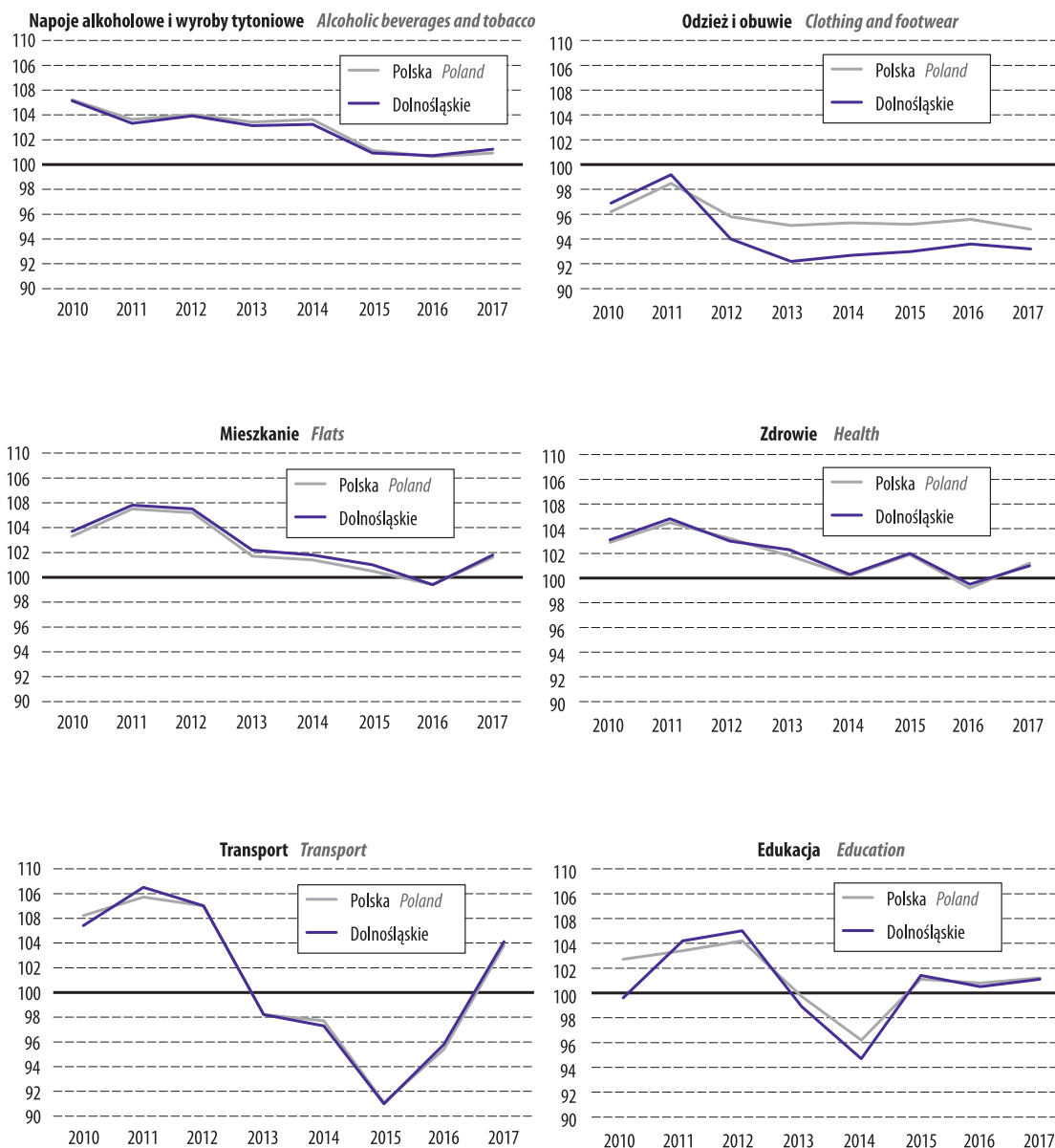
Tabela 13. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (dok.)
 Table 13. Price indices of consumer goods and services (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
	rok poprzedni = 100 previous year = 100			
P o l s k a (dok.) P o l a n d (cont.)				
Rekreacja i kultura Recreation and culture	99,7	100,7	98,1	101,4
Edukacja Education	102,7	101,1	100,8	101,2
D o l n o ś ł a ś k i e				
Ogółem Total	102,9	99,2	99,3	101,9
Żywność i napoje bezalkoholowe Food and non-alcoholic beverages	102,9	98,7	100,9	103,8
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe Alcoholic beverages and tobacco	105,2	101,1	100,8	101,3
Odzież i obuwie Clothing and footwear	96,9	92,6	93,6	93,2
Mieszkanie Flats	103,7	100,6	99,4	101,8
Zdrowie Health	103,1	102,3	99,5	101,0
Transport Transport	105,4	91,2	95,5	104,1
Rekreacja i kultura Recreation and culture	100,7	101,1	97,9	101,1
Edukacja Education	99,6	101,4	100,5	101,1

Wykres 34. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni = 100)
 Chart 34. Price indices of consumer goods and services (previous year = 100)

Wykres 34. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni = 100) (dok.)
 Chart 34. Price indices of consumer goods and services (previous year = 100) (cont.)

Analizując zmiany cen towarów i usług konsumpcyjnych w kolejnych kwartałach 2017 r. w relacji do analogicznego kwartału roku poprzedniego, zauważyć można wzrost cen we wszystkich kwartałach roku, w tym największy w IV kwartale (o 2,1%) i I kwartale (o 2,0%). Przez wszystkie kwartały 2017 r. notowano spadek cen w grupie odzież i obuwie.

Tabela 14. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwie dolnośląskim
 Table 14. Price indices of consumer goods and services in dolnośląskie voivodship

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2016				2017			
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100 <i>corresponding period of previous year = 100</i>							
Ogółem <i>Total</i>	99,1	99,1	99,2	100,0	102,0	101,8	101,8	102,1
Żywność i napoje bezalkoholowe <i>Food and non-alcoholic beverages</i>	100,5	101,2	100,6	101,1	103,3	102,9	103,9	104,9
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe <i>Alcoholic beverages and tobacco</i>	100,5	100,5	101,1	101,1	101,6	101,4	100,7	101,4
Odzież i obuwie <i>Clothing and footwear</i>	93,8	93,9	93,4	93,3	92,5	92,7	93,7	94,0
Mieszkanie <i>Flats</i>	99,4	99,1	99,4	99,7	101,3	101,7	101,9	102,2
Zdrowie <i>Health</i>	100,4	100,7	98,7	98,3	101,2	100,3	101,1	101,4
Transport <i>Transport</i>	92,5	93,3	94,7	101,6	110,8	104,3	100,7	100,9
Rekreacja i kultura <i>Recreation and culture</i>	99,3	96,8	97,4	97,9	99,2	102,4	101,8	101,1
Edukacja <i>Education</i>	100,2	100,3	100,6	100,8	101,0	101,0	101,1	101,4

W grudniu 2017 r. w porównaniu z analogicznym miesiącem roku poprzedniego największe zmiany cen w punktach sprzedaży z terenu województwa dolnośląskiego wystąpiły w grupie artykułów żywnościowych. Najbardziej podrożały jaja świeże (o 38,9% wobec spadku o 1,8% w 2016r.), masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% (o 35,6% wobec wzrostu w 2016 r. o 23,8%), kasza jęczmienna (o 21,9% wobec wzrostu o 2,2%) oraz za produkty z grupy owoce i warzywa, w tym za: jabłka (wzrost o 51,2% wobec spadku o 11,7% w 2016 r.), cytryny (o 12,1% wobec spadku o 9,5%), ziemniaki (o 14,5% wobec spadku w 2016 r. o 10,6%), cebula (o 11,1% wobec spadku o 15,6%) i kurczę patroszone, świeże, na wagę (o 9,5% wobec spadku o 2,2%).

Źródłem informacji o **cenach detalicznych** prezentowanych towarów i usług były notowania cen prowadzone przez ankierów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen. Ceny towarów i usług notowano raz w miesiącu z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone były dwa razy w miesiącu (do 2010 r. – trzy razy w miesiącu).

Mniej niż przed rokiem płacono m.in. za cukier biały, kryształ (o 16,8% wobec wzrostu o 35,4% w 2016 r.) i sok jabłkowy (o 6,7% wobec wzrostu o 3,5%).

W grupie artykułów nieżywnościowych i usług konsumpcyjnych w relacji do grudnia 2016 r. wzrosły ceny niektórych artykułów z kategorii odzież i obuwie. Więcej płacono za: garnitur męski 2-częściowy, wełna 100% lub z udziałem innych włókien, rozmiar średni (o 16,7%), półbuty damskie i męskie całoroczne, wierzch ze skóry licowej, spody nieskórzane, produkcji krajowej (odpowiednio o 4,0% i o 3,7%) oraz rajstopy damskie gładkie, 15 den (o 2,9%). Wśród napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych wzrosły ceny papierosów (o 4,1%) i piwa jasnego pełnego, butelkowanego (o 2,5%). W porównaniu z analogicznym okresem 2016 r. cena za benzynę silnikową bezołowiową, 95-oktanową pozostała na poziomie z 2016 r., a cena za olej napędowy spadła o 0,9%.

Wzrost cen w porównaniu do 2016 r. odnotowano m.in. w przypadku: podgrzanie wody dla gospodarstwa domowego; opłata za 1 m³ (o 11,9%), strzyżenie męskie (o 6,7%), naprawę klejonego obuwia męskiego (o 5,2%) czy pobranie zimnej wody z miejskiej sieci wodociągowej (o 4,0%). Mniej niż przed rokiem płacono za: przejazd taksówką osobową, taryfą dzienną (o 1,3%). Na niezmiennym poziomie, w relacji do poprzedniego roku, pozostała cena centralnego ogrzewania lokalu mieszkalnego; opłata miesięczna za 1 m² powierzchni użytkowej w lokalu nieopomiarowanym.

Tabela 15. Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu
Table 15. Average retail prices of selected consumer goods and services in December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017	
	w zł in zł				XII 2016=100
Polska Poland					
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg Wheat-rye bread - per 0,5 kg	2,08	2,21	2,21	2,31	104,5
Mięso wieprzowe bez kości (schab środkowy) – za 1 kg Pork meat, boneless (centre loin) – per 1 kg	.	13,79	17,26	17,30	100,2
Kurczęta patroszone – za 1 kg Disembowelled chicken – per 1 kg	5,96	6,60	6,45	7,11	110,2
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg Pork ham, boiled – per 1 kg	21,65	24,01	24,96	26,26	105,2
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3-3,5% - za 1 l Cows' milk, fat content 3-3,5% - per 1 l	2,67	2,80	2,78	2,78	100,0
Masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% – za 200 g Fresh butter, fat content 82,5% – per 200 g	4,27	3,98	4,90	6,75	137,8
Cebula – za 1 kg Onion – per 1 kg	2,25	2,20	1,76	2,01	114,2
Ziemniaki – za 1 kg Potatoes – per 1 kg	1,43	1,19	0,98	1,13	115,3
Cukier biały kryształ – za 1 kg White sugar, crystallized – per 1 kg	2,94	2,44	3,17	2,62	82,6
Sok jabłkowy – za 1 l Apple juice – per 1 kg	3,64	3,63	3,57	3,60	100,8
Garnitur męski 2-częściowy, z tkaniny z udziałem wełny – za 1 kpl. (w 2010 r. – z elanowełny) Men's suit fabrics of wool per set (2010 – polyester staple fibres and wool)	467,17	662,30	658,97	665,00	100,9
Półbuty męskie skórzane na podeszwie nieskórzanej – za 1 parę Men's low leather shoes with non-leather sole – per pair	164,09	197,64	199,02	202,07	101,5
Ciepła woda – za 1 m ³ Hot water – per 1m ³	17,89	21,68	21,79	21,69	99,5
Proszek do prania – za 300 g (w 2010 r. – za 400 g) Washing powder – per 300 g (in 2010 – per 400 g)	4,43	5,33	5,45	5,48	100,6
Wizyta u lekarza specjalisty Consultation of a specialist doctor	69,63	90,26	93,93	100,85	107,4
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy Regular ticket for travelling by intra urban bus	2,23	2,71	2,71	2,71	100,0
Bilet do kina Cinema ticket	15,23	18,39	19,02	19,58	102,9

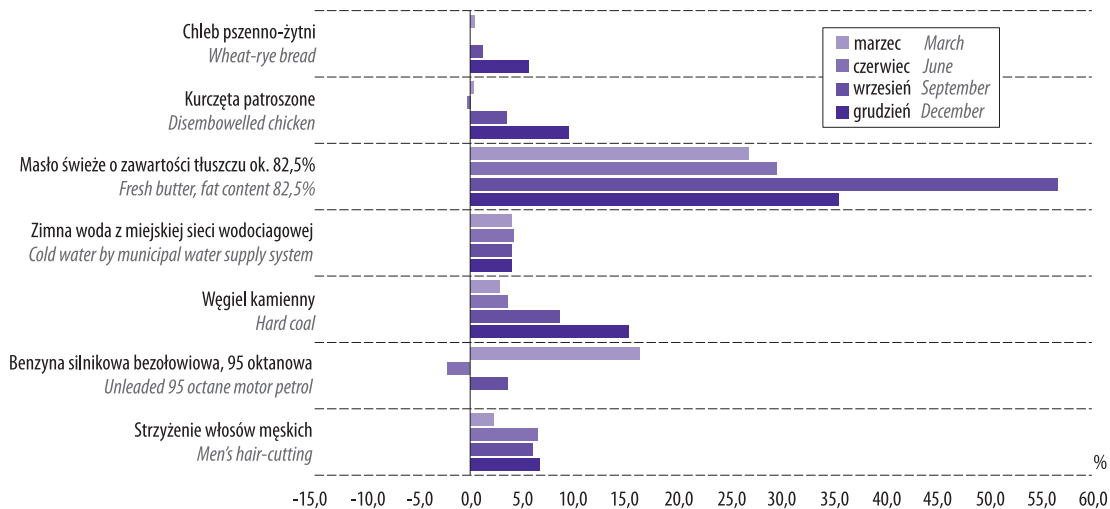

Tabela 15. Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu (dok.)
 Table 15. Average retail prices of selected consumer goods and services in December (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017	
	w zł in zł				XII 2016=100
Dolnośląskie					
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg Wheat-rye bread - per 0,5 kg	2,32	2,47	2,51	2,65	105,6
Mięso wieprzowe bez kości (schab środkowy) – za 1 kg Pork meat, boneless (centre loin) – per 1 kg	.	14,43	17,73	17,06	96,2
Kurczęta patroszone – za 1 kg Disembowelled chicken – per 1 kg	5,83	6,43	6,29	6,89	109,5
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg Pork ham, boiled – per 1 kg	23,29	24,60	26,01	27,83	107,0
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3-3,5% - za 1 l Cows' milk, fat content 3-3,5% - per 1 l	2,72	2,86	2,79	2,86	102,5
Masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% – za 200 g Fresh butter, fat content 82,5% – per 200 g	4,22	4,08	5,05	6,85	135,6
Cebula – za 1 kg Onion – per 1 kg	2,38	2,24	1,89	2,10	111,1
Ziemniaki – za 1 kg Potatoes – per 1 kg	1,46	1,23	1,10	1,26	114,5
Cukier biały kryształ – za 1 kg White sugar, crystallized – per 1 kg	3,04	2,46	3,33	2,77	83,2
Sok jabłkowy – za 1 l Apple juice – per 1 kg	3,57	3,75	3,88	3,62	93,3
Garnitur męski 2-częściowy, z tkaniny z udziałem wełny – za 1 kpl. (w 2010 r. – z elanowełny) Men's suit fabrics of wool per set (2010 – polyester staple fibres and wool)	458,25	575,13	518,00	604,44	116,9
Półbuty męskie skórzane na podszewie nieskórzanej – za 1 parę Men's low leather shoes with non-leather sole – per pair	170,76	191,76	192,76	199,89	103,7
Ciepła woda – za 1 m ³ Hot water – per 1m ³	15,36	18,59	18,20	20,37	111,9
Proszek do prania – za 300 g (w 2010 r. – za 400 g) Washing powder – per 300 g (in 2010 – per 400 g)	4,62	5,31	5,61	5,68	101,2
Wizyta u lekarza specjalisty Consultation of a specialist doctor	75,29	101,18	104,12	105,88	101,7
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy Regular ticket for travelling by intra urban bus	2,25	2,55	2,53	2,60	102,8
Bilet do kina Cinema ticket	14,86	17,83	18,64	19,69	105,6

Wykres 35. Zmiany cen detalicznych wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku w województwie dolnośląskim w 2017 r.

Chart 35. Annual changes in retail prices of selected consumer goods and services in dolnośląskie voivodship in 2017

Dane prezentujące ceny w województwie dolnośląskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego” – opracowanie sygnałne,
- „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego”, jak również w Banku Danych Lokalnych.

Warunki meteorologiczne
Agrometeorology conditions

od jesieni 2016 r. do jesieni 2017 r.

Jesień 2016 r. była wilgotna i ciepła. Na początku września temperatury dochodziły do 25 °C. W III dekadzie miesiąca temperatura wynosiła około 15-20 °C. Wystąpiły przelotne opady deszczu, jednak nadal utrzymywał się niedobór wody w glebie. Zbiory ziemniaków były na ukończeniu. Zakończono siewy zbóż ozimych – rzepaku i jęczmienia. Październik był chłodny, z temperaturą do 10 °C, często występowały opady deszczu, co utrudniało koszenie. Prowadzono zbiory kukurydzy i buraków cukrowych, plony były dobre. Większość ozimin wysiano w optymalnych terminach agrotechnicznych, jednak ich wzrost był niewyrównany. Nadal trwały siewy pszenicy ozimej.

W listopadzie temperatura wahała się od 5 do 10 °C (w drugiej dekadzie wystąpiły przymrozki do -2, -3 °C). Często występowały opady deszczu. Stan pszenicy ozimej był różny w zależności od terminu siewu, rzepak ozimy był w dobrej kondycji.

Grudzień 2016 r. był ciepły, w styczniu 2017 r. panowały ujemne temperatury (-1, -5 °C), w niektórych rejonach województwa dolnośląskiego przejściowo temperatura spadła do około -10, -16 °C. Pokrywa śnieżna wynosiła około 5 cm. Nie stwierdzono większych uszkodzeń zimowych, rośliny wznowiły wegetację, zachowana była obsada z jesieni. Najsłabiej ze zbóż przezimował jęczmień. W niektórych rejonach województwa wystąpiły niewielkie wymarznienia upraw.

Na początku marca temperatura wynosiła 8-15 °C, w połowie miesiąca spadła do 2-8 °C (lokalnie nawet do 0 °C), wystąpiły opady deszczu. Po połowie miesiąca temperatura wynosiła około 10-12 °C. Początek kwietnia 2017 r. był ciepły (15-18 °C), po 10 kwietnia nastąpiło ochłodzenie do 10 °C, w rejonach górskich spadł śnieg. Pszenice znajdowały się w fazie krzewienia, jęczmień jary w fazie 1-2 liści. W zbożach wystąpiło zagrożenie chorobami - mączniakiem, rdzą brunatną pszenicy, septoriozą paskowaną liści pszenicy, fuzariozą. Rzekapak ozimy rozwijał się dynamicznie, przystąpiono do siewu buraków cukrowych. Drzewa owocowe i truskawki przezimowały bez uszkodzeń. Drzewa owocowe zaczęły kwitnąć na początku kwietnia (najpierw grusze i gatunki pestkowe). Truskawki uprawiane pod włókniną zaczęły kwitnąć w połowie miesiąca. Rolnicy przeprowadzili zabiegi fungicydowe i herbicydowe.

Początek maja był chłodniejszy (8-10 °C), z dużą ilością opadów, potem temperatura wzrosła do 15-25 °C, w drugiej dekadzie maja odnotowano przygruntowe przymrozki (-2, -3 °C). Przymrozki w kwietniu i maju częściowo zaszkodziły drzewom pestkowym i niektórym odmianom jabłoni. Zbiór pierwszych truskawek nastąpił pod koniec maja. Pszenica ozima znajdowała się w fazie liścia flagowego, jęczmień ozimy i pszenżyto ozime kłosiło się, żyto wchodziło w fazę kwitnienia, zboża ozime i jare były w dobrym stanie. Rzekapak ozimy przekwitł w większości rejonów, wykształciły się łuszczyzny. Rośliny okopowe były w dobrej kondycji, dokonano I pokosu traw. Na początku czerwca temperatura wynosiła 15-20 °C, potem wzrosła do 25 °C. Pod koniec miesiąca dochodziła do 30 °C. W ciągu miesiąca kilkakrotnie wystąpiły opady deszczu. Zboża ozime w większości województwa były w fazie rozwoju ziarniaków, jęczmień ozimy zaczął dojrzewanie. Rośliny okopowe były w dobrej kondycji, a ziemniaki w fazie kwitnienia. Temperatura przez cały miesiąc była wysoka 20-25 °C, po połowie miesiąca dochodziła do 30 °C. Dość często występowały opady, jednak nie przeszkodziło to w pracach polowych. Około 10 lipca rozpoczęły się zbiory jęczmienia ozimego, potem rzepaku ozimego. W sierpniu temperatura w ciągu miesiąca wahała się od 20 do 30 °C, kilkakrotnie wystąpiły dość obfite opady deszczu. Warunki były dobre dla zbioru roślin. Zboża zostały zebrane z pola, zbiory rzepaku były na ukończeniu. Wykonywano podorywki. Rozpoczęto siewy rzepaku ozimego. Skoszone zostało około 65% powierzchni łąk, ale siano było średniej jakości.

Tabela 16. Wybrane dane dotyczące rolnictwa^a
Table 16. Selected data on agriculture^a

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
<i>Polska Poland</i>				
Plony z 1 ha w dt: <i>Crop per 1 ha in dt:</i>				
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi <i>basic cereals with cereal mixed</i>	35,1	36,7	37,8	40,0
rzepak i rzepik <i>rape and agrimony</i>	23,6	28,5	27,0	29,4
ziemniaki ^b <i>potatoes^b</i>	219	210	287	278,8
buraki cukrowe <i>sugar beets</i>	484	520	665	625,5
Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych ^a w szt. (stan w czerwcu) ^{cd} : <i>stocking livestock per 100 ha of agricultural land^a (as of june)^{cd}:</i>				
bydło <i>cattle</i>	38,6	41,0	41,3	42,0
trzoda chlewna <i>pigs</i>	102,6	80,0	75,6	77,7
owce <i>sheep</i>	1,8	1,6	1,7	1,8
drób kurzy (w wieku powyżej 2 tygodni) <i>hens (more than 2 weeks old)</i>	1031,5	1004,6	1175,8	1215,0
Przeciętne ceny skupu w zł ^e : <i>Average procurement prices in zł^e:</i>				
ziarno pszenicy za 1 dt ^e <i>grains wheat per 1 dt^e</i>	59,84	66,83	62,02	66,44
ziarno żyta za 1 dt ^e <i>grains rye per 1 dt^e</i>	42,12	51,42	51,73	54,67
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt <i>potatoes edible (excluding early) per 1 dt</i>	50,86	51,15	52,27	52,46
żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) za 1 kg <i>animals for slaughter beef (excluding calves) per 1 kg</i>	4,56	6,02	5,91	6,35
żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg <i>animals for slaughter pork per 1 kg</i>	3,89	4,30	4,68	5,05
mleko krowie za 1 l <i>cow's milk per 1 l</i>	1,07	1,13	1,11	1,39
Ceny na targowiskach w zł: <i>marketplace prices in zł</i>				
ziarno pszenicy za 1 dt <i>grains wheat per 1 dt</i>	64,91	75,59	75,11	78,86
ziarno żyta za 1 dt <i>grains rye per 1 dt</i>	48,58	58,67	59,33	63,23
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt <i>potatoes edible (excluding early) per 1 dt</i>	98,51	82,04	92,02	87,43
prosię na chów za 1 szt. <i>piglet per 1 head</i>	130,20	154,03	154,62	183,96

a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 121. b Bez ogrodów przydomowych. c Dla 2017 r. dane nieostateczne. d W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. e Bez ziarna siewnego.

a See general notes, item 11 on page 124. b Excluding kitchen gardens. c For 2017 non-final data. d In 2010 data of the Agricultural Census. e Excluding sowing grains.

Tabela 16. Wybrane dane dotyczące rolnictwa^a (dok.)
 Table 16. Selected data on agriculture^a (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
Dolnośląskie				
Plony z 1 ha w dt: <i>Crop per 1 ha in dt:</i>				
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi <i>basic cereals with cereal mixed</i>	45,1	47,3	49,4	49,1
rzepak i rzepik <i>rape and agrimony</i>	20,7	28,7	30,4	31,1
ziemniaki ^b <i>potatoes^b</i>	215	209	275,0	350,5
buraki cukrowe <i>sugar beets</i>	540	503	588,0	610,8
Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych ^a w szt. (stan w czerwcu) ^{cd} : <i>stocking livestock per 100 ha of agricultural land^a (as of june)^{cd}:</i>				
bydło <i>cattle</i>	11,9	11,9	11,4	11,8
trzoda chlewna <i>pigs</i>	32,7	23,1	21,8	20,3
owce <i>sheep</i>	1,4	1,2	1,3	1,7
drób kurzy (w wieku powyżej 2 tygodni) <i>hens (more than 2 weeks old)</i>	650,5	712,0	606,1	655,4
Przeciętne ceny skupu w zł ^e : <i>Average procurement prices in zł^e:</i>				
ziarno pszenicy za 1 dt ^e <i>grains wheat per 1 dt^e</i>	60,15	65,57	59,89	64,40
ziarno żyta za 1 dt ^e <i>grains rye per 1 dt^e</i>	38,13	50,87	49,21	56,87
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt <i>potatoes edible (excluding early) per 1 dt</i>	47,89	47,20	47,75	47,85
żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) za 1 kg <i>animals for slaughter beef (excluding calves) per 1 kg</i>	4,42	5,91	6,03	6,31
żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg <i>animals for slaughter pork per 1 kg</i>	3,97	4,36	4,69	5,18
mleko krowie za 1 l <i>cow's milk per 1 l</i>	1,06	1,17	1,12	1,39
Ceny na targowiskach w zł: <i>marketplace prices in zł</i>				
ziarno pszenicy za 1 dt <i>grains wheat per 1 dt</i>	71,65	78,51	79,07	78,98
ziarno żyta za 1 dt <i>grains rye per 1 dt</i>	69,50	70,00	61,20	72,95
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt <i>potatoes edible (excluding early) per 1 dt</i>	107,00	88,01	108,16	105,81
prosię na chów za 1 szt. <i>piglet per 1 head</i>	.	.	.	.

a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 121. b Bez ogrodów przydomowych. c Dla 2017 r. dane nieostateczne. d W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. e Bez ziarna siewnego.
 a See general notes, item 11 on page 124. b Excluding kitchen gardens. c For 2017 non-final data. d In 2010 data of the Agricultural Census. e Excluding sowing grains.

Produkcja roślinna

Crop output

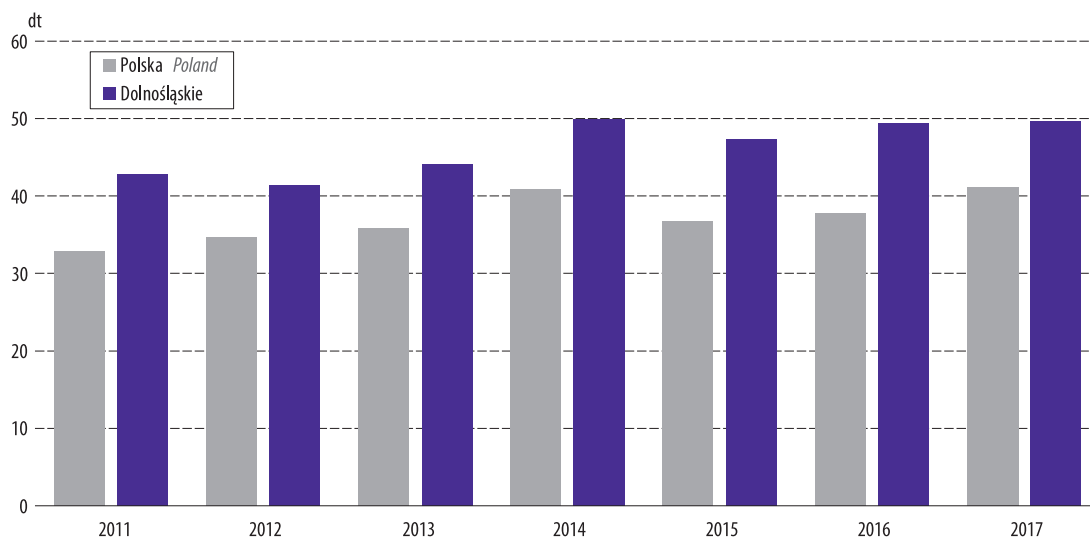
W 2017 r. zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, ziemniaków oraz buraków cukrowych były większe niż przed rokiem. W skali roku powierzchnia uprawy tych ziemiopłodów uległa zwiększeniu oraz plonowanie tych gatunków zwiększyło się. W przypadku ziemniaków odnotowano w skali roku zwiększenie zarówno powierzchni zasiewów, jak i zbiorów, ale niższe plonowanie.

W 2017 r. według wynikowego szacunku produkcji głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodniczych, powierzchnia zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosła 448,5 tys. ha i była większa o 3,1% niż w roku poprzednim oraz o 5,1% większa niż w 2010 r. Plony uzyskane z 1 ha powierzchni zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2017 r. osiągnęły poziom 49,1 dt i były wyższe o 0,3 dt (tj. o 2,4%) niż plony uzyskane w 2016 r. W kraju plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosły 40,0 dt/ha i były większe o 9,5% niż w 2016 r. Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oszacowano na 2202,1 tys. ton, czyli więcej o 2,4% niż przed rokiem i o 15,0% więcej niż w 2010 r.

W kraju zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oszacowano na 27756,5 tys. ton, tj. więcej o 9,5% niż w 2016 r.

Wykres 36. Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi z 1 ha

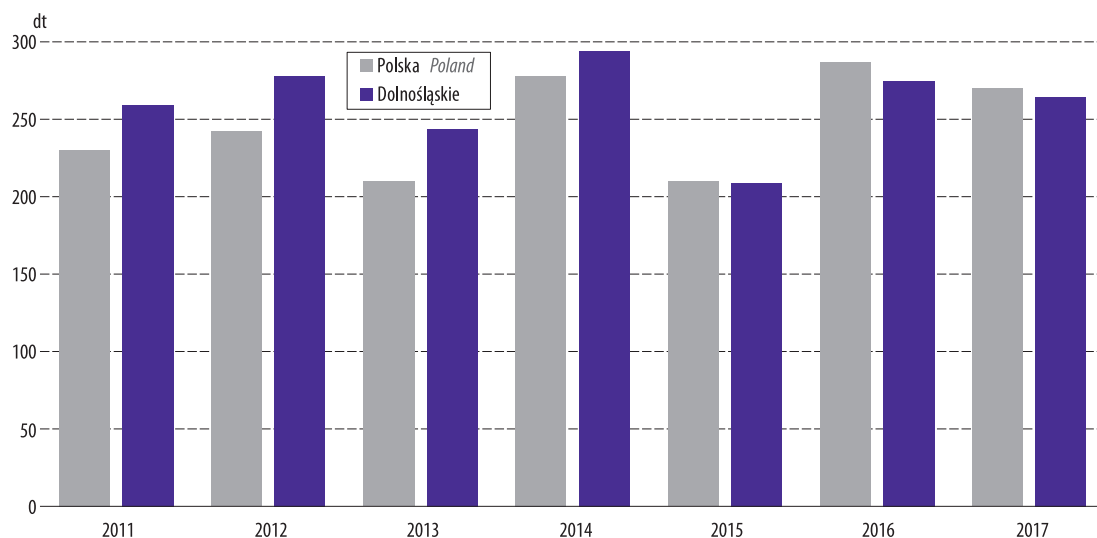
Chart 36. Basic cereals and mixed cereals yields per 1 ha

W województwie dolnośląskim powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w 2017 r. wyniosła 121,5 tys. ha i było to mniej o 4,5% niż w poprzednim roku. Plony z 1 ha wyniosły 31,1 dt, tj. więcej o 2,3% niż w 2016 r. i w porównaniu z 2010 r. więcej o 50,2%. Zbiory rzepaku i rzepiku oszacowano na 377,3 tys. ton (w kraju 2690,7 tys. ton). Były one większe o 5,1% od notowanych w 2016 r. (w kraju – większe o 21,2%).

Powierzchnia uprawy buraków cukrowych w 2017 r. wynosiła 19,3 tys. ha i była o 4,2% większa niż rok wcześniej. Uzyskane z 1 ha plony buraków cukrowych wyniosły 610,8 dt i były wyższe o 3,9% od plonów uzyskanych w 2016 r. oraz o 13,1% w porównaniu z plonami w 2010 r. W kraju plony buraków cukrowych były o 6,0% niższe niż w ubiegłym roku, ale o 29,4% wyższe od uzyskanych w 2010 r. W województwie zbiory buraków cukrowych w 2017 r. wyniosły 12851,8 tys. ton i były większe w porównaniu z rokiem poprzednim o 18,3%.

Wykres 37. Plony ziemniaków z 1 ha
Chart 37. Potatoes yields per 1 ha

W 2017 r. powierzchnia uprawy ziemniaków wyniosła 31,8 tys. ha i była większa o 13,9% niż w 2016 r. i o 33,6% większa niż w 2010 r. Plony ziemniaków w porównaniu z 2016 rokiem były mniejsze o 3,7% i wyniosły 350,5 ha/dt, a w relacji do plonów uzyskanych w 2010 r. były większe o 13,3%. W kraju plony ziemniaków były niższe w skali roku – o 2,8% (278,8 ha/dt).

Pogłowie zwierząt gospodarskich

Farm animal stocks

W czerwcu 2017 r. w odniesieniu do czerwca poprzedniego roku zanotowano wzrost obsady bydła ogółem. Odnotowano zmniejszenie pogłowia trzody chlewnej, natomiast zwiększyło się stado owiec oraz pogłowie drobiu.

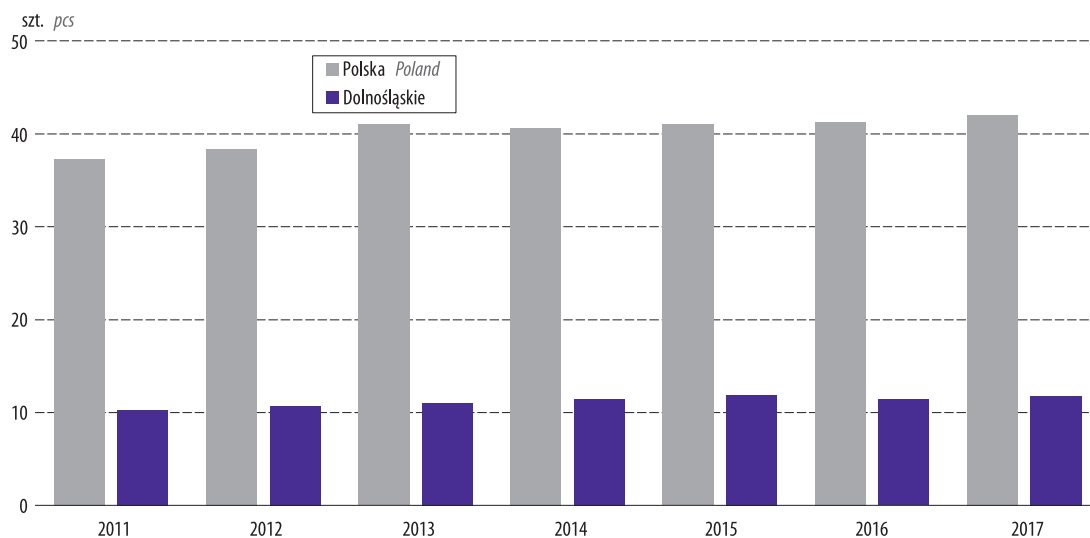
Według stanu na dzień 1 czerwca 2017 r. pogłowie bydła liczyło 108,2 tys. szt., co stanowiło 1,8% pogłowia bydła w kraju. W porównaniu do 2016 r. liczebność stada bydła zwiększyła się o 4,8% (wobec spadku o 4,4% w 2016 r.). Dolnośląskie w 2017 r. było jednym z województw z najmniejszą liczbą pogłowia bydła (13. lokata w kraju).

Badania pogłowia trzody chlewnej prowadzone są 3-krotnie w roku – w marcu według stanu na 1 marca, w czerwcu według stanu na 1 czerwca i w grudniu według stanu na 1 grudnia, a badania pogłowia bydła i pozostałych gatunków zwierząt gospodarskich oraz produkcji zwierzęcej – 2-krotnie w roku – według stanu w czerwcu i grudniu.

W ogólnym pogłowie bydła 38,6% stanowiły krowy (wobec 39,8% w 2016 r.). W relacji do roku poprzedniego pogłowie cieląt w wieku do 1 roku zwiększyło się o 2,2%, a krów o 1,5%.

W skali roku zmieniła się struktura stada bydła według grup wiekowo-użytkowych. Zwiększył się udział bydła młodego w wieku 1-2 lata o 1,1 p.proc, zmniejszył się udział krów – o 1,3 p.proc., cieląt w wieku poniżej 1 roku o 0,8 p.proc. oraz bydła w wieku 2 lata i więcej – o 0,4 p.proc.

Wykres 38. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych^a. Stan w czerwcu
Chart 38. Cattle density per 100 ha agricultural land^a. As of June

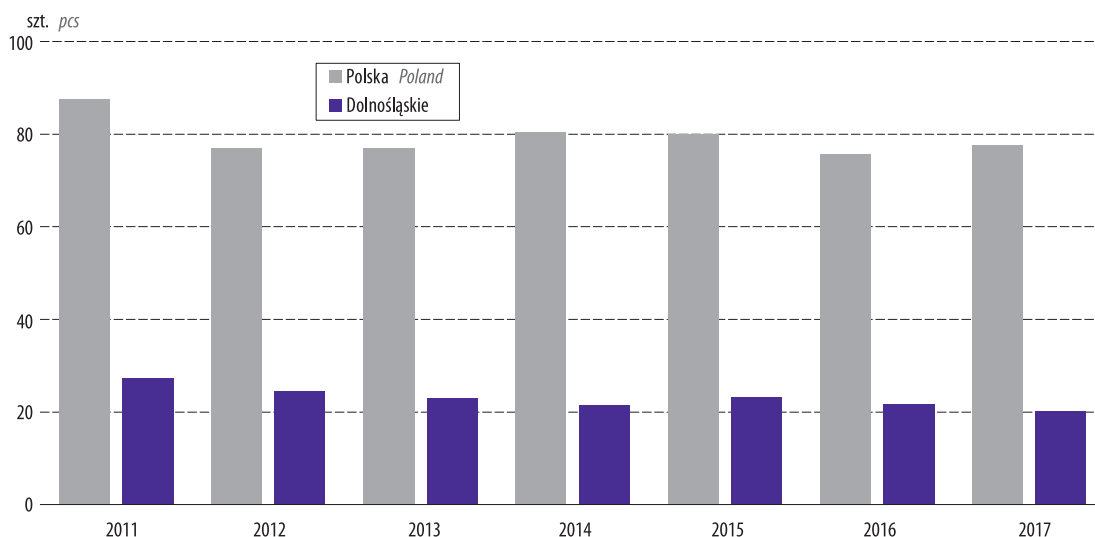

a Dane nieostateczne.
 a Preliminary data.

Według stanu na dzień 1 czerwca 2017 r. stado owiec liczyło 15,2 tys. szt. i stanowiło 5,8% (przed rokiem 5,0%) pogłowia krajowego. W porównaniu z 2016 r. populacja owiec zwiększyła się o 26,5%.

Pogłowie trzody chlewnej według stanu na dzień 1 czerwca 2017 r. ukształtowało się na poziomie 185,7 tys. szt. i stanowiło 1,6% w ogólnokrajowym pogłowie świń. W odniesieniu do 2016 r. wielkość stada trzody chlewnej zmniejszyła się o 5,7% (wobec spadku o 6,4% w 2016 r.). Województwo dolnośląskie było jednym z województw z najmniejszą liczebnością trzody chlewnej (14. lokata w kraju).

Wykres 39. Obsada świń na 100 ha użytków rolnych^a. Stan w czerwcu
Chart 39. Pigs density per 100 ha agricultural land^a. As of June

a Dane nieostateczne.
 a Preliminary data.

Pogłowie drobiu ogółem w czerwcu 2017 r. wynosiło 6591,6 tys. szt. i stanowiło 3,3% pogłowia w Polsce (przed rokiem – 3,2%). W porównaniu z rokiem poprzednim liczebność drobiu w województwie zwiększyła się o 10,6%. Pogłowie drobiu kurzego stanowiło 91,1% pogłowia drobiu ogółem (przed rokiem 91,7 %).

Skup produktów rolnych

Procurement of agricultural products

W 2017 r. do skupu, w województwie dolnośląskim, producenci dostarczyli mniej niż przed rokiem ziarna zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, w tym pszenicy. Więcej niż w ubiegłym roku skupiono ziemniaków, w tym jadalnych. Większa niż przed rokiem była podaż żywca wołowego i skupiono więcej mleka krowiego. Mniej skupiono żywca wieprzowego oraz jaj kurzych konsumpcyjnych.

W 2017 r. na rynku rolnym skupiono 1543,2 tys. ton ziarna zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowiło 14,8% skupu ogólnokrajowego. W odniesieniu do roku poprzedniego skup był niższy o 8,4% (po wzroście o 1,8% w 2016 r.), a w relacji do 2010 r. zwiększył się o 17,7%.

W kraju w skali roku skup zbóż podstawowych (z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), w porównaniu z poprzednim rokiem, był większy o 1,7%.

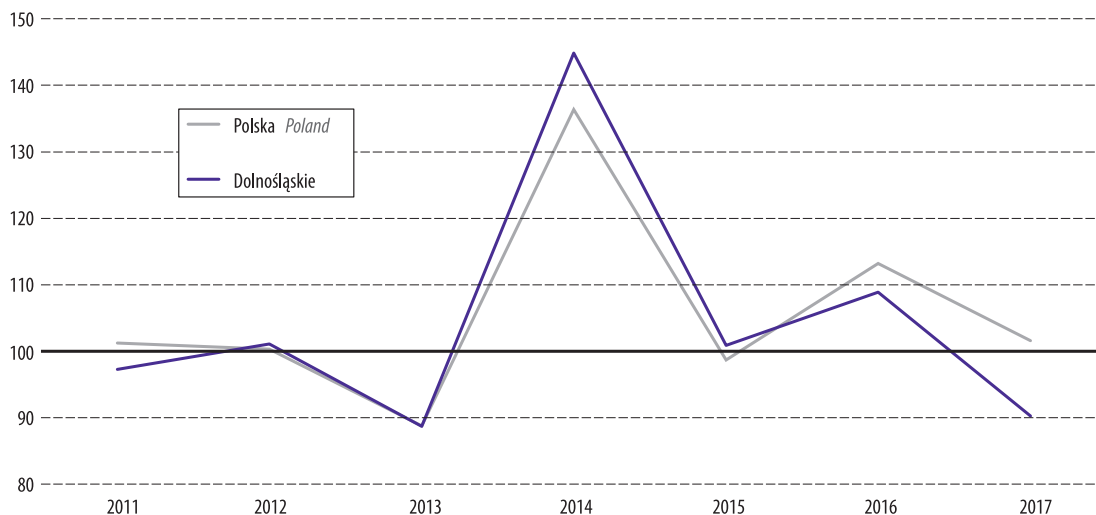
Wykres 40. Dynamika skupu zbóż podstawowych^a (rok poprzedni = 100)
 Chart 40. Indices of procurement of basic cereals^a (previous year = 100)

^a łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego.
a Including with cereal mixed, excluding cereals designated for sowing.

Skup pszenicy wyniósł 1291,1 tys. ton, tj. mniej o 9,9% niż przed rokiem. W 2017 r. pszenica stanowiła 16,7% skupu krajowego (przed rokiem 18,8%). Na rynku rolnym skupiono w analizowanym roku 194,0 tys. ton jęczmienia, tj. więcej o 0,4% w odniesieniu do 2016 r. Skup jęczmienia stanowił 23,2% ogólnokrajowego skupu tego ziarna.

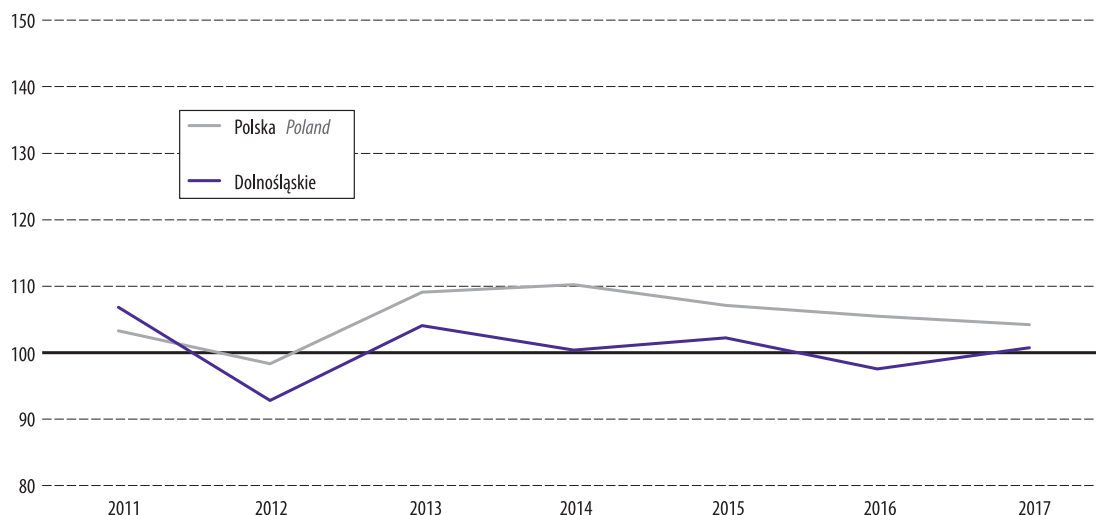
W 2017 r. skup żyta wyniósł 28,7 tys. ton, a pszenżyta – 27,3 tys. ton. W porównaniu do 2016 r. zanotowano wzrost skupu żyta (o 26,9%), ale spadek skupu pszenżyta (o 17,8%).

Wykres 41. Dynamika skupu pszenicy^a (rok poprzedni = 100) Chart 41. *Indices of procurement of wheat^a (previous year = 100)*

a Bez ziarna siewnego.

a Excluding cereals designated for sowing.

W 2017 r. producenci z województwa dolnośląskiego dostarczyli do skupu 199,0 tys. ton ziemniaków, tj. o 2,0% więcej niż przed rokiem, w tym 137,8 tys. ton ziemniaków jadalnych (bez wczesnych), tj. o 5,1% więcej niż w roku ubiegłym. Skup ziemniaków w kraju wyniósł 1819,0 tys. ton, w tym jadalnych – 512,9 tys. ton i w skali roku, zmniejszył się (odpowiednio o 3,3% i o 19,8%). W 2017 r. udział skupu ziemniaków w krajowym skupie tego surowca wyniósł 10,9%, w tym jadalnych – 26,9%.

Wykres 42. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem^a (rok poprzedni = 100) Chart 42. *Indices of procurement of total animals for slaughter^a (previous year = 100)*

a O wadze żywej.

a In live weight.

Skup żywca rzeźnego w wadze żywej w 2017 r. wyniósł 106,0 tys. ton (tj. 1,7% skupu ogólnokrajowego) i w skali roku zwiększył się o 0,6% (wobec spadku o 2,5% w 2016 r.). W kraju skup żywca rzeźnego w wadze żywej w skali roku zwiększył się o 4,1%.

Wykres 43. Dynamika skupu mleka krowiego (rok poprzedni = 100)

Chart 43. Indices of procurement of cows' milk (previous year = 100)

W 2016 r. podaż żywca wieprzowego wyniosła 12,1 tys. ton i była niższa w skali roku o 6,9% (wobec spadku o 15,7% w 2016 r.). Skup żywca wołowego ukształtował się na poziomie 16,3 tys. ton, tj. większym o 14,6% niż przed rokiem (w 2016 r. mniej o 22,5%). W 2017 r. skupiono 77,0 tys. ton żywca drobiowego, tj. mniej o 1,0% w ujęciu rocznym (w 2016 r. więcej o 4,8%). Z analizy danych za 2017 r. wynika, że dostarczony do skupu przez producentów z województwa dolnośląskiego żywiec wieprzowy stanowił 0,5% skupu krajowego tego surowca, wołowy 1,7%, a drobiowy – 2,4%.

W 2017 r. skup mleka krowiego wyniósł 170,0 mln litrów (tj. 1,5% ogółu mleka skupionego w kraju) i był większy o 3,7% w porównaniu do roku poprzedniego. Skup jaj kurzych konsumpcyjnych w 2017 r. był mniejszy niż w roku poprzednim o 14,8%. W 2017 r. skup jaj kurzych konsumpcyjnych wyniósł 37,5 mln sztuk (tj. stanowił 4,9% skupu krajowego).

Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach

Procurement and market place prices of agricultural products

W 2017 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, odnotowano wzrost cen większości produktów rolnych w skupie. Na wyższym poziomie w relacji do roku poprzedniego ukształtowały się ceny m.in.: pszenicy, żyta, żywca drobiowego, wołowego i wieprzowego, jak również mleka oraz jaj kurzych konsumpcyjnych.

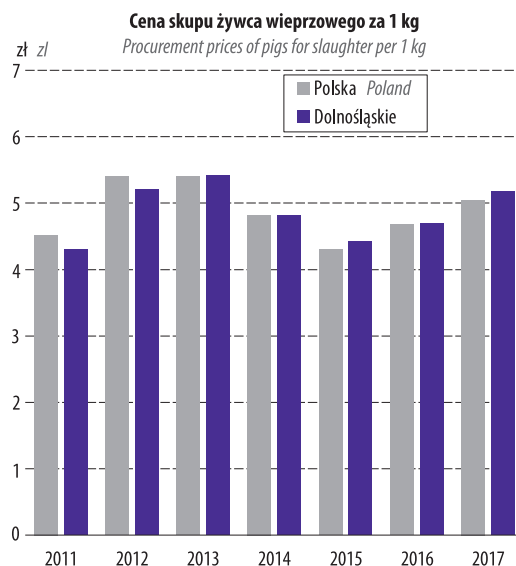
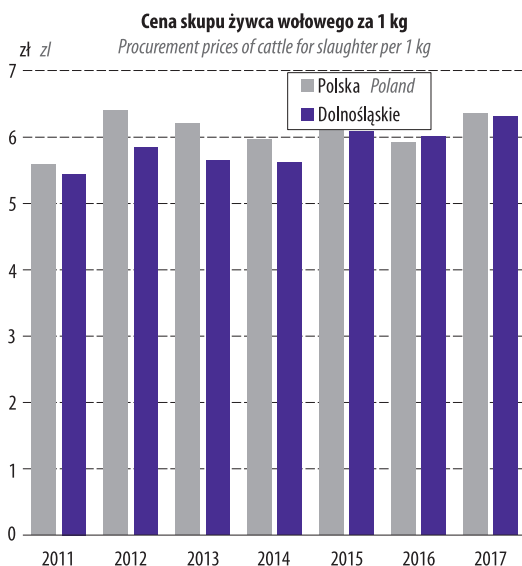
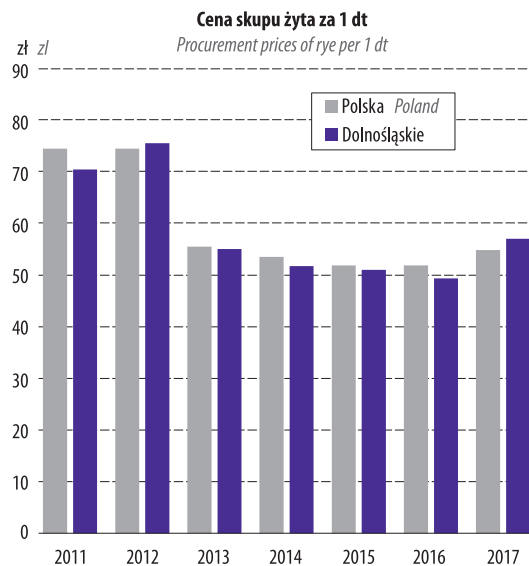
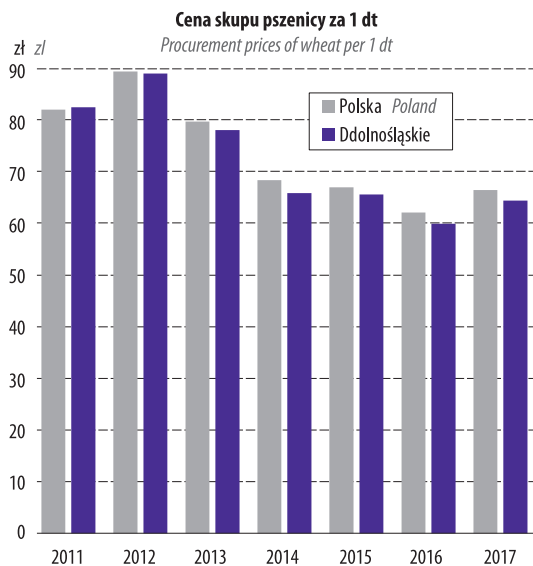
W 2017 r. przeciętna cena skupu zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) wyniosła 63,95 zł za 1 dt (w kraju 64,19 zł) i była wyższa o 6,8% niż przed rokiem. Średnia cena skupu pszenicy w województwie w omawianym roku wyniosła 64,40 zł za 1 dt (w kraju – 66,44 zł) i była w skali roku wyższa o 7,5%.

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

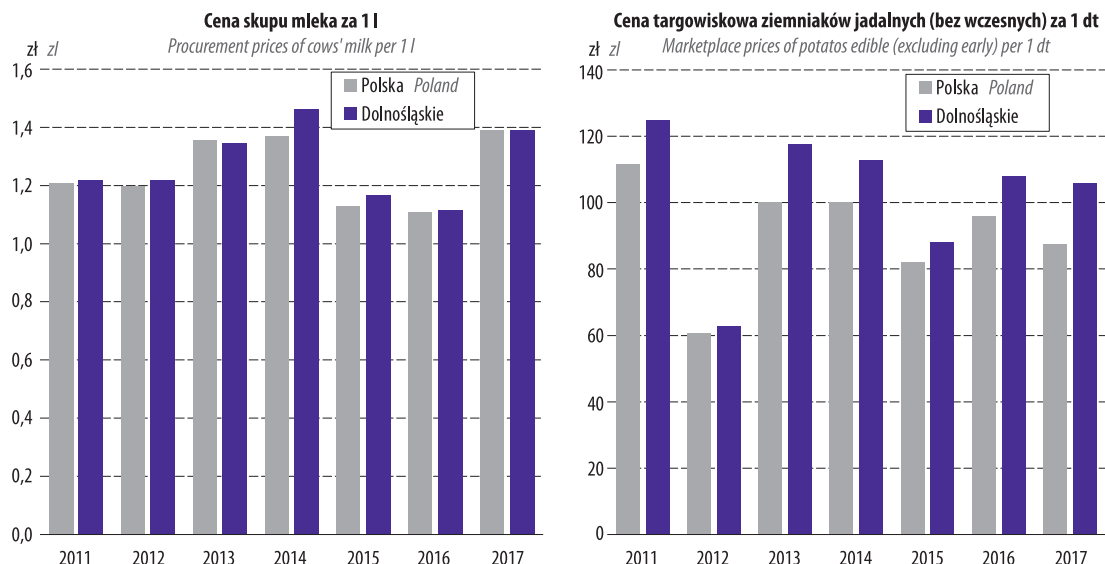
Przecięte roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

Na targowiskach za 1 dt pszenicy płacono 78,98 zł (w kraju – 78,86 zł), tj. mniej o 0,1% niż w 2016 r. W porównaniu z 2010 r. cena pszenicy w skupie wzrosła o 7,1%, a na targowiskach o 10,2%.

Wykres 44. Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach
Chart 44. Procurement and market place prices of agricultural products

Wykres 44. Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach (dok.)
 Chart 44. Procurement and market place prices of agricultural products (cont.)

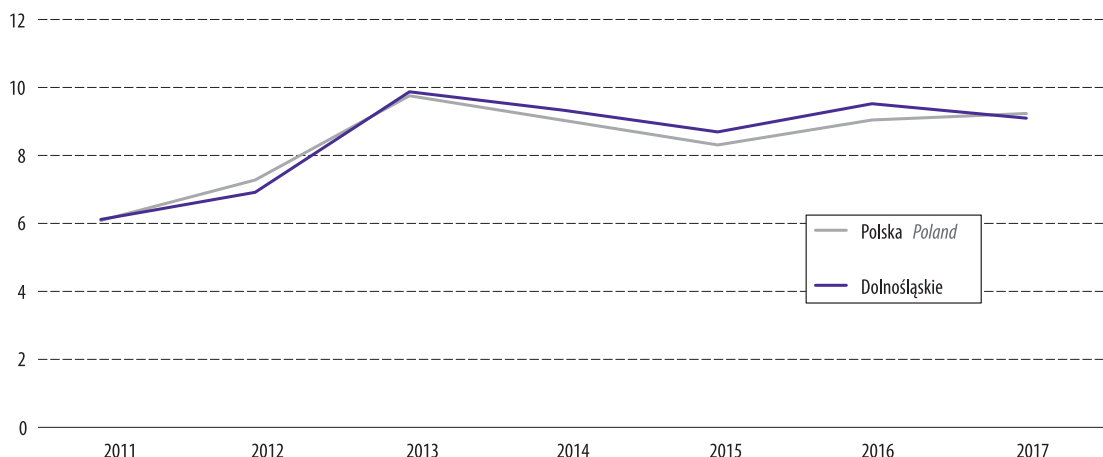

Średnia cena żyta w skupie w 2017 r. kształtowała się na poziomie 56,87 zł za dt (w kraju – 54,67 zł) i była wyższa o 15,6% w porównaniu z 2016 r., natomiast w relacji do 2010 r. – o 49,2%. Cena jęczmienia wyniosła 63,24 zł za dt (w kraju 61,22 zł) i było to mniej w porównaniu do poprzedniego roku o 2,2%. Za 1 dt pszenżyta w skupie płacono 56,57 zł (w kraju – 58,34 zł), tj. o 2,4% więcej niż przed rokiem. W relacji do 2010 r. średnie ceny jęczmienia i pszenżyta w skupie wzrosły odpowiednio – o 18,2% i o 17,6%.

W 2017 r. za ziemniaki jadalne (bez wczesnych) w skupie płacono 47,85 zł za dt (w kraju – 52,46 zł), tj. więcej w skali roku o 0,2%, a w porównaniu z 2010 r. – mniej o 0,1%. Na targowiskach cena ziemniaków jadalnych kształtowała się na poziomie 105,81 zł za dt (w Polsce – 87,43 zł) i była niższa zarówno w relacji do 2016 r., jak i 2010 r. (odpowiednio o 2,2% i o 1,1%).

W omawianym roku cena skupu 1 kg żywca wołowego w wadze żywej wyniosła 6,31 zł (w kraju – 6,35 zł) i była wyższa o 4,7% niż rok wcześniej i o 42,8% wyższa niż w 2010 r. Cena żywca wieprzowego osiągnęła w 2017 r. wartość 5,18 zł za kg (w kraju – 5,05 zł), tj. wyższą o 10,4% niż w 2016 r. i o 30,5% w porównaniu ze średnią ceną notowaną w 2010 r.

Wykres 45. Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen żyta w skupie
 Chart 45. Procurement price of pigs for slaughter to procurement price of rye

W 2017 r. relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen żyta w skupie ukształtowała się na poziomie 9,1 (wobec 9,5 w 2016 r. i 10,4 w 2010 r.). W kraju relacja ta kształtowała się na poziomie 9,2. W styczniu 2017 r. za 1 kg żywca wieprzowego w skupie można było kupić 10,0 kg żyta, podczas gdy w grudniu 8,2 kg. Najwięcej żyta za 1 kg żywca wieprzowego można było kupić w kwietniu (10,8 kg).

W 2017 r. średnia cena skupu drobiu wyniosła 3,72 zł za kg (w kraju – 3,69 zł) i była niższa o 1,0% w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku.

W 2017 r. średnia roczna cena mleka krowiego wyniosła 1,39 zł za litr – wzrost w województwie w porównaniu do poprzedniego roku o 24,6%, a w relacji do 2010 r. – wzrost o 30,6%. W kraju za 1 litr mleka płacono średnio 1,39 zł.

W skali roku średnia cena w skupie jaj kurzych konsumpcyjnych była wyższa niż rok wcześniej o 43,0% i wyniosła 0,25 zł za sztukę (w kraju 0,27 zł).

Globalna, końcowa i towarowa produkcja rolnicza

Gross, final and market agricultural output

W 2016 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, zwiększyła się globalna produkcja rolnicza, końcowa oraz towarowa produkcja rolnicza (w cenach stałych).

We wszystkich rodzajach produkcji rolniczej odnotowano wzrost produkcji roślinnej.

W 2016 r. w ogólnej wartości globalnej produkcji rolniczej 25,4% stanowiła produkcja zwierzęca, natomiast pozostałe 74,6% przypadało na dominującą produkcję roślinną (w kraju odpowiednio 59,2% i 40,8%). Globalna produkcja rolnicza, w odniesieniu do roku poprzedniego zwiększyła się (w cenach stałych) o 9,8%, przy czym produkcja roślinna – o 15,6%, produkcja zwierzęca zmniejszyła się o 7,0%.

Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Wartość produkcji końcowej w skali roku zwiększyła się (w cenach stałych) o 7,4% (w 2015 r. wzrost o 0,3%). Na wzrost produkcji końcowej wpłynął wzrost produkcji roślinnej o 13,1%.

Towarowa produkcja rolnicza była wyższa (w cenach stałych) o 6,3% od uzyskanej w 2015 r. (wzrost o 2,2%). W towarowej produkcji rolniczej wystąpił wzrost o 10,3% wartości produkcji roślinnej (wobec wzrostu o 1,0% w 2015 r.) i jednocześnie spadek o 4,0% – produkcji zwierzęcej (wobec wzrostu o 4,9% rok wcześniej).

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Sprzedaż produktów rolnych w obrocie targowiskowym zwiększyła się o 42,9% (wobec wzrostu o 22,2% w poprzednim roku), natomiast skup produktów rolnych w porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszył się – o 3,3% (w 2014 r. spadek o 2,1%).

W analizowanym roku udział województwa w krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 4,6%, w krajowej końcowej produkcji rolniczej – 4,7%, a w krajowej towarowej produkcji rolniczej – 4,6%.

Dane dotyczące globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

Dane prezentujące rolnictwo w województwie dolnośląskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego” – opracowanie sygnałne,
- „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego”,
- „Pogłowie zwierząt gospodarskich w województwie dolnośląskim” – opracowanie sygnałne,
- „Rolnictwo w województwie dolnośląskim” – publikacja dostępna co dwa lata również na płycie CD,

jak również w Banku Danych Lokalnych.

Przemysł Industry

W 2017 r. w województwie dolnośląskim wartość produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych) była wyższa niż przed rokiem. W porównaniu z 2016 r. odnotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia w przemyśle oraz wzrost wydajności pracy, mierzonej wielkością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego.

Dane o produkcji sprzedanej przemysłu dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją” i obejmują:

- wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2017 r. w województwie osiągnęła wartość 116,6 mld zł (w cenach bieżących) i było to więcej o 2,4% (w cenach stałych) w relacji do poprzedniego roku (wobec wzrostu o 0,2% w 2016 r.). Wzrost produkcji sprzedanej przemysłu odnotowano we wszystkich kwartałach narastających 2017 r., najwyższy wzrost produkcji sprzedanej przemysłu odnotowano w I kwartale (o 2,9%).

W kraju produkcja sprzedana przemysłu zwiększyła się (w cenach stałych) w skali roku o 6,5% (wobec wzrostu 3,1% w 2016 r.).

Tabela 17. Przemysł
Table 17. Industry

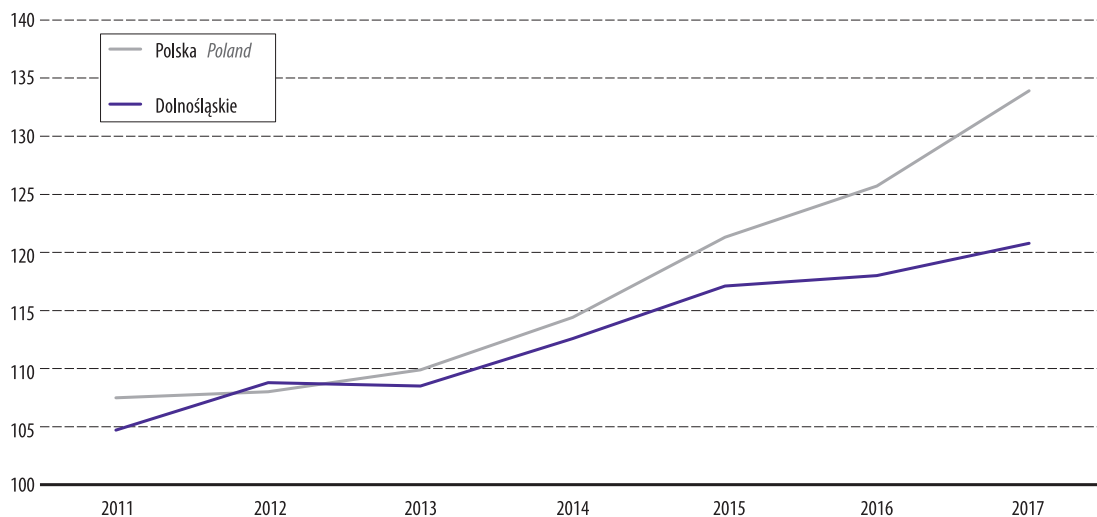
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
Polska Poland				
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł Sold production of industry (current prices) in mln zł	945306,9	1197028,5	1236375,4	1352954,7
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacture in sold production of industry (current prices) in %	83,0	85,9	86,9	87,2
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thous.	2442,2	2510,7	2566,7	2649,9

Tabela 17. Przemysł (dok.)
Table 17. Industry (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
Dolnośląskie				
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł Sold production of industry (current prices) in mln zł	88862,0	110000,2	112104,7	116648,1
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacture in sold production of industry (current prices) in %	72,6	80,4	81,3	81,1
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thous.	209,4	212,2	215,5	218,6
Wrocław				
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł Sold production of industry (current prices) in mln zł	15619,7	18313,1	20101,6	20539,0
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacture in sold production of industry (current prices) in %	77,2	89,2	89,3	89,5
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thous.	43,2	38,8	40,5	40,5

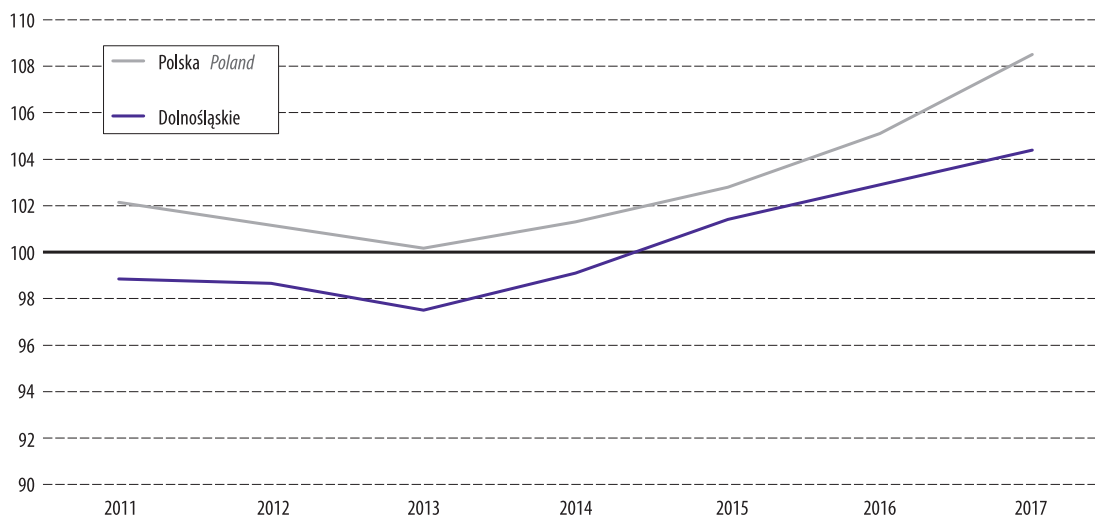
Wykres 46. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe; 2010 = 100)
Chart 46. Indices of sold production of industry (constant prices; 2010 = 100)

W 2017 r. wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych) w ujęciu rocznym wystąpił w 19 (spośród 23) działach przetwórstwa przemysłowego. Spośród działów o wysokim udziale (3,0% i więcej) w strukturze produkcji sprzedanej przemysłu wyższa niż przed rokiem (w cenach stałych) była m.in. produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 16,3%), produkcja papieru i wyrobów z papieru (o 10,6%) oraz produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 6,9%).

Wykres 47. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle (przeciętna 2010 = 100)

Chart 47. Indices of average paid employment in industry (average 2010 = 100)

Dane o wartości **produkcji sprzedanej przemysłu** prezentowano bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług - tzw. cenach bazowych.

Wraz ze wzrostem produkcji sprzedanej przemysłu, w skali roku odnotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia w przemyśle – o 1,4%, a w relacji do 2010 r. – o 4,4%. W 2017 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie ukształtowało się na poziomie 218,6 tys. osób. W kraju zanotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia w przemyśle w skali roku o 3,2%.

Nadal największy odsetek wśród zatrudnionych w przemyśle stanowili zatrudnieni w przetwórstwie przemysłowym (83,6%). W skali roku przeciętne zatrudnienie w przetwórstwie przemysłowym zwiększyło się o 2,0% (wobec wzrostu o 1,7% w 2016 r.). W kraju w przetwórstwie przemysłowym w relacji do 2016 r. również odnotowano zwiększenie przeciętnego zatrudnienia o 4,0% (wobec wzrostu – o 3,2% w 2016 r.).

Na całkowitą wartość produkcji sprzedanej przemysłu największy wpływ miała wartość produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego, która w 2017 r. wyniosła 94581,1 mln zł, tj. stanowiła 81,1% wartości sprzedaży ogółem (przed rokiem – 81,3%) i wzrosła w skali roku (w cenach stałych) o 4,0% (w 2016 r. – o 0,8%).

Wśród działów przetwórstwa przemysłowego, w 2017 r. największy udział w strukturze produkcji sprzedanej przemysłu miały m.in. produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (21,6%, przed rokiem 21,4%), produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (8,6%, przed rokiem 8,2%) oraz produkcja wyrobów z metali (6,4% wobec 5,9% w 2016 r.). W kraju produkcja sprzedana w przetwórstwie przemysłowym w skali roku wzrosła (w cenach stałych) o 7,3% (wobec wzrostu o 4,1% w 2016 r.).

Tabela 18. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w województwie dolnośląskim (ceny stałe)
 Table 18. Indices of sold production of industry in dolnośląskie voivodship (constant prices)

Wyszczególnienie Specification	2016				2017			
	I-III	I-IV	I-IX	I-XII	I-III	I-IV	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100 corresponding period of previous year = 100							
Ogółem Total	98,7	102,4	101,0	100,2	102,9	100,4	102,1	102,4
w tym: of which:								
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	100,5	104,4	102,2	100,8	102,9	100,6	103,3	104,0
w tym: of which:								
Produkcja artykułów spożywczych Manufacture of food products	89,2	95,8	97,6	102,4	113,0	108,5	106,5	106,8
Produkcja wyrobów tekstylnych Manufacture of textiles	115,7	127,0	122,8	117,3	117,8	110,0	114,6	121,9
Produkcja odzieży Manufacture of wearing apparel	107,4	109,4	107,3	91,4	100,1	102,6	103,4	104,3
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^a Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^a	105,0	104,3	104,0	211,0	109,7	108,0	105,7	52,6
Produkcja papieru i wyrobów z papieru Manufacture of paper and paper products	102,5	103,2	103,6	103,6	111,1	110,6	110,7	110,6
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji Printing and reproduction of recorded media	112,8	113,2	114,3	119,8	98,3	105,8	106,2	106,8
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych Manufacture of chemicals and chemical products	106,8	111,6	108,1	107,2	108,4	103,7	101,5	101,5
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^a Manufacture of pharmaceutical products ^a	191,1	170,8	107,8	102,2	112,2	107,1	107,9	98,2
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych Manufacture of rubber and plastic products	93,4	96,2	101,1	102,2	115,7	114,6	117,2	116,3
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych Manufacture of other non-metallic mineral products	97,2	100,3	100,0	98,0	102,5	103,5	104,0	106,9
Produkcja metali Manufacture of basic metals	102,2	105,8	104,2	102,2	98,5	92,9	148,2	151,4
Produkcja wyrobów z metali ^a Manufacture of metal products ^a	105,1	105,3	102,8	101,7	108,0	103,5	105,0	105,2
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych Manufacture of computer, electronic and optical products	107,9	109,3	95,9	79,9	50,2	50,4	58,7	65,9
Produkcja urządzeń elektrycznych Manufacture of electrical equipment	87,8	90,6	88,3	88,3	95,5	98,9	102,0	103,0
Produkcja maszyn i urządzeń ^a Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	108,1	117,4	117,0	112,9	110,5	106,6	103,3	103,5

Tabela 18. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w województwie dolnośląskim (dok.)
 Table 18. Indices of sold production of industry in dolnośląskie voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2016				2017			
	I-III	I-IV	I-IX	I-XII	I-III	I-IV	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100 corresponding period of previous year = 100							
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ Manufacture of motor vehicles, trailers and semitrailers	98,4	104,2	102,0	102,6	107,4	103,6	105,1	106,7
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego Manufacture of other transport equipment	92,1	93,0	106,4	96,6	243,0	186,6	172,8	164,8
Produkcja mebli Manufacture of furniture	104,0	107,8	112,5	111,0	107,3	102,8	102,1	93,6
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	110,4	108,0	107,8	106,6	101,2	100,7	101,0	101,8

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona produkcją sprzedaną na 1 zatrudnionego w 2017 r. wyniosła 533,7 tys. zł (w cenach bieżących) i była o 0,9% wyższa (w cenach stałych) niż przed rokiem (w 2016 r. spadek o 1,3%).

Dane prezentujące produkcję sprzedaną przemysłu w województwie dolnośląskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego” – opracowanie sygnałne,
- „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego”,
jak również w Banku Danych Lokalnych.

Budownictwo

Construction

W 2017 r. odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa w odniesieniu do roku poprzedniego. Zwiększyła się wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej. Wyższa niż przed rokiem była wydajność pracy w budownictwie, przy jednoczesnym spadku przeciętnego zatrudnienia.

W 2017 r. produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 11753,2 mln zł i zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 6,3% (wobec spadku o 6,0% w 2016 r.). W kraju w skali roku produkcja sprzedana budownictwa zwiększyła się o 11,8% (przed rokiem spadek o 6,0%).

Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane te obejmują:

- wartość sprzedanych wyrobów, półfabrykatów i części własnej produkcji (niezależnie od tego czy otrzymano za nie należne opłaty);
- wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. przemysłowych, budowlanych, jak i innych niż przemysłowe i budowlane;
- zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Na wzrost, w skali roku, produkcji sprzedanej budownictwa miały wpływ wzrosty notowane od maja do grudnia oprócz sierpnia, w tym największy – w listopadzie 2017 r. (wzrost o 21,7%).

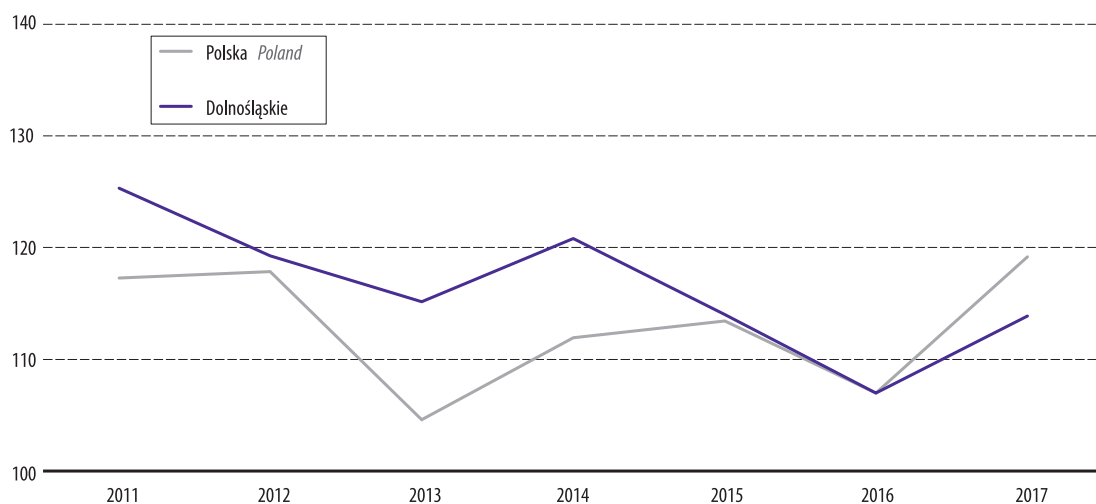
Tabela 19. Budownictwo
Table 19. Construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
<i>Polska Poland</i>				
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł <i>Sold production of construction (current prices) in mln zł</i>	160403,8	181990,4	171042,0	191257,1
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % <i>Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %</i>	51,5	47,8	43,6	44,0
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. <i>Average paid employment in construction in thous.</i>	442,8	386,0	383,4	387,0
<i>Dolnośląskie</i>				
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł <i>Sold production of construction (current prices) in mln zł</i>	10318,3	11765,2	11057,3	11753,2
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % <i>Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %</i>	60,2	49,7	47,2	51,1
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. <i>Average paid employment in construction in thous.</i>	32,0	26,0	25,1	24,8

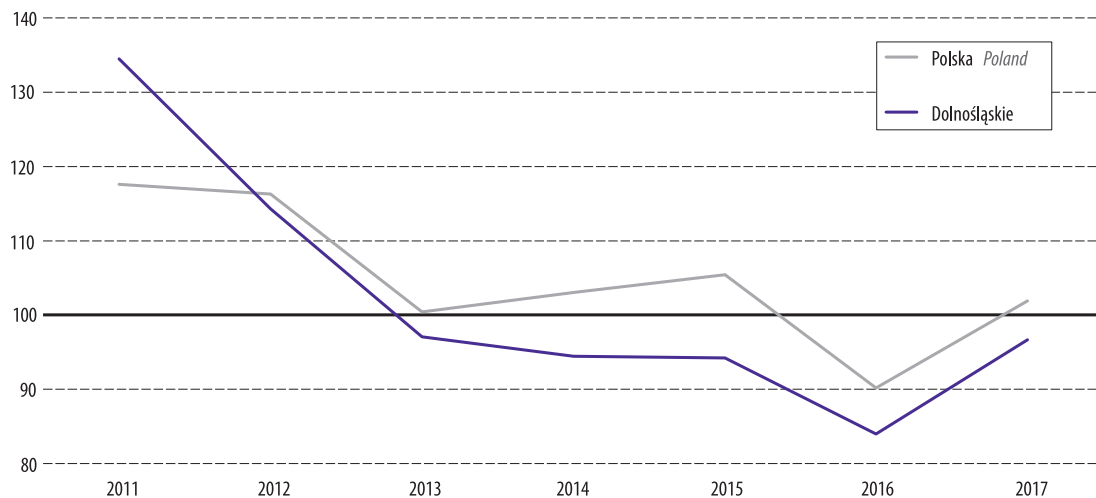
Tabela 19. Budownictwo (dok.)
Table 19. Construction (dok.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
Wrocław				
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł Sold production of construction (current prices) in mln zł	3858,8	5253,2	4961,0	4849,2
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	60,4	44,2	34,7	39,2
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thous.	11,6	9,1	8,7	8,3

Wykres 48. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące; 2010 = 100)
Chart 48. Indices of sold production of construction (current prices; 2010=100)

Wykres 49. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące; 2010 = 100)
Chart 49. Indices of construction and assembly production (current prices; 2010=100)

Produkcja budowlano-montażowa w analizowanym roku wyniosła 6002,3 mln zł, tj. 51,1% ogólnej wartości produkcji sprzedanej budownictwa (w 2016 r. – 47,2%). Produkcja budowlano-montażowa w skali roku zwiększyła się o 15,1%, przed rokiem notowano spadek o 10,9%. W kraju w skali roku produkcja budowlano-montażowa zwiększyła się o 12,9% (wobec spadku o 14,4% w 2016 r.).

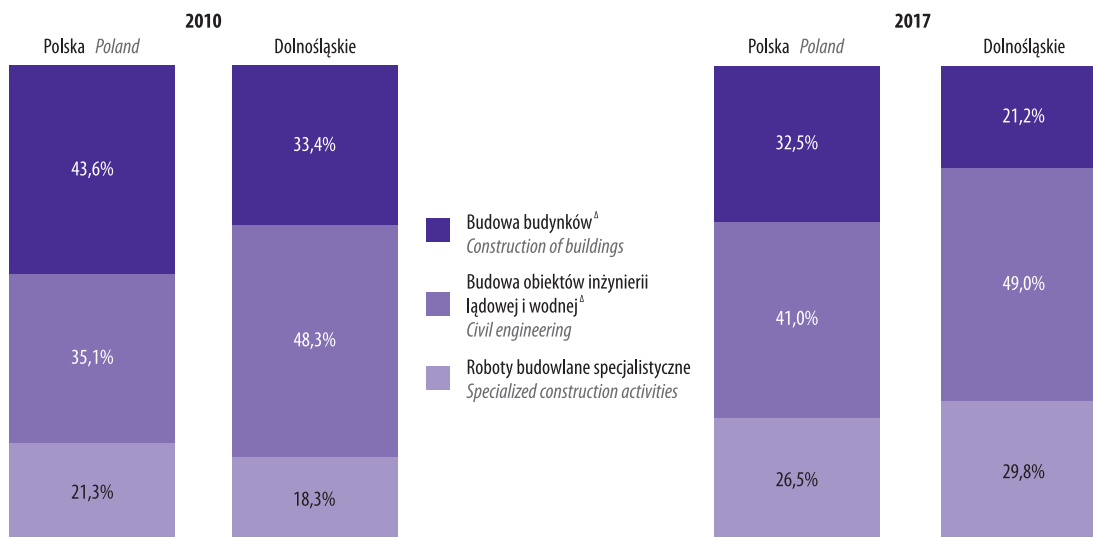
W 2017 r. w województwie na wzrost produkcji budowlano-montażowej w skali roku miał wpływ duży wzrost produkcji w podmiotach zajmujących się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 39,9%). W tej grupie przedsiębiorstw największy wzrost odnotowano wśród podmiotów zajmujących się robotami związanymi z budową dróg kołowych i szynowych (o 44,7%).

Tabela 20. Dynamika produkcji budowlano-montażowej w województwie dolnośląskim (ceny bieżące)
Table 20. Indices of construction and assembly production in dolnośląskie voivodship (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2016				2017			
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100 corresponding period of previous year = 100							
Ogółem Total	86,6	90,3	90,5	89,1	94,2	104,5	113,0	115,1
Budowa budynków ^A Construction of buildings	103,9	100,5	100,9	94,1	95,1	92,3	96,6	99,4
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^A Civil engineering	55,4	75,4	83,4	84,1	98,4	129,7	140,8	139,9
Roboty budowlane specjalistyczne Specialized construction activities	103,6	98,8	91,9	92,1	91,4	92,9	95,4	97,7

W podmiotach wykonujących roboty budowlane specjalistyczne produkcja zmniejszyła się (o 2,3%), w tym największy spadek odnotowano wśród przedsiębiorstw pozostałe specjalistyczne roboty budowlane (o 9,3%), przy jednoczesnym wzroście produkcji podmiotów zajmujących się robotami budowlanymi wykończeniowymi (o 39,1%).

Wykres 50. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD 2007 (ceny bieżące)
Chart 50. Structure of construction and assembly production by NACE Rev. 2 divisions (current prices)

W 2017 r. w województwie, w skali roku odnotowano spadek przeciętnego zatrudnienia w budownictwie (o 1,2%), w kraju, po raz pierwszy od 2013 r. odnotowano wzrost (o 0,9%).

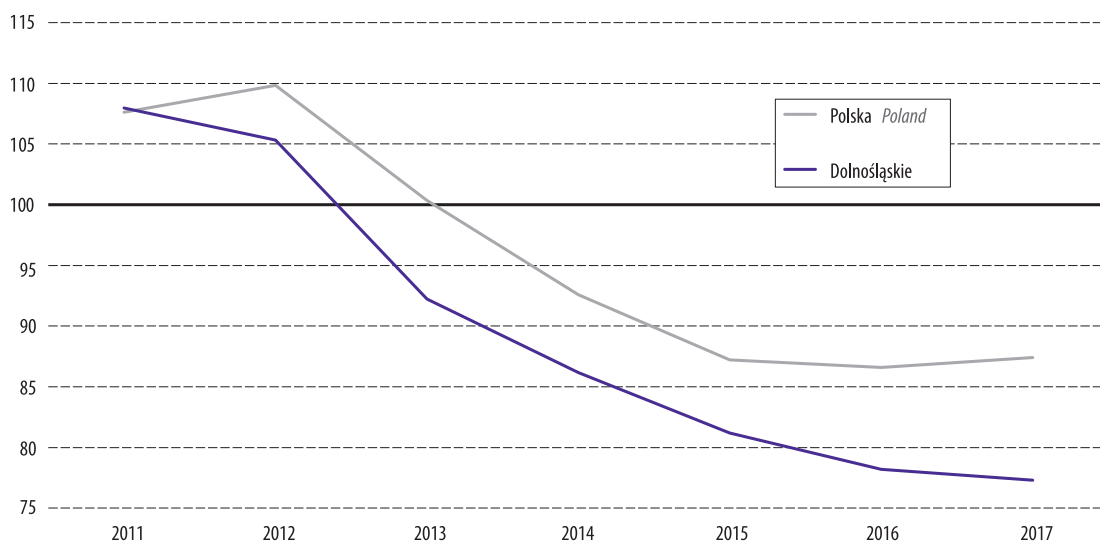
Na obniżenie przeciętnego zatrudnienia w budownictwie wpływ miał przede wszystkim spadek przeciętnego zatrudnienia w przedsiębiorstwach, których podstawowym rodzajem działalności była budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 4,3%) oraz roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków (o 0,2%).

Wśród podmiotów zajmujących się robotami budowlanymi specjalistycznymi przeciętne zatrudnienie w relacji do 2016 r. zwiększyło się o 1,0%.

Wydajność pracy w budownictwie, mierzona produkcją sprzedaną na 1 zatrudnionego, w 2017 r. ukształtowała się na poziomie 474,8 tys. zł (w cenach bieżących) i była o 7,6% wyższa w relacji do roku poprzedniego (wobec spadku o 2,5% w 2016 r.).

Wykres 51. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie

Chart 51. Indices of average paid employment in construction

Najwyższą wydajność pracy w budownictwie, mierzoną produkcją sprzedaną na 1 zatrudnionego, odnotowano w dziale roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (566,3 tys. zł) i była ona o 29,0% wyższa niż w 2016 r. (wobec spadku o 8,2% w poprzednim roku).

Dane prezentujące produkcję sprzedaną budownictwa w województwie dolnośląskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego” – opracowanie sygnałne,
  - „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego”,
- jak również w Banku Danych Lokalnych.

Budownictwo mieszkaniowe

Residential construction

W 2017 r. odnotowano wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania. W skali roku zwiększyła się również liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto oraz liczba mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym. Wzrosła również przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania.

W 2017 r. w województwie odnotowano wzrost (o 3,4%) liczby mieszkań oddanych do użytkowania (przed rokiem wzrost o 17,6%). Łącznie we wszystkich formach budownictwa przekazano 17,1 tys. mieszkań, w kraju oddano do użytkowania 178,3 tys. mieszkań i w porównaniu z 2016 r. było to więcej o 9,2% (przed rokiem wzrost o 10,6%). W analizowanym roku udział mieszkań oddanych do użytkowania stanowił 9,6% liczby mieszkań oddanych do użytkowania w kraju (w 2016 r. – 10,1%).

Informacje o **mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych. Podziału na mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, indywidualnych (tj. realizowanych przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe) oraz realizowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem dokonano na podstawie sposobu finansowania budowy lub przeznaczenia mieszkań.

Tabela 21. Budownictwo mieszkaniowe
Table 21. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
<i>Polska Poland</i>				
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności <i>Dwellings completed per 1000 population</i>	3,6	3,8	4,3	4,6
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² <i>Average usable floor space per dwelling completed in m²</i>	106,1	99,8	94,5	92,7
Pozwolenia na budowę na 1000 ludności <i>Building permits per 1000 population</i>	4,6	4,9	5,5	6,5
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności <i>Dwellings in which construction has begun per 1000 population</i>	4,1	4,4	4,5	5,4
<i>Dolnośląskie</i>				
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności <i>Dwellings completed per 1000 population</i>	4,4	4,8	5,7	5,9
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² <i>Average usable floor space per dwelling completed in m²</i>	94,4	88,4	81,1	81,8
Pozwolenia na budowę na 1000 ludności <i>Building permits per 1000 population</i>	5,2	6,6	7,6	9,6
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności <i>Dwellings in which construction has begun per 1000 population</i>	4,5	5,8	5,9	6,6

Tabela 21. Budownictwo mieszkaniowe (dok.)
Table 21. Residential construction (cont.)

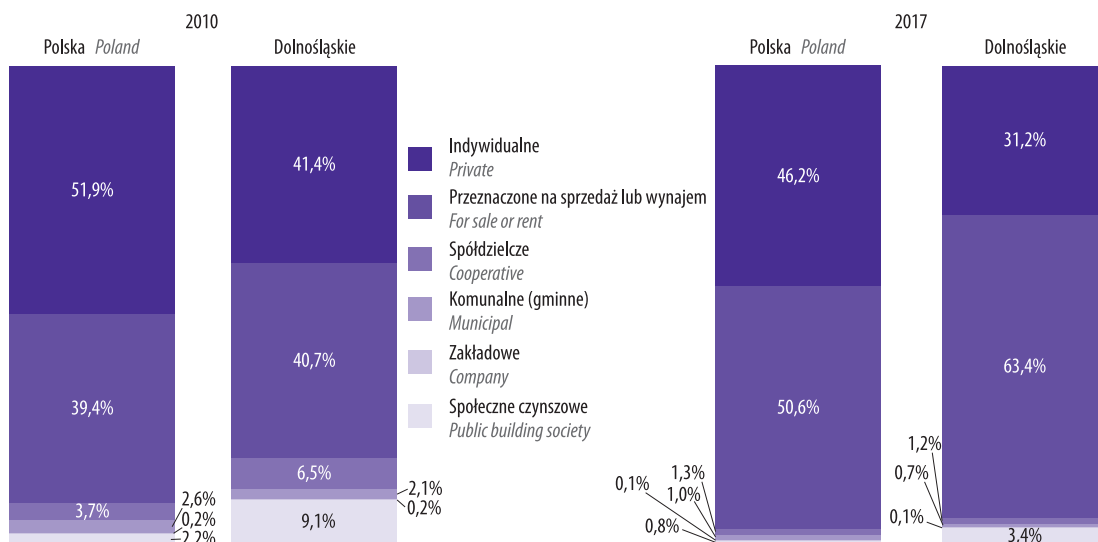
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
Wrocław				
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności <i>Dwellings completed per 1000 population</i>	7,4	10,5	13,3	13,8
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² <i>Average usable floor space per dwelling completed in m²</i>	62,8	59,7	58,9	59,4
Pozwolenia na budowę na 1000 ludności <i>Building permits per 1000 population</i>	8,5	15,4	15,3	21,7
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności <i>Dwellings in which construction has begun per 1000 population</i>	7,5	14,9	14,4	16,1

W 2017 r. największy wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania (o 135,9%), w relacji do 2016 r. odnotowano w budownictwie społecznym czynszowym, komunalnym (o 72,2%) oraz spółdzielczym (o 16,8%). Zwiększyła się również liczba mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 1,4%). W pozostałych formach budownictwa odnotowano zmniejszenie liczby mieszkań oddanych do użytkowania. Spadek wystąpił w budownictwie zakładowym (o 6,2%), a także w budownictwie indywidualnym (o 0,1%).

Tabela 22. Mieszkania oddane do użytkowania w województwie dolnośląskim
Table 22. Dwellings completed in dolnośląskie voivodship

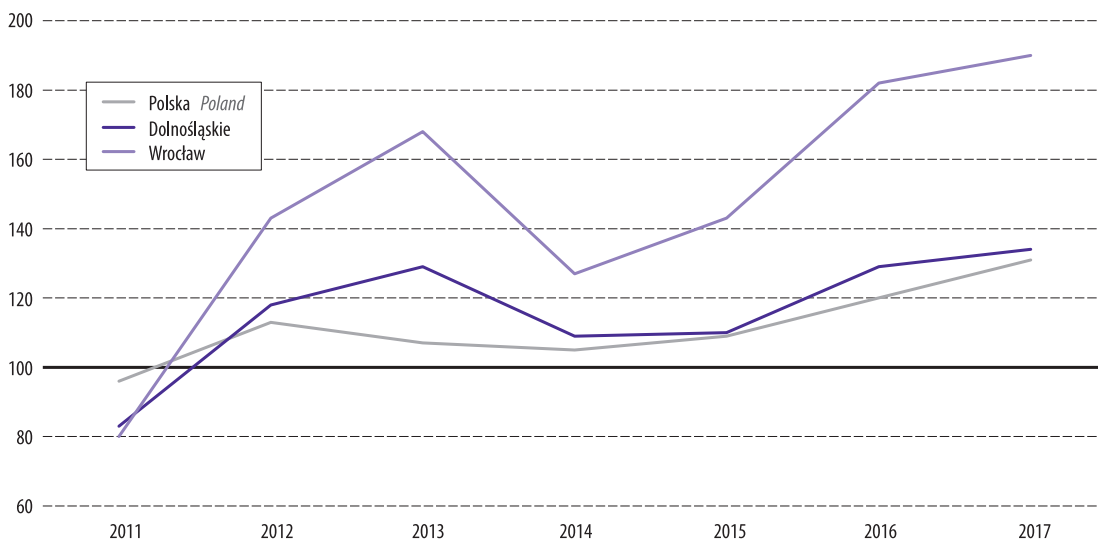
Formy budownictwa <i>Forms of construction</i>	2016				2017			
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	w odsetkach <i>in percent</i>	2015 = 100	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² <i>average useful floor area per dwelling in m²</i>	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	w odsetkach <i>in percent</i>	2016 = 100	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² <i>average useful floor area per dwelling in m²</i>
Ogółem <i>Total</i>	16506	100,0	117,6	81,1	17065	100,0	103,4	81,8
Indywidualne <i>Private</i>	5325	32,3	92,1	129,6	5319	31,2	99,9	130,4
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem <i>For sale or rent</i>	10672	64,7	132,2	58,1	10820	63,4	101,4	60,6
Spółdzielcze <i>Cooperative</i>	173	1,0	288,3	57,5	202	1,2	116,8	55,5
Komunalne (gminne) <i>Municipal</i>	72	0,4	91,1	43,9	124	0,7	172,2	38,4
Zakładowe <i>Company</i>	16	0,1	59,3	77,1	15	0,1	93,8	58,8
Spółeczne czynszowe <i>Public building society</i>	248	1,5	2066,7	55,6	585	3,4	235,9	50,8

Wykres 52. Struktura liczby mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa
 Chart 52. Structure of number of dwellings completed by forms of construction

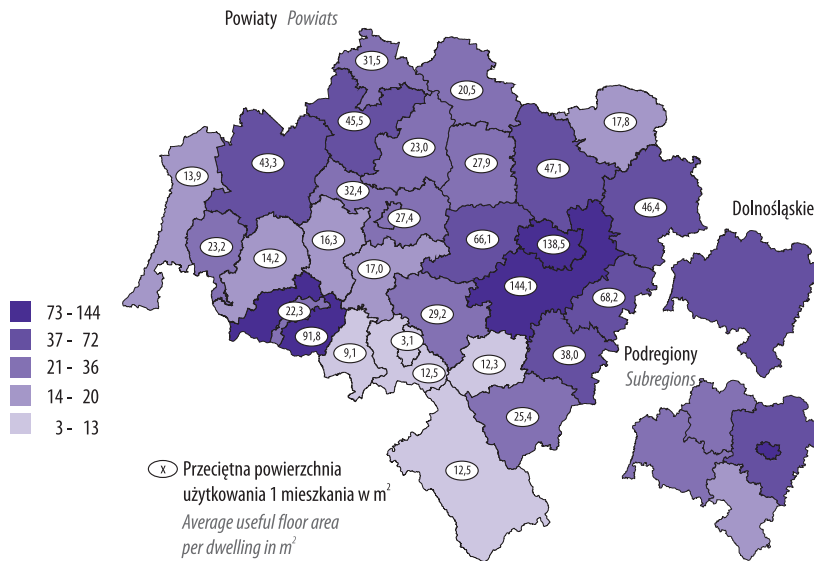
W 2017 r. analiza przestrzennego zróżnicowania pod względem dynamiki liczby mieszkań oddanych do użytkowania wykazała, że największy wzrost w skali roku odnotowano w powiecie jeleniogórskim (o 126,9%), w powiecie ząbkowickim (o 75,0%) oraz w powiecie polkowickim (o 68,2%).

Wykres 53. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania (2010 = 100)
 Chart 53. Indices of dwellings completed (2010 = 100)

Wykres 54. Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności w województwie dolnośląskim według podregionów i powiatów w 2017 r.

Chart 54. Dwellings completed per 10 thous. population in dolnośląskie voivodship by subregions and powiats in 2017

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie dolnośląskim w 2017 r. wyniosła 81,8 m² i była większa o 0,7 m² w porównaniu z 2016 r. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania była mniejsza (o 10,9 m²) niż przeciętna powierzchnia mieszkania oddanego do użytkowania w kraju.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Wykres 55. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania

Chart 55. Average usefull floor area per dwelling completed

W skali roku największy wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej, odnotowano w powiecie kłodzkim (o 30,9 m²) oraz w powiatach zgorzeleckim i bolesławieckim (odpowiednio o 16,5 m² i o 16,2 m²).

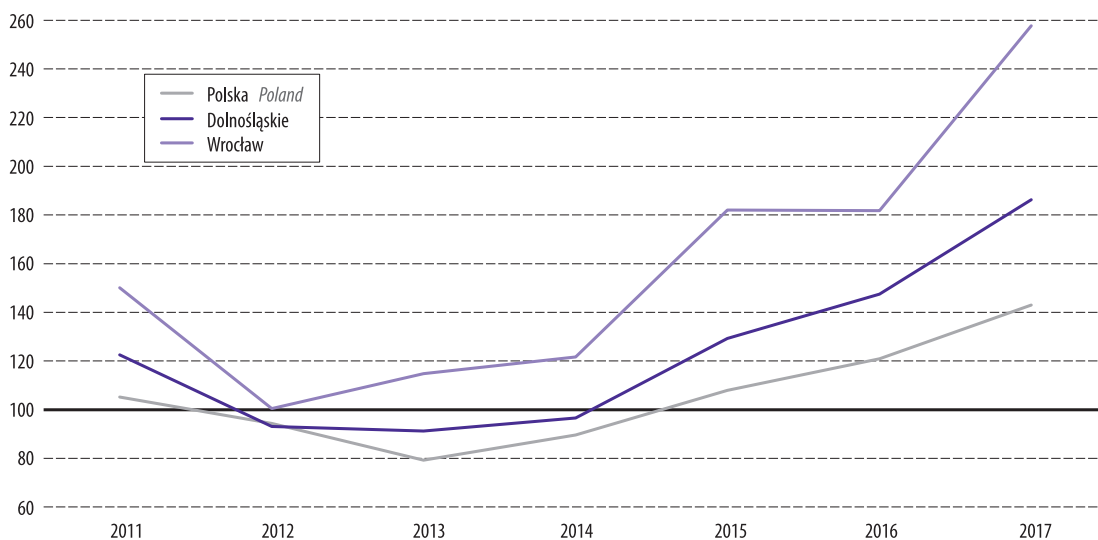
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania najbardziej zmniejszyła się w powiecie złotoryjskim (spadek o 50,6 m²) oraz ząbkowickim, jeleniogórskim i lubańskim (spadek odpowiednio o 27,5 m², o 22,8 m² i o 22,5 m²).

Analiza przestrzennego zróżnicowania w układzie powiatowym wykazała, że w 2017 r. średnio największe mieszkania wybudowano w powiecie złotoryjskim (przeciętna powierzchnia wynosiła 162,5 m²) oraz w powiecie kamiennogórskim (140,9 m²). Najmniejsze (poniżej 80,0 m²) mieszkania wybudowano we Wrocławiu (przy przeciętnej powierzchni na poziomie 59,4 m²), w powiecie jeleniogórskim (71,4 m²), w Jeleniej Górze (76,2 m²) i Legnicy (79,1 m²).

W 2017 r. w województwie dolnośląskim średnio największe mieszkania wybudowali inwestorzy budownictwa indywidualnego (przeciętna powierzchnia wynosiła 130,4 m²), a najmniejsze w ramach budownictwa komunalnego (38,4 m²).

Wykres 56. Dynamika liczby mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym (2010 = 100)

Chart 56. Indices of number of permits issued for dwellings or was filed with the construction project (2010 = 100)

W 2017 r. w województwie wydano pozwolenia na budowę lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym 27,8 tys. mieszkań, tj. więcej o 26,3% niż w 2016 r. (kiedy notowano w skali roku wzrost o 14,2%).

W kraju także wystąpił wzrost (o 18,3%) w skali roku (przed rokiem wzrost o 12,0%). Najwięcej pozwoleń dotyczyło mieszkań z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem (61,0% ogólnej liczby) oraz indywidualnych (37,0%).

Tabela 23. Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym w województwie dolnośląskim Table 23. *Dwellings for which permits have been issued in dolnośląskie voivodship*

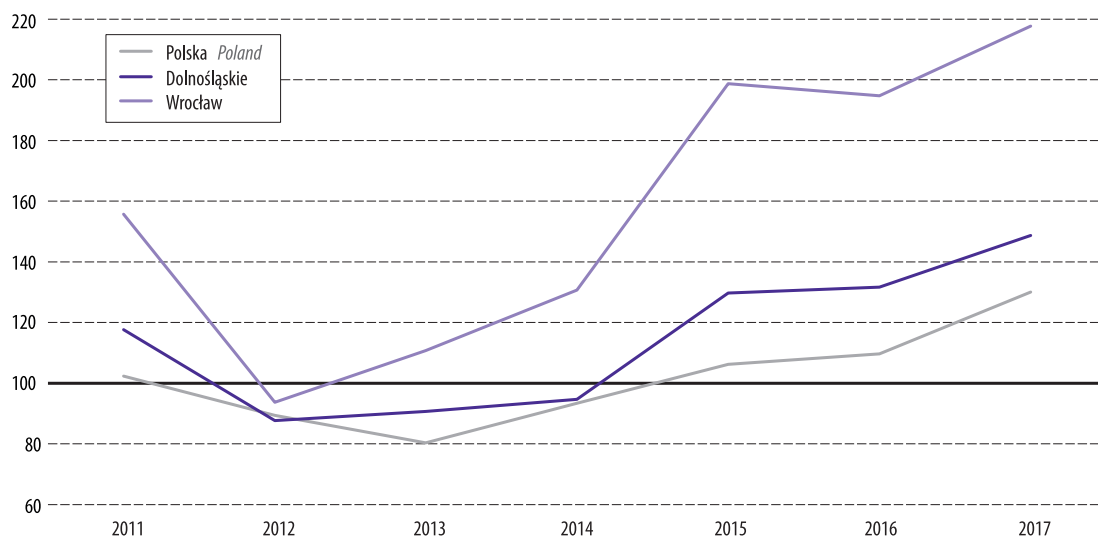
Formy budownictwa <i>Forms of construction</i>	2016			2017		
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	w odsetkach <i>in percent</i>	2015 = = 100	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	w odsetkach <i>in percent</i>	2016 = = 100
Ogółem <i>Total</i>	21987	100,0	114,2	27772	100,0	126,3
Indywidualne <i>Private</i>	6933	31,5	110,2	10283	37,0	148,3
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem <i>For sale or rent</i>	14402	65,5	112,3	16930	61,0	117,6
Spółdzielcze <i>Cooperative</i>	55	0,3	687,5	69	0,2	125,5
Komunalne (gminne) <i>Municipal</i>	509	2,3	385,6	328	1,2	64,4
Zakładowe <i>Company</i>	1	0,0	100,0	1	0,0	100,0
Spółeczne czynszowe <i>Public building society</i>	87	0,4	x	161	0,6	185,1

Większą niż przed rokiem liczbę mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym odnotowano w 19 powiatach, przy czym największy wzrost wystąpił w powiecie średzkim, kamiennogórskim i lubańskim (odpowiednio o 167,1%, o 92,9% i o 91,9%). Wyraźny spadek liczby mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia odnotowano w Wałbrzychu (o 63,2%), w powiecie jeleniogórskim (o 40,6%), głogowskim (o 39,0%) i kłodzkim (o 36,4%). We Wrocławiu wydano pozwolenia na budowę 13,8 tys. mieszkań, tj. o 41,7% więcej niż w 2016 r.

W 2017 r. rozpoczęto budowę 19,2 tys. mieszkań, tj. więcej o 12,8% niż w 2016 r. (kiedy notowano wzrost o 1,1%). W kraju mieszkań, których budowę rozpoczęto było 206,0 tys., tj. więcej o 18,4% niż rok wcześniej (rok temu wzrost o 3,3%). W województwie dolnośląskim najwięcej mieszkań mają wybudować inwestorzy budujący mieszkania z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem (64,0% ogólnej liczby) oraz budownictwa indywidualnego (33,9%).

W skali roku wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto odnotowano w budownictwie: społecznym czynszowym (prawie sześciokrotny), indywidualnym (o 21,8%) i budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 9,5%).

Wykres 57. Dynamika liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto (2010 = 100)
 Chart 57. Indices of number of dwellings started

Dane prezentujące budownictwo mieszkaniowe w województwie dolnośląskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego” – opracowanie sygnałne,
- „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego”,
- „Budownictwo mieszkaniowe w województwie dolnośląskim” – opracowanie sygnałne, jak również w Banku Danych Lokalnych.

Rynek wewnętrzny

Internal market

W 2017 r. sprzedaż detaliczna towarów ukształtowała się na poziomie wyższym niż w 2016 r., przy czym skala wzrostu była mniejsza niż przed rokiem. Wyższa niż przed rokiem była sprzedaż hurtowa towarów zarówno w przedsiębiorstwach handlowych, jak i hurtowych.

Wartość sprzedaży detalicznej towarów (w cenach bieżących) zrealizowanej przez jednostki handlowe i niehandlowe w 2017 r. zwiększyła się w odniesieniu do poprzedniego roku o 3,2% (wobec wzrostu o 5,1% w 2016 r.). W kraju sprzedaż detaliczna ukształtowała się również na poziomie wyższym, tj. o 8,4% niż w roku poprzednim, kiedy notowano wzrost o 4,0%.

Tabela 24. Dynamika sprzedaży detalicznej* (ceny bieżące)

Table 24. *Indices of retail sale^a (current prices)*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010	2015	2016	2017
	rok poprzedni = 100 <i>previous year = 100</i>			
<i>Polska Poland</i>				
Ogółem <i>Total</i>	105,5	100,9	104,0	108,4
w tym: <i>of which:</i>				
Pojazdy samochodowe, motocykle, części <i>Motor vehicles, motorcycles, parts</i>	107,9	108,4	107,1	105,1
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe <i>Solid, liquid and gaseous fuels</i>	113,1	89,7	96,8	112,2
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe <i>Food, beverages and tobacco products</i>	101,2	102,3	107,2	107,0
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach <i>Other retail sale in non-specialized stores</i>	113,6	109,3	103,6	105,4
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny <i>Pharmaceuticals, cosmetics, orthopaedic equipment</i>	117,2	106,3	110,7	112,7
Tekstylnia, odzież, obuwie <i>Textiles, clothing, footwear</i>	113,1	108,2	111,5	112,8
Meble, RTV, AGD <i>Furniture, radio, TV and household appliances</i>	123,0	104,3	108,6	109,9
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach <i>Newspapers, books, other sale in specialized stores</i>	83,6	115,9	105,4	109,4
Pozostałe <i>Others</i>	95,9	87,7	91,7	105,0

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wartości sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.

a Groups of enterprises were created on the basis of the Polish Classification of Activities 2007 (NACE Rev. 2) and a given enterprise is included to a specific category by predominating kind of activity and according to its present organizational status. The dynamic (increase / decrease) of the retail sales result from, among others, change both in the predominating kind of activity of the enterprise and its organization (eg. mergers of enterprises). This does not affect the dynamics of retail sales in general.

Tabela 24. Dynamika sprzedaży detalicznej^a (dok.)
 Table 24. Indices of retail sale^a (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
	rok poprzedni = 100 previous year = 100			
Dolnośląskie				
Ogółem <i>Total</i>	103,7	100,6	105,1	103,2
w tym: <i>of which:</i>				
Pojazdy samochodowe, motocykle, części <i>Motor vehicles, motorcycles, parts</i>	112,2	115,7	113,0	76,8
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe <i>Solid, liquid and gaseous fuels</i>	115,8	81,9	94,1	111,8
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe <i>Food, beverages and tobacco products</i>	96,8	103,2	105,7	104,3
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach <i>Other retail sale in non-specialized stores</i>	107,3	141,7	132,3	129,4
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny <i>Pharmaceuticals, cosmetics, orthopaedic equipment</i>	114,6	126,1	110,8	98,3
Tekstylnia, odzież, obuwie <i>Textiles, clothing, footwear</i>	112,1	99,0	107,6	116,0
Meble, RTV, AGD <i>Furniture, radio, TV and household appliances</i>	94,8	88,9	105,1	108,5
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach <i>Newspapers, books, other sale in specialized stores</i>	88,3	107,7	112,0	88,8
Pozostałe <i>Others</i>	101,8	77,8	83,5	111,6

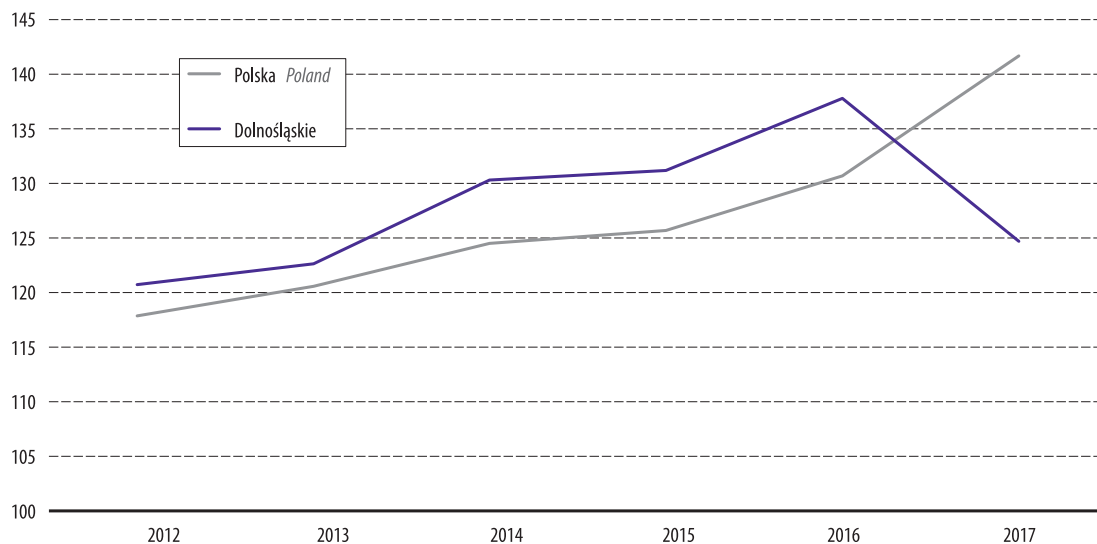
a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wartości sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.
a Groups of enterprises were created on the basis of the Polish Classification of Activities 2007 (NACE Rev. 2) and a given enterprise is included to a specific category by predominating kind of activity and according to its present organizational status. The dynamic (increase / decrease) of the retail sales result from, among others, change both in the predominating kind of activity of the enterprise and its organization (eg. mergers of enterprises). This does not affect the dynamics of retail sales in general.

Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** obejmują sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny), w ilościach wskazujących na zakupy dla potrzeb indywidualnych nabywców.

W województwie, w kolejnych kwartalnych okresach narastających w 2017 r. obserwowano zmienne tempo wzrostu sprzedaży detalicznej w skali roku, ale dynamika kształtowała się na poziomie niższym niż w 2016 r. Najwyższy wzrost sprzedaży detalicznej towarów, w odniesieniu do 2016 r., odnotowano w grupie pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach – o 29,4% (w 2016 r. wzrost o 32,3%) oraz w grupie paliwa stałe, ciekłe i gazowe o 11,8% (wobec spadku o 5,9% w 2016 r.).

Spadek sprzedaży detalicznej odnotowano w jednostkach zajmujących się sprzedażą: pojazdów samochodowych, motocykli, części (o 23,2% wobec wzrostu o 13,0% w 2016 r.), prasy, książek, pozostałą sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach (o 11,2% wobec wzrostu o 12,0% w 2016 r.) oraz farmaceutyków, kosmetyków, sprzętu ortopedycznego (o 1,7%, wobec wzrostu o 10,8% przed rokiem).

Wykres 58. Dynamika sprzedaży detalicznej (ceny bieżące; 2010 = 100)
 Chart 58. Indices of retail sale (current prices; 2010 = 100)

W 2017 r. w strukturze sprzedaży detalicznej przedsiębiorstw odnotowano największy udział grup: żywność, napoje i wyroby tytoniowe, na które przypadało 45,8% sprzedaży (45,3% w 2016 r.), a następnie tekstylia, odzież, obuwie – 13,8% (12,2% w 2016 r.) oraz pojazdy samochodowe, motocykle, części – 9,4% (12,6% w 2016 r.).

Tabela 25. Dynamika sprzedaży detalicznej^a w województwie dolnośląskim (ceny bieżące)
 Table 25. Indices of retail sale^a in dolnośląskie voivodship (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2016				2017			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100 corresponding period of previous year = 100							
Ogółem Total	106,1	105,7	106,5	105,1	100,4	102,7	101,8	103,2
w tym: of which:								
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	127,6	126,9	125,8	113,0	75,3	72,7	70,3	76,8
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	83,7	85,5	90,9	94,1	130,4	122,6	114,3	111,8
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	109,1	106,0	106,7	105,7	98,1	104,9	103,9	104,3
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewy- specjalizowanych sklepach Other retail sale in non-specialized stores	174,0	129,0	127,6	132,3	140,8	137,2	141,1	129,4
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopaedic equipment	110,4	109,0	111,4	110,8	100,6	100,3	99,1	98,3
Tekstylia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	97,9	104,9	107,3	107,6	117,3	113,9	115,2	116,0

^a Patrz notka „a” do tablicy 24 na str. 95.
^a See notes „a” to table 24 on page 95.

Tabela 25. Dynamika sprzedaży detalicznej^a w województwie dolnośląskim (dok.)
 Table 25. Indices of retail sale^a in dolnośląskie voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2016				2017			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100 corresponding period of previous year = 100							
Meble, RTV, AGD Furniture, radio, TV and household pliances	100,9	101,7	101,4	105,1	102,2	104,8	107,6	108,5
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach Newspapers, books, other sale in special- ized stores	104,3	107,6	109,5	112,0	105,4	101,0	94,2	88,8
Pozostałe Others	78,6	83,3	83,0	83,5	110,9	107,9	108,1	111,6

a Patrz notka „a” do tablicy 24 na str. 95.
a See notes „a” to table 24 on page 95.

Sprzedaż hurtowa (w cenach bieżących) w przedsiębiorstwach handlowych w 2017 r. była o 17,7% wyższa niż przed rokiem (kiedy notowano spadek o 2,3%), w tym w przedsiębiorstwach hurtowych – większa o 11,4% (wobec spadku o 4,2% w 2016 r.). W kraju sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych w skali roku wzrosła o 12,9% (wobec wzrostu o 6,0% w 2016 r.), a w jednostkach hurtowych – o 11,9% (wobec wzrostu o 3,4% rok wcześniej).

Wśród grup o znaczącym udziale największy wzrost sprzedaży hurtowej w relacji do 2016 r. obserwowano w grupach: sprzedaż hurtowa wyrobów włókienniczych, odzieży i obuwia (o 20,7% wobec wzrostu o 14,9% notowanego w 2016 r.), sprzedaż hurtowa realizowana na zlecenie (wzrost o 18,7% wobec spadku o 23,7% w 2016 r.) oraz sprzedaż hurtowa półproduktów i odpadów pochodzenia nierolniczego oraz złomu (o 17,3% wobec spadku o 10,8% w poprzednim roku). Znaczący spadek sprzedaży hurtowej dotyczył sprzedaży hurtowej produktów rolnych i żywych zwierząt (o 12,5% wobec wzrostu o 29,0% w 2016 r.) i sprzedaży hurtowej wyrobów tytoniowych (o 9,7% wobec wzrostu o 3,8% w poprzednim roku).

Dane prezentujące rynek wewnętrzny w województwie dolnośląskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego” – opracowanie sygnalne,
- „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego”,
jak również w Banku Danych Lokalnych.

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

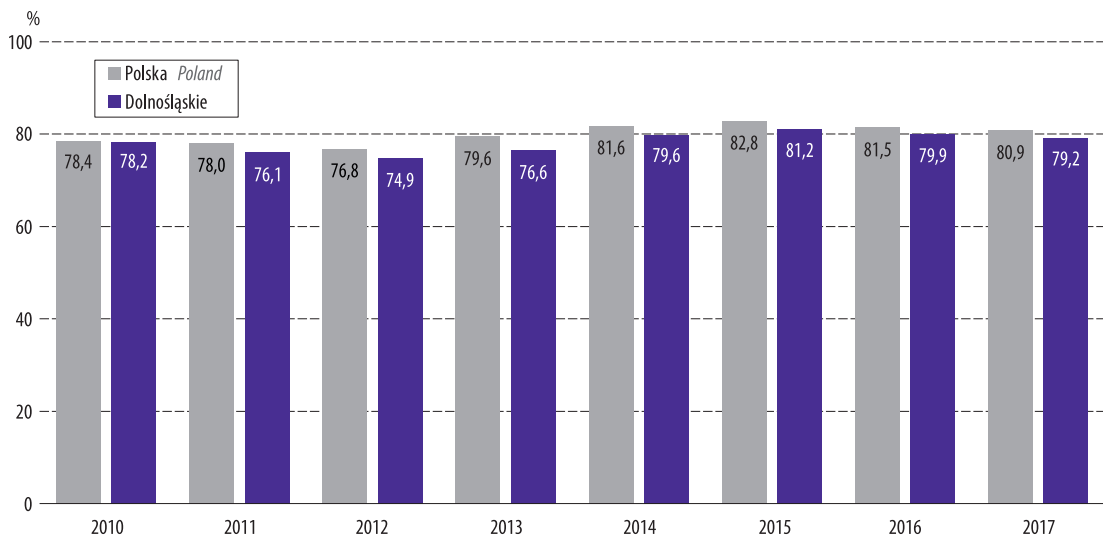
Financial results of non-financial enterprises

W 2017 r. badane przedsiębiorstwa niefinansowe uzyskały lepsze wyniki finansowe niż rok wcześniej. Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe ukształtowały się na wyższym poziomie. Niższy niż w 2016 r. był wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów. W skali roku koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności zwiększyły się w mniejszym stopniu niż wartość przychodów, w wyniku czego obniżyła się wartość wskaźnika poziomu kosztów. Wyniki finansowe brutto i netto uzyskane w 2017 r. przez przedsiębiorstwa województwa dolnośląskiego były wyższe niż rok wcześniej. Niższy niż w 2016 r. był wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów.

W 2017 r. zysk netto wykazało 79,2% badanych przedsiębiorstw (przed rokiem 79,9%). Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności zwiększył się w skali roku z 86,5% do 86,9%. Przychody z całokształtu działalności ukształtowały się na poziomie 192591,9 mln zł, natomiast koszty ich uzyskania wyniosły 182569,1 mln zł. Odnotowano w skali roku wzrost przychodów o 6,2% oraz wzrost kosztów (o 5,9%).

Dane dotyczące **wyników finansowych przedsiębiorstw** prezentuje się w dostosowaniu do nowelizacji ustawy z dnia 29 IX 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 395).

Wykres 59. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych podmiotów
 Chart 59. Share of number of enterprises showing net profit in the total number of surveyed entities

Zarówno w województwie dolnośląskim, jak i w kraju przychody z całokształtu działalności rosły szybciej niż koszty ich uzyskania, w wyniku czego wskaźnik poziomu kosztów poprawił się w relacji do poprzedniego roku i wyniósł w województwie dolnośląskim – 94,8% (wobec 95,0% w 2016 r.).

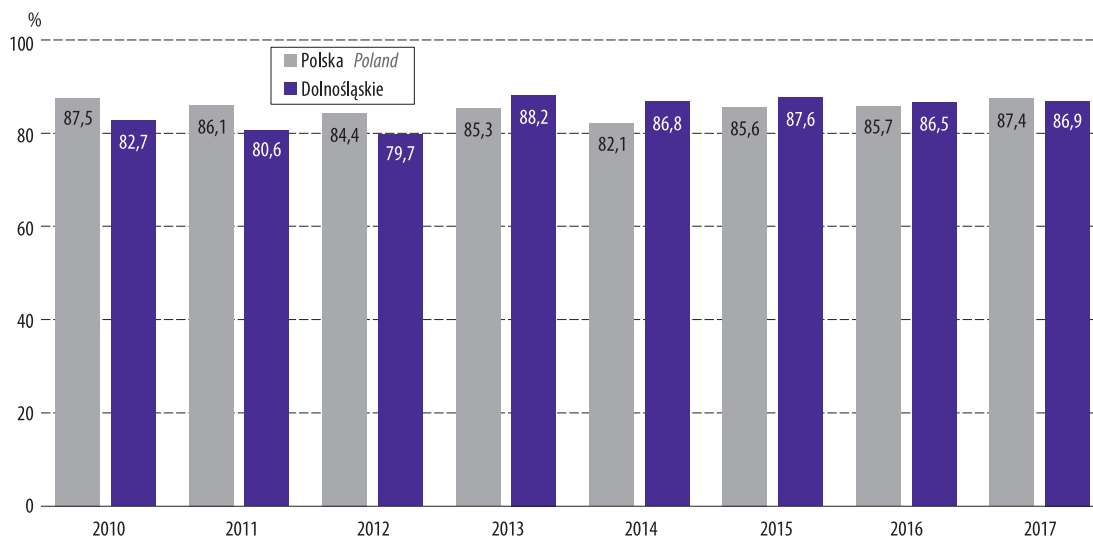
W 2017 r. przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów osiągnęły wartość 186165,5 mln zł, a koszty ich uzyskania – 176436,0 mln zł.

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- koszt własny sprzedanych produktów, towarów i materiałów związany z podstawową działalnością operacyjną, do którego zaliczono wartość sprzedanych towarów i materiałów oraz koszty ogółem, pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- pozostałe koszty operacyjne;
- koszty finansowe.

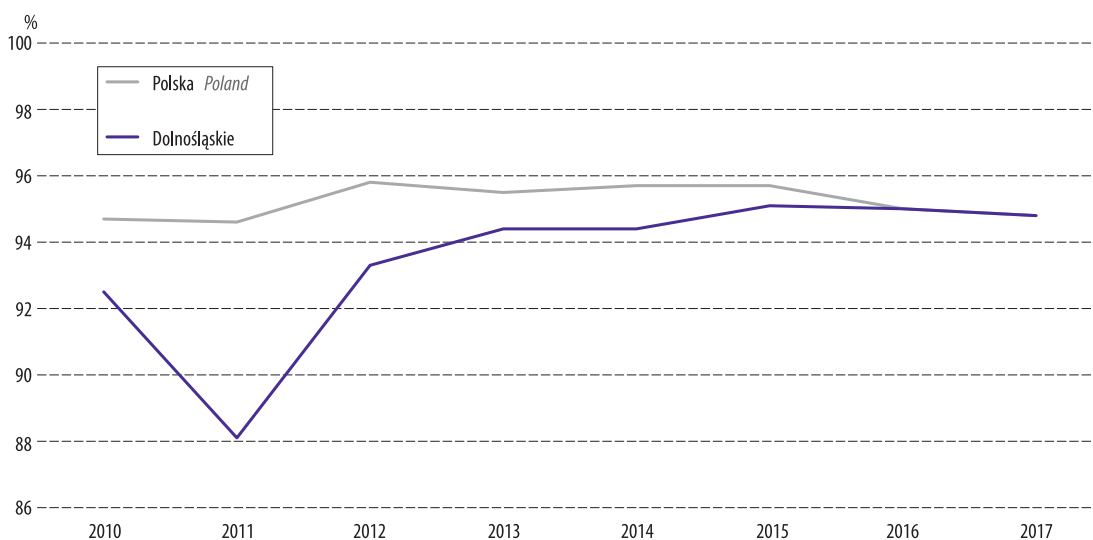
Wykres 60. Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności

Chart 60. Share of revenues of enterprises showing net profit in the revenues from total activity

Wykres 61. Wskaźnik poziomu kosztów

Chart 61. Cost level indicator

Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej – do końca 2015 r. korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych;
- obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych, w 2013 r. również inne płatności wynikające z odrębnych przepisów;
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia, które obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych, a od 2013 r. również inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 9729,4 mln zł i był niższy o 2,8% niż rok wcześniej (kiedy notowano wzrost o 8,2% w relacji do 2015 r.). Znacznie poprawił się w skali roku wynik na pozostałej działalności operacyjnej (z minus 534,3 mln zł do 687,1 mln zł). Wynik finansowy brutto na działalności gospodarczej ukształtował się na poziomie 10022,8 mln zł i był o 11,6% wyższy niż w 2016 r.

Obciążenia wyniku finansowego brutto zwiększyły się w skali roku o 20,5% do 1957,1 mln zł. Zwiększyła się relacja obciążenia wyniku finansowego do zysku brutto z – 14,4% do 16,6%.

Wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 8065,6 mln zł i był wyższy o 9,6% w porównaniu do uzyskanego przed rokiem; zysk netto zwiększył się o 2,9%, a strata netto zmniejszyła się o 19,6%.

W relacji do 2016 roku odnotowano polepszenie większości podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych. W skali roku zmniejszył się o 0,2 p.proc wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności. Wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto poprawiły się odpowiednio o: 0,2 p.proc. i 0,1 p.proc. Wskaźnik płynności finansowej I stopnia pozostał na poziomie z poprzedniego roku, a polepszył się wskaźnik płynności finansowej II stopnia – o 2,7 p.proc. Osłabieniu uległ wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów – o 0,5 p.proc.

Tabela 26. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 26. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
	w % in %			
Polska Poland				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	94,7	95,7	95,0	94,8
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów Profitability rate from sales of products, goods and materials	5,2	4,5	5,0	4,9
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Profitability rate of gross turnover	5,3	4,3	5,0	5,2
Wskaźnik rentowności obrotu netto Profitability rate of net turnover	4,4	3,6	4,2	4,4
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia Financial liquidity ratio of the first degree	39,7	38,3	38,8	38,4
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Financial liquidity ratio of the second degree	105,5	101,0	102,0	102,2

Tabela 26. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych (dok.)
 Table 26. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises (cont.)

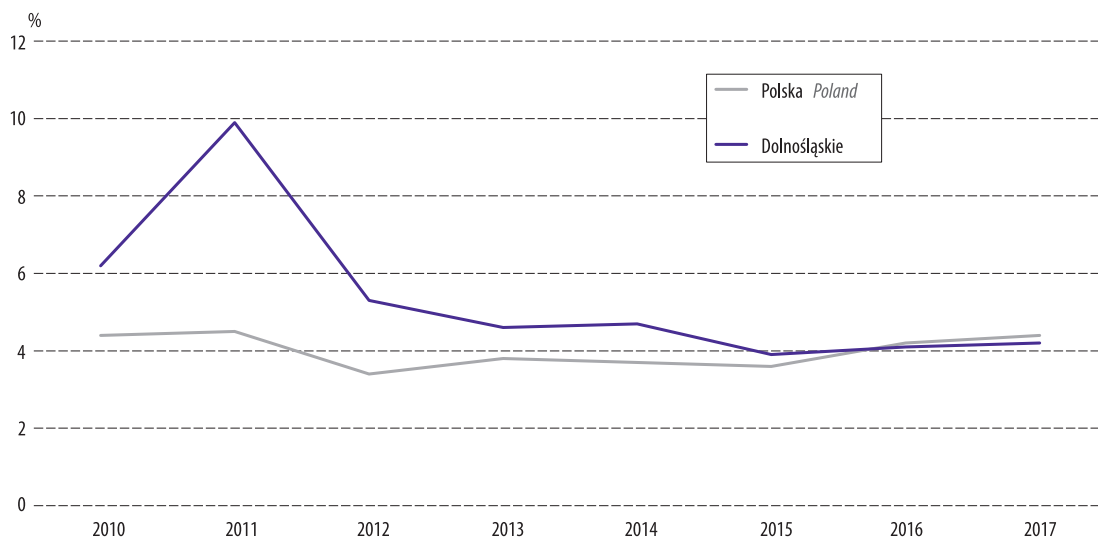
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
	w % in %			
Dolnośląskie				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	92,5	95,1	95,0	94,8
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów Profitability rate from sales of products, goods and materials	8,7	5,5	5,7	5,2
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Profitability rate of gross turnover	7,5	4,9	5,0	5,2
Wskaźnik rentowności obrotu netto Profitability rate of net turnover	6,2	3,9	4,1	4,2
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia Financial liquidity ratio of the first degree	37,8	32,9	33,0	33,0
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Financial liquidity ratio of the second degree	108,4	100,6	96,2	98,9

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- wskaźnik rentowności ze sprzedaży jest to relacja wyniku ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto jest to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności;
- wskaźnik rentowności obrotu netto jest to relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia jest to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych;
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia jest to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych.

W 2017 r. najbardziej rentowne rodzaje działalności, w których odnotowano najwyższe wskaźniki rentowności obrotu netto i brutto to: obsługa rynku nieruchomości (wskaźniki wyniosły odpowiedni 9,9% i 10,5%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (odpowiednio 8,4% i 10,0%) oraz informacja i komunikacja (odpowiednio 6,0% i 7,2%).

W relacji do 2016 roku największą poprawę wskaźnika rentowności obrotu netto zaobserwowano w sekcjach: obsługa rynku nieruchomości (z 3,3% do 9,9%), zakwaterowanie i gastronomia (z 1,7% do 3,8%), dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (z 1,9% do 3,8%). Pogorszenie rentowności obrotu netto odnotowano m.in. w sekcjach: działalność związana z kulturą rozrywką i rekreacją (z minus 8,8% do minus 40,2%), pozostała działalność usługowa (z 7,4% do minus 2,1%) oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna (z 4,8% do 2,8%).

Wykres 62. Wskaźnik rentowności obrotu netto Chart 62. *Net turnover profitability rate*

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw na koniec 2017 r. wyniosła 70984,1 mln zł i była o 13,6% wyższa niż w końcu 2016 r. Wzrosła wartość inwestycji krótkoterminowych (o 7,0%), należności krótkoterminowych (o 11,2%), zapasów (o 20,8%) oraz wartość krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (o 48,4%).

W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych zmniejszył się udział należności krótkoterminowych (z 46,0% do 45,0%) i inwestycji krótkoterminowych (z 24,0% do 22,6%), natomiast wzrósł udział zapasów (z 28,1% do 29,8%) oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (z 2,0% do 2,6%).

Relacja zobowiązań krótkoterminowych do aktywów obrotowych wyniosła 68,3% (wobec 72,7% rok wcześniej).

W końcu 2017 r. zobowiązania długo- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) wyniosły 78614,2 mln zł i były o 6,5% wyższe niż przed rokiem. Zobowiązania długoterminowe stanowiły 38,3% ogółu zobowiązań (wobec 38,4% w końcu 2016 r.). Wartość zobowiązań długoterminowych wyniosła 30113,1 mln zł i była o 6,2% większa niż rok wcześniej. Zobowiązania krótkoterminowe badanych przedsiębiorstw wyniosły 48501,2 mln zł i w skali roku były większe o 6,7%.

Dane prezentujące wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w województwie dolnośląskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego – opracowanie sygnalne,
- „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego”,
jak również w Banku Danych Lokalnych.

Nakłady inwestycyjne

Investment outlays

W 2017 r. obserwowano wzrost wartości nakładów inwestycyjnych poniesionych przez badane przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa dolnośląskiego. W skali roku zmniejszyła się liczba inwestycji nowo rozpoczętych, ale nastąpił wzrost ich wartości kosztorysowej.

Nakłady inwestycyjne na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, poniesione w 2017 r. przez przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa, wyniosły 14101,9 mln zł (tj. 11,2% nakładów poniesionych przez inwestorów krajowych) i były (w cenach bieżących) wyższe o 5,5% od zanotowanych rok wcześniej (wobec spadku o 1,6% w 2016 r.).

W kraju w 2017 r. wartość nakładów inwestycyjnych wzrosła w skali roku o 4,4 % (wobec spadku o 11,5% w 2016 r.).

Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Tabela 27. Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)
Table 27. Investment outlays (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
Polska Poland				
Ogółem w mln zł Total in mln zł	89236,8	136474,6	120825,1	126186,5
w tym – w % – nakłady na: of which – in % – investment on:				
Budynki i budowle Buildings and structures	42,1	39,3	35,3	34,7
Zakupy: Purchase:	56,8	59,4	63,4	64,4
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	45,5	46,4	51,0	50,3
środków transportu transport equipment	11,3	13,0	12,4	14,1
Dolnośląskie				
Ogółem w mln zł Total in mln zł	10294,9	13576,9	13364,8	14101,9
w tym – w % – nakłady na: of which – in % – investment on:				
Budynki i budowle Buildings and structures	28,8	25,9	23,5	18,4
Zakupy: Purchase:	68,7	72,6	74,5	79,7

Tabela 27. Nakłady inwestycyjne (dok.)
Table 27. Investment outlays (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2016	2017
Dolnośląskie (dok.) (cont.)				
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	43,1	45,4	45,3	47,2
środków transportu transport equipment	25,6	27,2	29,2	32,5

Wykres 63. Dynamika nakładów inwestycyjnych ogółem (ceny bieżące; rok poprzedni = 100)
Chart 63. Indices of total investment outlays (current prices; previous year = 100)

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe;
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem);
- środki transportu;
- inne, tj. melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych oraz inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (uwzględnione wyłącznie w danych wyrażonych w cenach bieżących), z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r..

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

W 2017 r. z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych zrealizowanych przez dolnośląskie przedsiębiorstwa wydatkowano na budynki i budowle 2600,3 mln zł, tj. o 17,1% mniej niż rok wcześniej (w 2016 r. spadek o 10,7%), a na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 6662,2 mln zł i było to więcej (tj. o 10,1%) niż w 2016 r., kiedy wystąpił spadek w skali roku o 1,7%. Na środki transportu poniesiono 4588,7 mln zł, czyli więcej niż przed rokiem o 17,5% (wobec wzrostu o 5,9% w 2016 r.). Udział zakupów w nakładach ogółem był większy w skali roku o 5,3 p.proc i wyniósł 79,8%, a ich wartość wyniosła 11250,9 mln zł, tj. o 13,0% więcej niż przed rokiem (wobec wzrostu o 1,1% w 2016 r.).

W 2017 r. inwestowały głównie przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie administrowania i działalności wspierającej (37,8% ogółu poniesionych nakładów wobec 37,5% w 2016 r.) oraz prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (na które przypadało 32,3% wobec 27,5% w roku poprzednim), a następnie w sekcjach handel; naprawa pojazdów samochodowych (5,8% wobec 6,5% w 2016 r.), transport i gospodarka magazynowa – 2,6% (wobec 1,1% w 2016 r.), zakwaterowanie i gastronomia – 1,6% (w 2016 r. – 1,2%) i dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja – 1,5% (w 2016 r. – 4,9%).

W strukturze nakładów według sekcji w porównaniu z 2016 r. zwiększył się m.in. udział nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa działające w przetwórstwie przemysłowym (o 4,8 p.proc.) oraz w transporcie i magazynowaniu (o 1,5 p.proc.) oraz prowadzące działalność w sekcji zakwaterowanie i gastronomia (o 0,4 p.proc.) natomiast obniżył się udział nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw zajmujących się m.in. działalnością związaną z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 0,8 p.proc.), handlem; naprawą pojazdów samochodowych, dostawami wody (o 0,7 p.proc.) oraz gospodarowaniem ściekami i odpadami; rekultywacją (o 0,4 p.proc.).

W relacji do 2016 r. wzrost wartości nakładów inwestycyjnych odnotowano w 6 sekcjach (na 16 ogółem). W skali roku największy wzrost nakładów inwestycyjnych dotyczył jednostek należących do sekcji transport i gospodarka magazynowa (o 141,2%), edukacja (o 139,0%) opieka zdrowotna i pomoc społeczna (o 87,0%). Znaczny wzrost odnotowano także w sekcjach zakwaterowanie i gastronomia (o 40,1%) oraz przetwórstwo przemysłowe (o 23,7%). Natomiast największy spadek wartości nakładów wystąpił w sekcji działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (o 50,9%) oraz pozostała działalność usługowa (o 46,2%).

W 2017 r. inwestorzy przedsiębiorstw, które miały swoją siedzibę na terenie województwa dolnośląskiego rozpoczęli realizację 2878 nowych inwestycji, było to o 20,8% mniej niż przed rokiem. Łączna wartość kosztorysowa rozpoczętych inwestycji wyniosła 4450,9 mln zł i w relacji do 2016 r. zwiększyła się o 57,9%.

Najwięcej inwestycji rozpoczęto w przemyśle – 73,4% ogółu (w 2016 r. 79,2%), w tym w przetwórstwie przemysłowym – 44,2% (rok wcześniej – 40,4%).

Na ulepszenie (tj. przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację) istniejących środków trwałych przypadało 29,4% wartości kosztorysowej wszystkich inwestycji nowo rozpoczętych (przed rokiem 36,6%).

W skali roku znaczący wzrost wartości kosztorysowej inwestycji nowo rozpoczętych odnotowano m.in. w: działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (wzrost blisko 9-krotny), opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (o 57,6%) oraz przetwórstwie przemysłowym (o 52,0%). Obniżenie wartości kosztorysowej inwestycji rozpoczętych miało miejsce m.in. w: informacji i komunikacji (o 83,6%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 73,2%) oraz budownictwie (o 72,1%).

Dane prezentujące nakłady inwestycyjne w województwie dolnośląskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego” – opracowanie sygnałne,
- „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego”,
jak również w Banku Danych Lokalnych.

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

W 2017 r. w skali roku w zakresie bezpieczeństwa publicznego odnotowano mniej przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych oraz wyższą wartość wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw. Wzrosła ogólna liczba zdarzeń drogowych, w tym liczba kolizji. Odnotowano mniej wypadków drogowych oraz zmniejszyła się liczba rannych i zabitych w wyniku zdarzeń drogowych. Wzrosła liczba pożarów, miejscowych zagrożeń oraz liczba fałszywych alarmów.

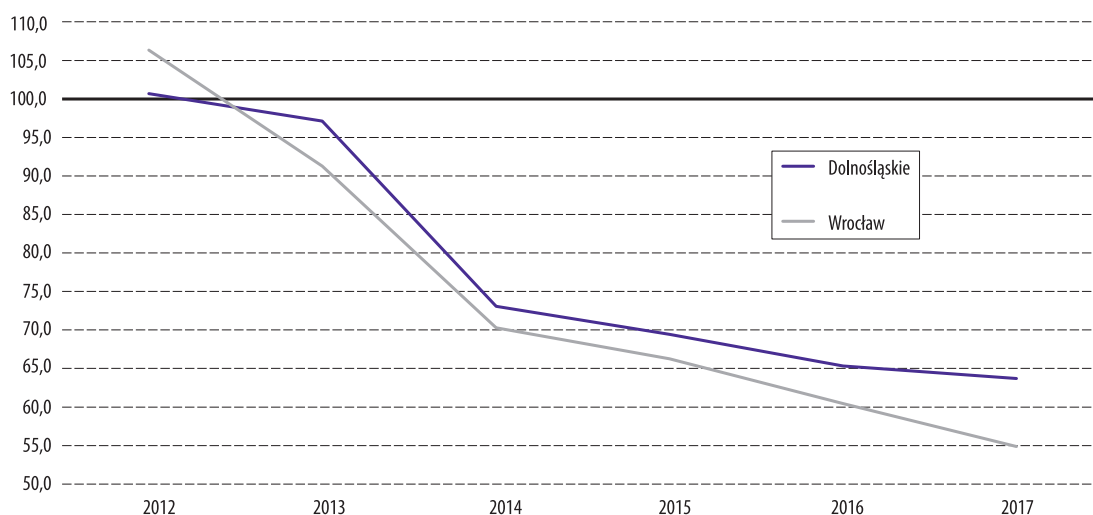
Według danych Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu w województwie w 2017 r. odnotowano 72,9 tys. przestępstw, w tym 71,3% stanowiły przestępstwa o charakterze kryminalnym (przed rokiem – 73,9%), przestępstwa o charakterze gospodarczym – 15,9% (przed rokiem – 14,2%), a 8,4% – o charakterze drogowym (przed rokiem – 8,0%).

Przestępstwo stwierdzone jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego objęty oskarżeniem prokuratora, a ponadto każdy występki skarbowy, których charakter jako przestępstwa został potwierdzony w wyniku postępowania przygotowawczego.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym okresie (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym okresie, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

Wykres 64. Dynamika przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych (2010 = 100)

Chart 64. Indices of ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings (2010=100)

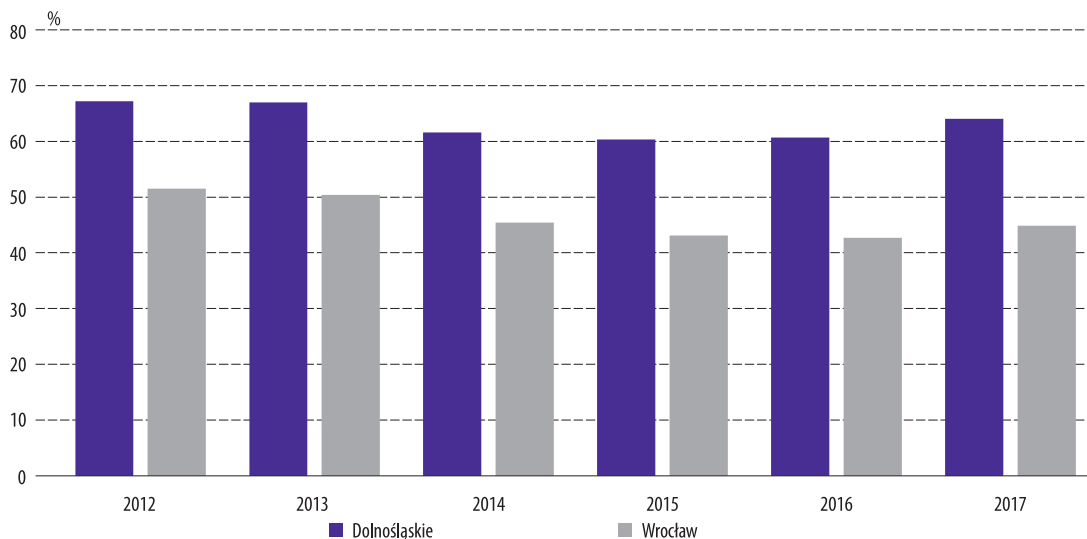

W porównaniu do 2016 r. zmniejszyła się liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych (o 2,5%), w tym odnotowano spadek liczby przestępstw kryminalnych (o 5,8%). Wzrost w porównaniu do analogicznego okresu 2016 r. odnotowano m.in. wśród przestępstw gospodarczych (o 9,4%) i drogowych (o 2,5%).

Analizując przestępstwa według rodzajów, w 2017 r. najwięcej przestępstw dotyczyło kradzieży rzeczy – 20,4% ogólnej ich liczby (w 2016 r. – 22,4%) oraz kradzieży z włamaniem – 14,2% (przed rokiem – 15,2%).

Wykres 65. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych

Chart 65. Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w 2017 r. wyniósł 64,1% (w 2016 r. osiągnął poziom 60,7%). W skali roku wzrosła skuteczność w wykrywaniu sprawców przestępstw o charakterze kryminalnym i gospodarczym, odpowiednio o 2,9 p.proc. i o 3,0 p.proc., a zmalała skuteczność wykrywania sprawców przestępstw drogowych (o 0,1 p.proc.).

Analiza przestrzennego zróżnicowania wykazała, że w 2017 r. najwyższy wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych odnotowano w powiecie milickim (82,1%) i trzebnickim (81,2%), a najniższy we Wrocławiu (44,9%).

Tabela 28. Przesłępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych^a
 Table 28. *Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings^a*

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>				wskaźnik wykrywalności sprawców przesłępstw w % <i>rate of detectability of delinquent in crimes in %</i>			
Dolnośląskie								
Ogółem <i>Total</i>	114342	79395	74705	72858	67,8	60,3	60,7	64,1
w tym: <i>of which:</i>								
Zabójstwo <i>Homicide</i>	63	51	53	52	95,3	90,2	100,0	98,1
Uszczerbek na zdrowiu <i>Damage to health</i>	1418	740	852	845	90,8	85,0	83,6	86,9
Udział w bójce lub pobiciu <i>Participation in violence or assault</i>	1019	394	367	358	80,9	77,0	71,4	73,7
Zgwałcenie <i>Rape</i>	97	121	115	121	77,3	75,2	68,7	75,4
Kradzież rzeczy <i>Property theft</i>	24122	17821	16766	14849	33,7	29,7	30,1	31,0
Kradzież z włamaniem <i>Burglary</i>	16412	12167	11330	10348	37,9	35,0	37,6	41,0
Przesłępstwa rozbójnicze ^b <i>Criminal offenses^b</i>	2983	915	934	756	70,0	56,3	60,8	64,9
Wrocław								
Ogółem <i>Total</i>	38038	25207	22993	20878	51,0	43,1	42,7	44,9
w tym: <i>of which:</i>								
Zabójstwo <i>Homicide</i>	22	10	4	12	90,9	90,0	100,0	100,0
Uszczerbek na zdrowiu <i>Damage to health</i>	298	137	191	176	82,7	69,6	66,5	70,1
Udział w bójce lub pobiciu <i>Participation in violence or assault</i>	232	79	85	86	70,3	48,8	45,4	52,3
Zgwałcenie <i>Rape</i>	33	x	58	40	54,5	x	46,6	50,0
Kradzież rzeczy <i>Property theft</i>	11780	8476	7620	6767	24,5	21,3	18,5	20,1
Kradzież z włamaniem <i>Burglary</i>	6273	3735	3125	2629	24,6	19,6	22,0	23,2
Przesłępstwa rozbójnicze ^b <i>Criminal offenses^b</i>	1126	416	447	337	49,5	38,4	43,1	45,3

a W 2010 r. łącznie z prokuraturą. W latach 2015-2016 dane nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. b Robbój, kradzież rozbójnicza i wymuszenie rozbójnicze.

a In 2010 including the prosecutor's office. In years 2015-2016, the data do not include criminal offenses committed by minors. b Robbery, theft with assault and criminal coercion.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu.

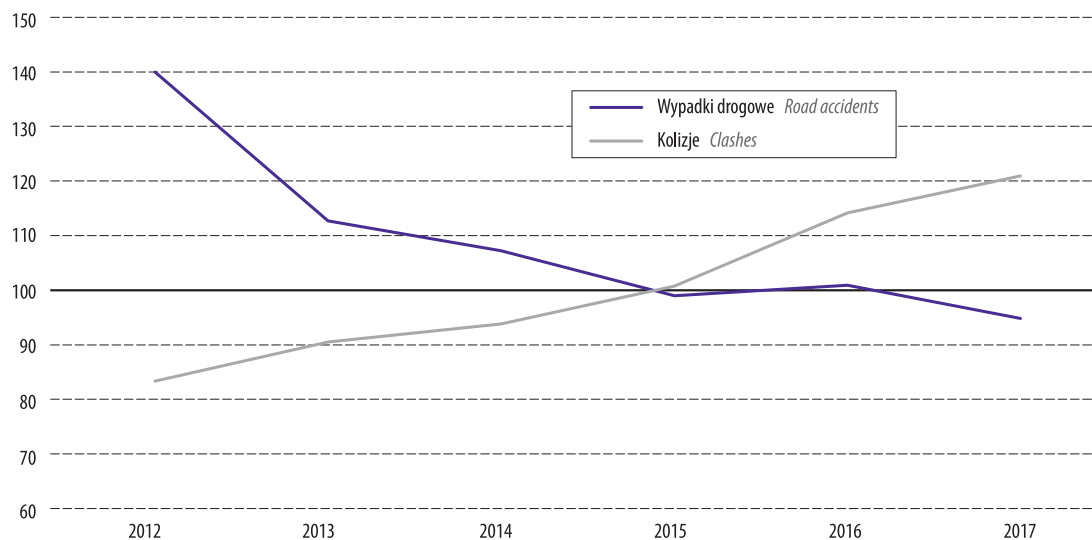
Source: data of the National Police Headquarters and the Voivodship Police Headquarters in Wrocław.

Według wstępnych danych Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu w 2017 r. na terenie województwa dolnośląskiego odnotowano 43,7 tys. zdarzeń drogowych (czyli wypadków drogowych i kolizji razem), tj. o 2,2 tys. więcej niż w 2016 r. (wzrost o 5,3%).

Liczba kolizji drogowych wyniosła 41,5 tys. (było to więcej o 5,9% w relacji do 2016 r.). Liczba wypadków wyniosła 2,2 tys. i było to mniej niż w 2016 r. – o 6,1%.

Wykres 66. Dynamika wypadków drogowych i kolizji w województwie dolnośląskim (2010 = 100)

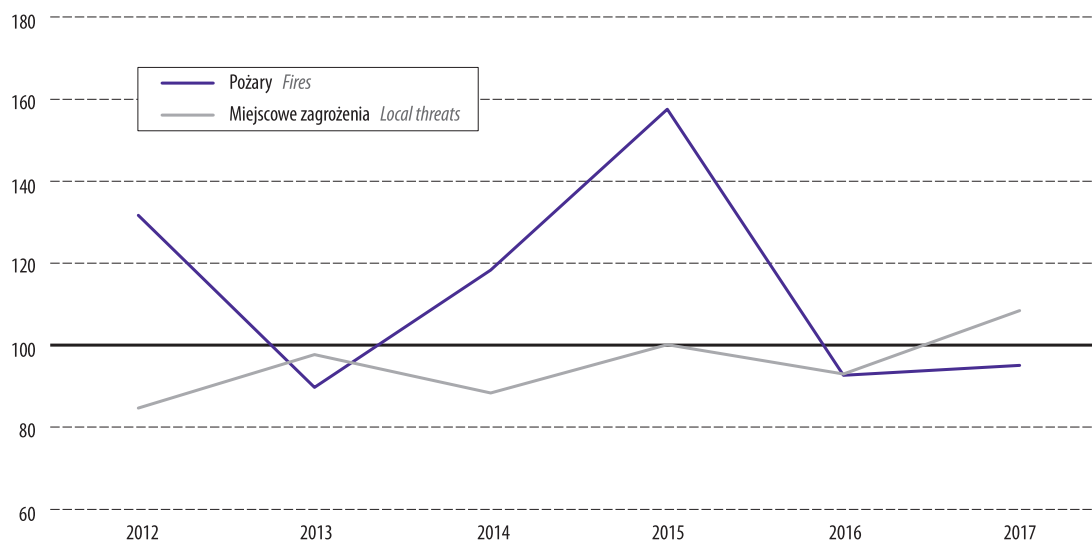
Chart 66. Indices of road traffic accidents and clashes in dolnośląskie voivodship (2010=100)

W 2017 r. w wypadkach drogowych rannych zostało 2,7 tys. osób (o 5,5% mniej niż przed rokiem), a 219 osób poniosło śmierć (o 3,1% mniej niż w 2016 r.). Najwięcej zdarzeń drogowych odnotowano we Wrocławiu (28,2% ogólnej liczby wypadków i kolizji drogowych zarejestrowanych w województwie) oraz w powiatach: wrocławskim (6,9%), świdnickim (4,6%) i kłodzkim (4,4%).

Wykres 67. Dynamika pożarów i miejscowych zagrożeń w województwie dolnośląskim (2010 = 100)

Chart 67. Indices of fires and local threats in dolnośląskie voivodship (2010 = 100)

W 2017 r. Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu zarejestrowała, w województwie dolnośląskim, 13,8 tys. pożarów. Było to więcej o 2,7% niż w roku wcześniejszym (wobec spadku o 41,2% w 2016 r.). Z ogólnej liczby pożarów ponad 96% zaliczono do pożarów małych (o powierzchni obiektów do 70 m²). Najczęściej pożary dotyczyły garaży, śmietników, traw itp. (44,1% ogółu pożarów wobec 41,6% w poprzednim roku), obiektów mieszkalnych (25,9% wobec 25,4% w 2016 r.) i upraw rolnych (17,8% wobec 19,4% w 2016 r.). Z ogólnej liczby pożarów 27,2% spowodowanych było nieostrożnością osób dorosłych, a 30,7% – podpaleniem umyślnym.

Najwięcej pożarów odnotowano we Wrocławiu (14,6% ogólnej liczby zarejestrowanych pożarów) oraz w powiecie kłodzkim (8,0%).

Drugim obszarem działania straży pożarnej jest niesienie pomocy w tzw. zagrożeniach miejscowych (są to m.in. katastrofy, awarie, wypadki, zagrożenia chemiczne, klęski żywiołowe). Strażacy w 2017 r. brali udział łącznie w 28,3 tys. takich akcji, tj. o 16,7% więcej niż rok wcześniej (wobec spadku o 7,1% wobec notowanego w 2016 r.).

W 2017 r. odnotowano 4,0 tys. fałszywych alarmów ratowniczo-gaśniczych. Na przestrzeni roku ich liczba zwiększyła się o 25,0%.

Dane prezentujące bezpieczeństwo publiczne w województwie dolnośląskim znajdują się w publikacji udostępnionej na stronie internetowej Urzędu pt. „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego” jak również w Banku Danych Lokalnych.

I. Wybrane dane o województwie dolnośląskim

I. Selected data on dolnośląskie voivodship

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Specification
Ludność ^{ab} (w tys.)	2917,2	2916,6	2914,4	2909,7	2908,5	2904,3	2903,7	2902,5	Population ^{ab} (in thous.)
Na 1000 ludności:									Per 1000 population :
małżeństwa zawarte	5,62	5,18	5,17	4,43	4,68	4,53	4,78	4,80	marriages contracted
urodzenia żywe	10,13	9,49	9,34	8,86	9,34	9,04	9,45	9,79	live births
zgony	10,19	10,08	10,44	10,48	10,28	10,86	10,53	11,04	deaths
przyrost naturalny	-0,06	-0,60	-1,10	-1,61	-0,94	-1,82	-1,07	-1,25	natural increase
saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	0,47	0,37	0,32	0,01	0,19	0,27 ^c	0,97	0,96	internal and international net migration for permanent residence
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ^d (w tys.)	421,4	431,5	437,9	438,0	441,5	447,4	462,2	478,8	Average paid employment in the enterprise sector ^d (in thous.)
rok poprzedni=100	100,7	102,4	101,5	100,0	100,8	101,3	103,3	103,6	previous year = 100
udział sektora prywatnego (w %)	90,9	93,3	93,6	93,5	93,7	93,5	93,7	94,0	private sector participation (in %)
Bezrobotni zarejestrowani ^a (w tys.)	150,3	143,6	157,4	153,6	121,6	100,0	86,0	68,8	Registered unemployed persons ^a (in thous.)
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (w %)	13,1	12,4	13,5	13,2	10,4	8,5	7,3	5,7	Registered unemployment rate ^a (in %)
Udział bezrobotnych bez prawa do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych ^a (w %)	81,1	80,8	80,6	83,7	92,1	84,0	84,3	84,1	Unemployed persons without benefit rights in total number of unemployed persons ^a (in %)
Bezrobotni na 1 ofertę pracy ^a	49	42	61	44	27	16	13	9	Unemployed persons per job offer ^a
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^e (w %)	54,3	53,4	53,8	54,0	55,1	55,2	56,4	56,1	Activity rate by LFS ^e (in %)
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^e (w %)	48,1	47,7	47,8	47,9	50,0	51,4	53,3	53,5	Employment rate by LFS ^e (in %)
Stopa bezrobocia według BAEL ^e (w %)	11,3	10,6	11,1	11,3	9,1	7,0	5,4	4,6	Unemployment rate by LFS ^e (in %)

a Stan w końcu roku. b Od 2010 r. dane opracowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. c W przypadku migracji zagranicznych – dane dotyczą 2014 r. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. e Przeciętne w roku. Dane nie są w pełni porównywalne z wynikami badań z lat poprzedzających 2010 r.

a As of the end of the year. b Since 2010 data were compiled on the basis of the results of the Population and Housing Census 2011. c In case of the international migration – data for 2014. d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. e Annual average. Data are not fully comparable with the results of the from years preceding 2010.

I. Wybrane dane o województwie dolnośląskim (cd.)

I. Selected data on dolnośląskie voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Specification
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a (w zł)	3436,77	3594,98	3691,81	3827,13	4012,38	4189,23	4370,08	4660,71	Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^a (in zł)
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)	680,0	668,8	658,3	650,9	643,7	644,0	646,2	549,6	Average monthly number of retirees and pensioners (in thous.)
rok poprzedni = 100	99,0	98,3	98,4	98,9	98,9	100,0	100,3	100,5	previous year = 100
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS (w zł)	1611,66	1691,11	1782,76	1877,72	1944,03	2002,89	2041,56	2100,05	Average monthly gross retirement pay and pension paid by ZUS (in zł)
rok poprzedni = 100	106,4	104,9	105,4	105,3	103,5	103,0	101,9	102,9	previous year = 100
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych (w zł)	1060,31	1091,32	1159,65	1226,90	1245,91	1278,54	1271,82	1280,45	Average monthly gross retirement pay and pension for farmers (in zł)
rok poprzedni = 100	104,6	102,9	106,3	105,8	101,5	102,6	99,5	100,7	previous year = 100
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni = 100):									Price indices of consumer goods and services (previous year = 100):
ogółem	102,9	104,6	103,7	100,9	100,0	99,2	99,3	101,9	total
żywność i napoje bezalkoholowe	102,9	105,5	104,7	102,1	99,1	98,7	100,9	103,8	food and non-alcoholic beverages
odzież i obuwie	96,9	99,2	94,0	92,2	92,7	92,6	93,6	93,2	clothing and footwear
mieszkanie	103,7	105,8	105,5	102,2	101,8	100,6	99,4	101,8	dwelling
Plony zbóż podstawowych (z mieszankami zbożowymi) z 1 ha w dt	44,9	42,9	41,4	44,1	49,9	47,3	49,4	49,5	Basic cereals (including mixed cereals) yields per 1 ha in dt
Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych ^c (stan w czerwcu) w szt.:									Farm animals stock per 100 ha agricultural land ^c (in June) in heads:
bydło	11,9 ^b	10,5	10,8	11,1	11,4	11,9	11,4	11,8	cattle
trzoda chlewna ^d	32,7 ^b	27,9	24,6	22,6	21,5	23,1	21,8	20,3	pigs ^d

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 VI. c Dane nieostateczne. d W latach 2010-2013 stan w końcu lipca.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b Data of the Agricultural Census as of 30 June. c Preliminary data. d In 2010-2013 as of the end of July.

I. Wybrane dane o województwie dolnośląskim (cd.)

I. Selected data on dolnośląskie voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Specification
Wskaźnik cen skupu (rok poprzedni = 100):									Price indices of procurement (previous year = 100):
ziarna zbóż (bez siewnego)	127,8	135,5	106,9	87,0	85,7	101,0	95,3	91,6	cereal grain (excluding sowing seed)
żywca rzeźnego wołowego (bez cieląt)	99,3	123,1	107,4	96,8	99,4	105,2	102,0	114,6	cattle for slaughter (excluding calves)
żywca rzeźnego wieprzowego	86,7	108,3	121,2	104,0	88,7	90,7	107,5	93,1	pigs for slaughter
Relacje cen skupu ^a 1 kg żywca wieprzowego do cen targowiskowych:									Procurement price ^a per kg of pigs for slaughter to marketplace prices:
1 kg żyta	5,7	.	.	.	.	6,2	7,7	6,4	per kg of rye
1 kg jęczmienia	6,2	.	6,1	8,0	.	6,2	6,6	6,7	per kg of barley
Produkcja sprzedana przemysłu ^b (rok poprzedni = 100; ceny stałe)	113,2	104,4	101,9	101,1	102,7	103,4	100,2	102,4	Sold production of industry ^b (previous year = 100; constant prices)
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle ^b (w tys.)	209,4	207,0	206,6	204,2	207,5	212,2	215,5	218,6	Average paid employment in industry ^b (in thous.)
rok poprzedni = 100	98,5	98,9	99,8	98,8	101,7	102,3	101,5	101,4	previous year = 100
Produkcja sprzedana budownictwa ^b (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	102,0	125,3	95,2	96,6	104,9	94,4	94,0	106,3	Sold production of construction ^b (previous year = 100; current prices)
Produkcja budowlano-montażowa ^b (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	98,7	134,5	85,0	84,9	97,3	99,8	89,1	115,1	Construction and assembly production ^b (previous year = 100; current prices)
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie ^b (w tys.)	32,0	34,6	33,7	29,6	27,6	26,0	25,1	24,8	Average paid employment in construction ^b (in thous.)
rok poprzedni = 100	96,6	108,0	97,6	87,6	93,4	94,2	96,4	98,8	previous year = 100

a Ceny bieżące bez VAT. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Current prices excluding VAT. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

I. Wybrane dane o województwie dolnośląskim (cd.)

I. Selected data on dolnośląskie voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Specification
Mieszkania oddane do użytkowania	12746	10543	15028	16455	13953	14035	16506	17065	Dwellings completed
rok poprzedni = 100	90,1	82,7	142,5	109,5	84,8	100,6	117,6	103,4	previous year = 100
na 1000 ludności	4,4	3,6	5,2	5,7	4,8	4,8	5,7	5,9	per 1000 population
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	94,4	100,2	92,7	87,3	90,0	88,4	81,1	81,8	average usable floor space per dwelling (in m ²)
Sprzedaż detaliczna towarów ^a (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	103,7	114,0	105,9	101,6	106,3	100,6	105,1	103,2	Retail sale of goods ^a (previous year = 100; current prices)
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^b (w %)	92,5	88,1	93,3	94,4	94,4	95,1	95,0	94,8	Cost level indicator in non-financial enterprises ^b (in %)
Wskaźnik rentowności obrotu w przedsiębiorstwach niefinansowych ^b (w %):									Turnover profitability rate in non-financial enterprises ^b (in %):
brutto	7,5	11,9	6,7	5,6	5,6	4,9	5,0	5,2	gross
netto	6,2	9,9	5,3	4,6	4,7	3,9	4,1	4,2	net
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^b (w mln zł; ceny bieżące)	10294,9	10495,7	9998,4	11584,7	12621,9	13576,9	13364,8	14101,6	Investment outlays in enterprises ^b (in mln zł; current prices)
rok poprzedni = 100 (ceny bieżące)	113,3	102,0	95,3	115,9	109,0	107,6	98,4	105,5	previous year = 100 (current prices)
Podmioty gospodarki narodowej ^{cd}	331247	327625	336928	347561	351121	357102	361307	368811	Entities of the national economy ^{cd}
rok poprzedni = 100	104,6	98,9	102,8	103,2	101,0	101,7	101,2	102,1	previous year = 100
w tym spółki handlowe	24782	26387	28485	31123	33770	37463	41099	44649	of which commercial companies
rok poprzedni = 100	106,9	106,5	108,0	109,3	108,5	110,9	109,7	108,6	previous year = 100
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	6521	6667	6918	7179	7474	7578	8046	8468	of which with foreign capital participation
rok poprzedni = 100	102,8	102,2	103,8	103,8	104,1	101,4	106,2	105,2	previous year = 100

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. c W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; stan w końcu roku. d Od 2014 r. bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejscu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. c In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture; as of at the end of the year. d Since 2014 excluding entities for which the information about the business address does not exist in the REGON register.

II. Wybrane dane o województwie dolnośląskim według miesięcy

II. Selected data on dolnośląskie voivodship in months

Wyszczególnienie Specification		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2016 B – 2017													
Ludność ^{ab} (w tys.) <i>Population^{ab} (in thous.)</i>	A	.	.	.	.	.	2903,8	.	.	.	.	.	2903,7
	B	.	.	.	.	.	2902,4	.	.	.	.	.	2902,5
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ^c (w tys.) <i>Average paid employment in the enterprise sector^c (in thous.)</i>	A	457,5	458,9	460,3	459,0	458,9	460,1	461,5	461,2	461,5	462,4	463,5	463,4
	B	474,2	477,7	478,6	478,7	477,7	478,4	479,6	479,3	479,2	479,5	480,2	479,5
poprzedni miesiąc = 100 <i>previous month = 100</i>	A	101,8	100,3	100,3	99,7	100,0	100,3	100,3	99,9	100,1	100,2	100,2	100,0
	B	102,3	100,7	100,2	100,0	99,8	100,2	100,2	100,0	100,0	100,1	100,2	99,8
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 <i>corresponding month of previous year = 100</i>	A	102,8	103,1	103,3	103,1	103,4	103,4	103,6	103,7	103,6	103,2	103,0	103,1
	B	103,7	104,1	104,0	104,3	104,1	104,0	103,9	103,9	103,8	103,7	103,6	103,5
Bezrobotni zarejestrowani ^a (w tys.) <i>Registered unemployed persons^a (in thous.)</i>	A	105601	106443	103991	99005	94811	90706	88568	87237	85652	84334	84247	85984
	B	90544	89467	86249	81951	78335	75184	74468	74229	73140	68838	67606	68813
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (w %) <i>Registered unemployment rate^a (in %)</i>	A	8,9	9,0	8,8	8,4	8,0	7,7	7,5	7,4	7,3	7,2	7,2	7,2
	B	7,5	7,4	7,1	6,8	6,5	6,3	6,2	6,2	6,1	5,8	5,6	5,7
Oferty pracy zgłoszone w ciągu miesiąca <i>Job offers declared during a month</i>	A	7599	10601	11637	11519	12301	12775	12049	13015	12339	10342	11547	8777
	B	11579	13142	14678	11813	15185	14602	13175	15426	15524	16224	14073	10337
Bezrobotni na 1 ofertę pracy ^a <i>Registered unemployed persons per job offer^a</i>	A	17	14	13	12	9	8	8	8	8	9	9	13
	B	9	9	9	8	6	6	6	5	6	5	5	9
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^c (w zł) <i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector^c (in zł)</i>	A	4093,50	4037,90	4274,20	4369,77	4134,03	4209,89	4610,10	4319,65	4228,29	4251,83	4579,44	4855,65
	B	4297,14	4253,58	4486,10	4532,14	4404,64	5055,39	4562,91	4661,02	4510,07	4595,70	4943,44	5205,29
poprzedni miesiąc = 100 <i>previous month = 100</i>	A	87,2	98,6	105,9	102,2	94,6	101,8	109,5	93,7	97,9	100,6	107,7	106,0
	B	88,5	99,0	105,5	101,0	97,2	114,8	90,3	102,2	96,8	101,9	107,6	105,3
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 <i>corresponding month of previous year = 100</i>	A	104,6	103,9	104,8	95,3	102,7	103,6	111,6	105,0	103,2	104,0	103,8	103,5
	B	105,0	105,3	105,0	103,7	106,5	120,1	99,0	107,9	106,7	108,1	107,9	107,2

a Stan w końcu okresu. b Dane opracowano przyjmując za bazę wyjściową wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a As of the end of the period. b Data were compiled on the basis of the results of the Population and Housing Census 2011. c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

II. Wybrane dane o województwie dolnośląskim według miesięcy (cd.)

II. Selected data on dolnośląskie voivodship in months (cont.)

Wyszczególnienie Specification		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2016 B – 2017													
Wskaźnik cen: Price indices of:													
towarów i usług konsumpcyjnych consumer goods and services													
analogiczny okres poprzedniego roku = 100 corresponding period of previous year = 100	A	.	.	99,1 ^a	.	.	99,1 ^b	.	.	99,2 ^c	.	.	100,0 ^d
	B	.	.	102,0 ^a	.	.	101,8 ^b	.	.	101,8 ^c	.	.	102,1 ^d
skupu ziarna zbóż: procurement of cereal grain:													
poprzedni miesiąc = 100 previous month = 100	A	100,3	94,3	98,5	98,4	100,3	100,0	97,1	98,4	104,8	98,3	98,8	101,8
	B	104,9	101,0	103,1	102,6	101,3	100,9	89,2	100,7	101,9	101,2	102,8	100,8
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 corresponding month of previous year = 100	A	100,6	92,4	93,4	90,4	93,7	96,8	91,5	91,9	94,0	91,5	89,3	91,1
	B	95,3	102,0	106,8	111,4	112,4	113,5	104,2	106,7	103,8	106,8	111,2	110,1
skupu żywca rzeźnego wołowego (bez cieląt): procurement of cattle for slaughter (excluding calves):													
poprzedni miesiąc = 100 previous month = 100	A	92,3	101,8	94,1	104,4	106,0	96,7	98,4	105,4	96,1	103,8	94,7	106,8
	B	103,8	95,1	105,3	96,3	102,0	94,5	100,1	105,8	99,1	100,1	100,8	103,2
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 corresponding month of previous year = 100	A	101,4	97,4	94,4	98,8	103,0	97,7	105,7	107,2	98,4	106,3	97,8	99,1
	B	111,4	104,1	116,5	107,4	103,4	101,0	102,7	103,1	106,3	102,5	109,1	105,4
skupu żywca rzeźnego wieprzowego: procurement of pigs for slaughter:													
poprzedni miesiąc = 100 previous month = 100	A	101,3	103,0	102,6	96,1	108,4	113,8	102,7	102,5	106,5	92,6	98,9	97,7
	B	101,1	96,1	103,5	111,2	100,6	102,3	97,7	99,5	96,1	90,3	96,5	100,2
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 corresponding month of previous year = 100	A	99,4	100,0	91,3	89,0	110,2	111,3	117,3	121,1	120,8	117,0	131,8	127,0
	B	126,8	118,5	119,6	138,4	128,4	115,4	109,8	106,6	96,3	93,9	91,6	94,0

a – d Dane dotyczą okresów (miesiący): a I-III, b IV-VI, c VII-IX, d X-XII.
a – d Data concern the periods (months): a I-III, b IV-VI, c VII-IX, d X-XII.

II. Wybrane dane o województwie dolnośląskim według miesięcy (cd.)

II. Selected data on dolnośląskie voivodship in months (cont.)

Wyszczególnienie Specification		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2016 B – 2017													
Relacja ceny skupu ^a 1 kg żywca wieprzowego do ceny 1 kg żyta w skupie	A	7,3	7,8	8,3	8,4	8,7	10,3	10,6	11,4	12,4	10,3	9,7	10,4
<i>Procurement price^a per kg of pigs for slaughter to price per kg of rye</i>	B	10,0	9,8	9,8	10,7	10,6	9,2	10,1	10,3	9,9	8,6	8,1	8,2
Produkcja sprzedana przemysłu ^b (ceny stałe): <i>Sold production of industry^b (constant prices):</i>													
poprzedni miesiąc = 100 <i>previous month = 100</i>	A	88,8	113,2	103,9	98,7	96,3	108,1	82,6	104,3	112,4	98,3	102,1	94,0
	B	95,8	101,5	118,7	85,0	107,2	103,2	88,6	103,6	111,8	107,3	93,2	90,4
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 <i>corresponding month of previous year = 100</i>	A	96,9	103,7	96,4	103,7	104,6	107,4	90,6	107,5	97,6	93,0	98,4	98,5
	B	105,1	94,7	108,1	93,3	104,3	99,5	106,8	106,1	105,3	115,0	105,0	100,6
Produkcja budowlano-montażowa ^b (ceny bieżące): <i>Construction and assembly production^b (current prices)</i>													
poprzedni miesiąc = 100 <i>previous month = 100</i>	A	32,1	118,7	112,0	102,1	118,2	106,8	100,4	108,0	106,0	98,7	105,6	128,3
	B	33,2	109,1	142,6	100,9	133,0	109,0	106,6	108,1	98,3	103,1	106,6	121,9
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 <i>corresponding month of previous year = 100</i>	A	104,9	97,4	79,3	83,7	92,8	94,4	88,0	95,0	92,6	86,2	95,5	84,4
	B	87,5	80,4	102,4	101,3	113,9	116,3	123,4	123,5	114,5	119,6	120,8	114,7
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku) <i>Dwellings completed (since the beginning of the year)</i>	A	1615	3037	4282	5459	6575	7977	9236	10211	11555	12959	14593	16506
	B	1152	2052	3401	4401	5993	7038	8827	10506	12141	13928	15504	17065
analogiczny okres poprzedniego roku = 100 <i>corresponding period of previous year = 100</i>	A	186,7	185,0	169,7	152,1	144,0	133,9	122,0	124,3	125,0	117,1	119,5	117,6
	B	71,3	67,6	79,4	80,6	91,1	88,2	95,6	102,9	105,1	107,5	106,2	103,4

a Ceny bieżące bez VAT. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Current prices excluding VAT. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

II. Wybrane dane o województwie dolnośląskim według miesięcy (dok.)

II. Selected data on dolnośląskie voivodship in months (cont.)

Wyszczególnienie Specification		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2016 B – 2017													
Sprzedaż detaliczna towarów ^a (ceny bieżące): <i>Retail sale of goods^a (current prices):</i>													
poprzedni miesiąc = 100 <i>previous month = 100</i>	A	75,9	97,5	120,5	96,6	97,8	101,0	100,8	95,8	104,3	109,5	91,5	122,1
	B	75,9	100,1	118,5	97,9	97,3	98,8	102,7	98,5	100,0	107,0	94,8	123,8
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 <i>corresponding month of previous year = 100</i>	A	100,4	96,4	106,5	96,7	100,6	103,7	101,5	97,7	100,7	103,5	103,5	104,7
	B	104,7	107,4	105,6	107,1	106,6	104,3	106,3	109,3	104,8	102,5	106,1	107,6
Wskaźnik rentowności obrotu w przedsiębiorstwach niefinansowych ^b (w %): <i>Profitability rate of turnover in non-financial enterprises^b (in %):</i>													
brutto <i>gross</i>	A	.	.	5,3	.	.	5,2	.	.	5,1	.	.	5,0
	B	.	.	6,6	.	.	6,0	.	.	5,4	.	.	.
netto <i>net</i>	A	.	.	4,5	.	.	4,3	.	.	4,2	.	.	4,1
	B	.	.	5,3	.	.	4,9	.	.	4,3	.	.	.
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^b (w mln zł; ceny bieżące) <i>Investment outlays in enterprises^b (in mln zł; current prices)</i>	A	.	.	2749,9	.	.	6031,5	.	.	9042,1	.	.	13364,8
	B	.	.	2701,6	.	.	5887,0	.	.	9533,4	.	.	14101,9
analogiczny okres poprzedniego roku = 100 (ceny bieżące) <i>corresponding period of previous year = 100 (current prices)</i>	A	.	.	111,0	.	.	111,2	.	.	102,7	.	.	98,4
	B	.	.	98,2	.	.	97,6	.	.	105,4	.	.	105,5
Podmioty gospodarki narodowej ^c <i>Entities of the national economy^c</i>	A	357395	357990	358249	358640	359746	358087	358486	358995	359748	360421	360928	361307
	B	360878	360859	361680	362417	363286	364378	365126	366184	366740	367606	368294	368811
w tym spółki handlowe <i>of which commercial companies</i>	A	37721	38057	38374	38673	38960	39238	39522	39831	40137	40414	40796	41099
	B	41435	41732	42046	42305	42588	42831	43104	43343	43646	43961	44263	44649
w tym z udziałem kapitału zagranicznego <i>of which with foreign capital participation</i>	A	7681	7703	7730	7766	7791	7835	7881	7910	7938	7980	8016	8046
	B	8087	8125	8169	8180	8200	8255	8287	8321	8361	8395	8430	8468

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; dane prezentowane są narastająco. c W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejscu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON; stan w końcu okresu.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. Data are presented cumulatively. c In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture; excluding entities for which the information about the business address does not exist in the REGON register; as of the end of the period.

Uwagi ogólne

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – **podano w każdorazowym podziale administracyjnym kraju**. W opisie województwa informacje o liczbie podregionów, powiatów, miast na prawach powiatu, miastach ogółem oraz gminach podano według stanu w dniu 31 XII 2017 r.
2. Dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami, w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004.

W niniejszym „Raportcie o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego w 2017 r.” publikuje się bieżące dane według PKD 2007 oraz dane przeliczone według tej klasyfikacji za okresy poprzednie.
3. W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania ujmując pod pojęciem **„Przemysł”** sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.
4. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 oraz w podziale terytorialnym opracowano **metodą przedsiębiorstw**.
5. Dane opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.
6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.
7. Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową), na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.
8. Dane prezentowane w publikacji obejmują podmioty gospodarki narodowej bez względu na charakter własności.
9. W publikacji dane w zakresie:
  - 1) **przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń** dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;
  - 2) **produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;
  - 3) **wyników finansowych przedsiębiorstw niefinansowych oraz nakładów inwestycyjnych i inwestycji rozpoczętych** dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe (z wyjątkiem podmiotów, których podstawowym rodzajem działalności jest działalność zaklasyfikowana według PKD 2007 do sekcji „Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo” oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”), w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
10. Informacje odnoszące się do **sektora przedsiębiorstw** prezentuje się w oparciu o definicję przedsiębiorstwa wprowadzoną w rozporządzeniu Rady (EWG) Nr 696/93 z dnia 15 III 1993 r. w sprawie jednostek statystycznych do celów obserwacji i analizy systemu produkcyjnego we Wspólnocie. Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedsiębiorstwo jest traktowane jako jednostka organizacyjna produkująca wyroby lub świadcząca usługi, która osiąga korzyści z pewnego stopnia samodzielności w podejmowaniu decyzji, w szczególności w zakresie alokacji swoich bieżących zasobów. Przedsiębiorstwo prowadzi jedną lub kilka rodzajów działalności w jednym lub kilku miejscach i jest tworzone przez

jednostkę prawną lub grupę jednostek prawnych. Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności prawniczej, rachunkowo-księgowej i doradztwa podatkowego, działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

11. Od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).
12. Jako **ceny stałe** przyjęto w przypadku:
  - 1) produkcji rolniczej – średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, np. dla 2017 r. – z lat 2016 i 2017;
  - 2) produkcji sprzedanej przemysłu:
    - ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) w latach 2006-2010,
    - ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) od 2011 r.
13. **Liczby względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
14. Do **przeliczeń na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności zamieszkałej według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 VI.
15. Niektóre dane mają charakter tymczasowy i mogą ulec zmianie w następnych wydaniach publikacji.
16. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.
17. W publikacji zastosowano skróty niektórych nazw poziomów klasyfikacyjnych PKD 2007; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach i wykresach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

skrót	pełna nazwa
sekcje	
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
działy	
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
Produkcja wyrobów z metali	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
Gospodarka odpadami; odzysk surowców	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej

- 18.** Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych Głównego Urzędu Statystycznego.

General notes

1. Data in the publication, unless otherwise indicated, are presented according to **administrative division of the country in a given period**. In descriptions of voivodships information regarding number of subregions, powiats, cities with powiat status, towns and gminas is given as the date of 31 XII 2017.
2. Data have been presented in accordance with the **Polish Classification of Activities – NACE Rev. 2**, compiled on the basis of Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments to replace the formerly applied PKD 2004/NACE Rev. 1.1.

In the publication "The information on socio-economic situation of dolnośląskie voivodship in 2017" the current data are published according to the NACE Rev. 2. Data for previous periods are also converted according to this classification.

3. The item **"Industry"** was introduced, as an additional grouping including NACE Rev. 2 sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" as well as "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities".
4. Data according to NACE Rev. 2 sections and divisions as well as to administrative division are compiled using the **enterprise method**.
5. Data are compiled according to the **respective organizational status of units of the national economy**.
6. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e. legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.
7. The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service), on their own-account in order to earn a profit.
8. Data presented in publication cover entities of the national economy regardless of ownership.
9. In the publication data in regard to:
  - 1) **average paid employment and average monthly gross wages and salaries** cover the economic entities of the enterprise sector in which the number of employed persons exceeds 9 persons;
  - 2) **sold production of industry and construction** concern economic entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons;
  - 3) **financial results of non-financial enterprises** as well as **investment outlays** and **newly started investments** refer to economic entities keeping accounting ledgers (with the exception of entities in which the principal activity is classified as "Agriculture, forestry and fishing" and "Financial and insurance activities" according to the NACE Rev. 2), in which the number of employed persons exceeds 49 persons.
10. Information relating to the **enterprise sector** is presented based on the definition of "enterprise" – introduced by the regulation of the Council (EEC) No. 696/93 of 15 III 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community. In accordance with the above-mentioned Regulation the enterprise is the smallest combination of legal units that is an organizational unit producing goods or services, which benefits from a certain degree of autonomy in decision-making, especially for the allocation of its current resources. An enterprise carries out one or more activities at one or more locations and it may be a sole legal unit or a group of legal units. Enterprise sector includes those entities which carry out economic activities in the following areas: forestry and logging; marine fishing; mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade; repair

of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; advertising and market research; other professional, scientific and technical activities administrative and support service activities; arts, entertainment and recreation; repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.

11. *Since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).*
12. *Constant prices were adopted as follows:*
  - 1) *agricultural output – average national current prices for the year preceding the surveyed year (for market sales – prices received by farmers at market places, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruit, for which the average prices from two consecutive years, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year, e.g. for 2017 – the prices from 2016 and 2017, are assumed;*
  - 2) *sold production of industry*
    - *2005 constant prices (2005 average current prices) in 2006-2010,*
    - *2010 constant prices (2010 average current prices) since 2011.*
13. **Relative numbers (indices, percentages)** *are calculated, as a rule, on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.*
14. *When computing per capita data (1000 population, etc.) as of the end of the year, the living population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year – as of 30 VI*
15. *Some data are provisional and may change in subsequent editions of the publication.*
16. *Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total".*
17. *The names of some classification levels of NACE Rev. 2 used in publication have been abbreviated, abbreviations are marked in the tables and graphs with the sign "Δ". The list of abbreviations used and their full names are given below:*

<i>abbreviation</i>	<i>full name</i>
<i>sekcje</i>	
<i>Trade; repair of motor vehicles</i>	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
<i>Accommodation and catering</i>	<i>Accommodation and food service activities</i>
<i>divisions</i>	
<i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker</i>	<i>Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials</i>
<i>Manufacture of metal products</i>	<i>Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment</i>

18. *Broader information and detailed methodological description are published in methodological volumes and branch statistical publications of Central Statistical Office.*